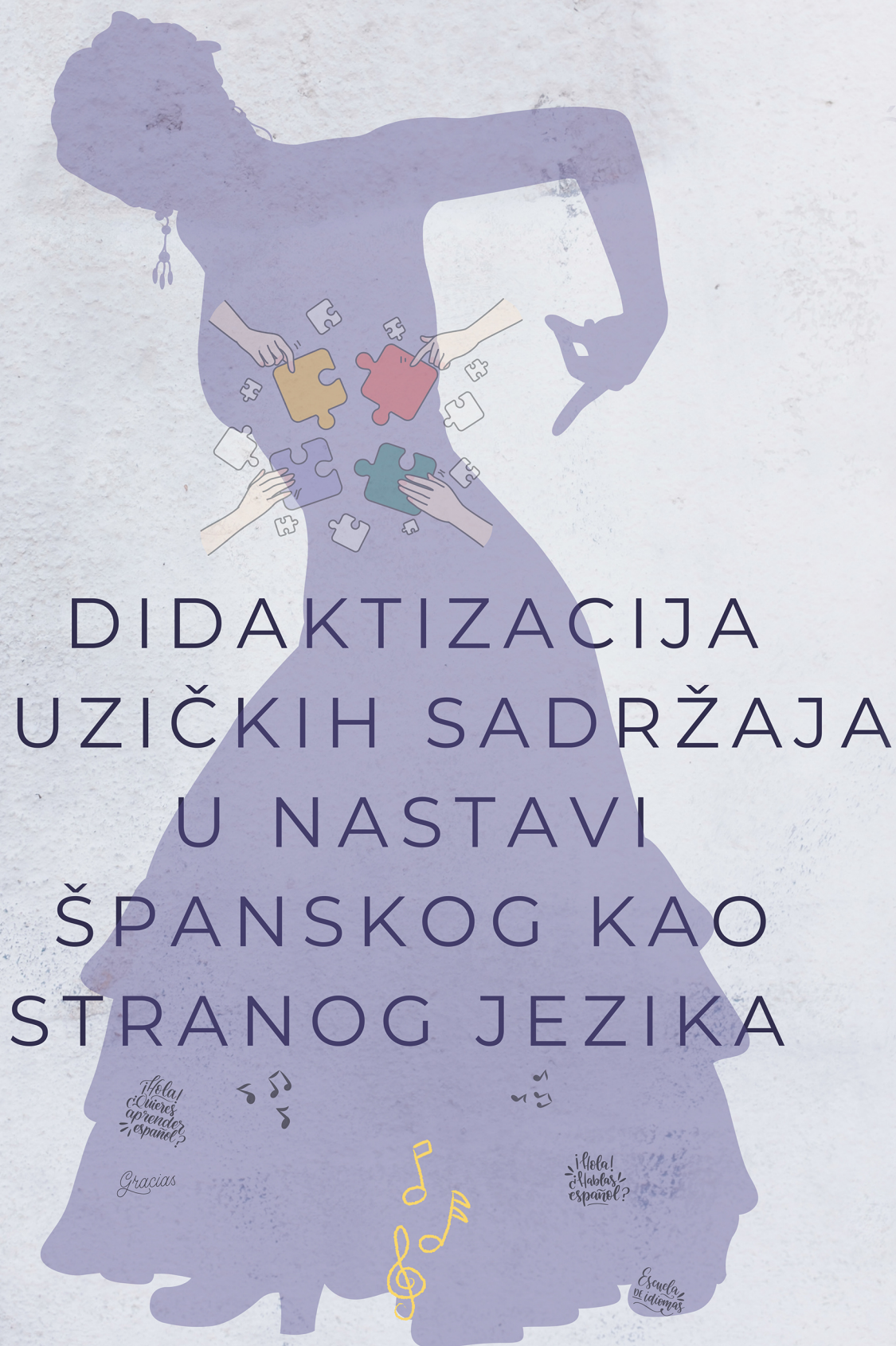

Sanja Maričić Mesarović

DIDAKTIZACIJA
MUZIČKIH SADRŽAJA
U NASTAVI
ŠPANSKOG KAO
STRANOG JEZIKA

Sanja Maričić Mesarović

**Didaktizacija muzičkih sadržaja u nastavi
španskog kao stranog jezika**

Univerzitet u Novom Sadu
Filozofski fakultet
21000 Novi Sad, Zorana Đinđića 2, <http://www.ff.uns.ac.rs/>

Za izdavača

Prof. dr Milivoj Alanović

Recenzenti

Prof. dr Jelena Filipović, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu
Prof. dr Anđelka Pejović, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu
Prof. dr Ana Jovanović, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu
Prof. dr Ivana Lončar, Sveučilište u Zadru

Lektura

Prof. dr Milivoj Alanović (srpski jezik)
Msr Isabel María López López (španski jezik)

Grafički dizajn

Prof. dr Ivana Ivanić

e-ISBN 978-86-6065-930-1

<https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2025/978-86-6065-930-1>

Novi Sad, 2025.

Zabranjeno preštampavanje i fotokopiranje. Sva prava zadržavaju izdavač i autorka.

Mojoj Kseniji

Elektronska monografija nastala je kao rezultat rada na naučnoistraživačkom projektu Razvoj i primena elektronskih udžbenika za unapređenje univerzitetskog obrazovanja (br. 003304119 2024 09418 003 000 000 001 04 002), koji se realizuje uz podršku Pokrajinskog sekretarijata za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Sadržaj

Predgovor.....	6
Uvod.....	7
Teorijski okvir.....	9
Savremene tehnologije u nastavi stranih jezika	16
Komunikativni pristup nastavi stranih jezika	20
Upotreba autentičnog materijala u nastavi stranih jezika.....	21
Didaktička vrednost pesama.....	24
Motivacioni karakter upotrebe muzike u nastavi	26
Klasifikacija pesama	29
Aktivnosti zasnovane na radu sa pesamama	30
Faze u radu sa pesmama na času.....	31
Prva faza: aktivnosti pre slušanja pesme	31
Druga faza: aktivnosti za vreme slušanja pesme	34
Treća faza: aktivnosti nakon slušanja pesme.....	37
Udžbenici koji su zasnovani na upotrebi muzike u nastavi španskog kao stranog jezika	41
Hipoteza i metodologija istraživanja.....	45
Analiza korpusa	45
Tabela br. 2. Analiza korpusa: Aula Internacional 1 (nivo A1)	46
Tabela br. 3. Analiza korpusa: Aula Internacional 2 (nivo A2)	52
Tabela br. 4. Analiza korpusa: Aula Internacional 3 (nivo B1)	57
Tabela br. 5. Analiza korpusa: Aula Internacional 4 (nivo B2.1)	60
Tabela br. 6. Analiza korpusa: Aula Internacional 5 (nivo B2.2)	61
Tabela br. 7. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 1 (nivo A1).....	62
Tabela br. 8. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 2 (nivo A2).....	71
Tabela br. 9. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 3 (nivo B1).....	74
Tabela br. 10. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 4 (nivo B2.1).....	76
Tabela br. 11. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 5 (nivo B2.2).....	78
Rezultati i diskusija.....	80
Jezičke veštine	82
Jezičke kompetencije	84
Zaključna razmatranja.....	93
Literatura	96

Korpus:	103
Vebografija:.....	103
Izvori korišćeni za izradu didaktičkih jedinica	114
Dodatak: didaktičke jedinice	115

Predgovor

“Music is a magic“

David Lynch

Ovaj knjiga predstavlja nadogradnju istaživanja koje su sprovele Maričić Mesarović i Matović (2024), a u kome je urađena analiza prisustva muzičkih sadržaja u udžbeniku *Aula Internacional* (A1–B2), koji se koristio u nastavi španskog kao stranog jezika na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu do školske 2023/24. godine. Budući da smo u međuvremenu počeli da koristimo novo, ažurirano izdanje udžbenika pod nazivom *Aula Internacional Plus* (A1–B2), odlučila sam da sprovedem analizu zastupljenosti muzičkih sadržaja u udžbeniku koji koristimo od školske 2024/25 godine. Trenutno smo u nastavu uveli udžbenik za nivo A1 na prvoj godini studija sa idejom da se naredne godine uvede i udžbenik za nivo A2. Knjiga je prvenstveno namenjena studentima koji će se baviti metodikom nastave španskog kao stranog jezika. Na kraju knjige se nalaze četiri didaktičke jedinice za nivoe od A1 do B2 koje su bazirane na upotrebi pesama u nastavi španskog kao stranog jezika. Obradene su pesme dva pevača i dve pevačice iz Španije i Hispanske Amerike. Veliku zahvalnost dugujem dr Mirjani Matović, koja me je kroz dugogodišnja zajednička istraživanja uvela u temu muzike i jezika, zatim msr Jeleni Došen na dragocenim i kreativnim savetima oko osmišljavanja aktivnosti sa pesmama u dodatku knjige. Zahvaljujem prof. dr Milivoju Alanoviću i msr Isabel Lopes koji su pažljivo iščitali ovaj tekst i ispravili sve što se moglo ispraviti. Takođe zavaljujem rukovodiocu projekta u okviru kog je ova knjiga nastala, prof. dr Ivani Ivanić, koja je mnogo učinila da ovaj udžbenik dobije konačnu formu. Na kraju, ogromnu zahvalnost upućujem recenzentkinjama prof. dr Jeleni Filipović, prof. dr Anđelki Pejović, prof. dr Ani Jovanović i prof. dr Ivani Lončar za sve komentare i sugestije zahvaljujući kojima je kvalitet ovog teksta znatno unapređen. Podrazumeva se da su svi nedostaci i propusti su isključivo moji.

U Beogradu, maja 2025. godine.

Uvod

Upotreba pesama, odnosno muzike u nastavi španskog kao stranog jezika predstavlja temu kojom su se bavili hispanisti u Srbiji. Jovanović i Sanćes Radulović (Jovanović & Sánchez Radulović, 2013: 385-386) bavile su se stepenom interesovanja za učenje španskog kao stranog jezika u državnim školama u Beogradu i Centralnoj Srbiji i utvrdile su da postoji interesovanje za ovaj jezik zahvaljujući, pre svega, telenovelama i tinejdžerskim serijama: međutim, tom prilikom su došle i do podatka da se učenicima španskog kao stranog jezika u Srbiji dopada muzika na španskom, pri čemu je interesovanje za muziku izraženije kod učenika iz Beograda i okoline. Takođe, Pejović i Andrijević (2020) sprovode jedno zanimljivo istraživanje u kom ispituju stavove studenata španskog kao stranog jezika prema pesmama regetona i prisustvo, odnosno odsustvo kritičke svesti kod studenata prema njihovoj sadržini i eventualnim porukama koje prenose. Ovo istraživanje je dokazalo popularnost regetona među mladima u Srbiji (Pejović i Andrijević: 2020: 170). Dalje, Borljin (2021: 170) sprovela je istraživanje koje je pokazalo da hispaniska muzika i kinematografija imaju velikog uticaja na izbor stranog jezika kod studenata Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Konačno, Maričić Mesarović i Matović (2024) sprovele su istraživanje u kome je urađena analiza prisustva muzičkih sadržaja u udžbeniku *Aula Internacional* (A1–B2).

Prema Gajić i Kuzmanović-Jovanović (2022: 19) popularna muzika je, pored filma, još jedan važan deo industrije zabave, gde je status engleskog jezika neprikosnoven, naročito u XX veku. Mnogi ljudi širom sveta ostvare prvi kontakt sa engleskim jezikom putem popularnih pesama. Isti je slučaj sa španskim jezikom, koji prema [Godišnjem izveštaju Instituta Servantes](#) (Instituto Cervantes, 2024) dostiže broj od 600 miliona govornika, pri čemu je izvornih govornika 500 miliona. Takođe, više od 24 miliona osoba širom sveta uči španski kao strani jezik. Važno je znati da španski jezik zauzima drugo mesto po [upotrebi](#) na internetu posle engleskog. Studija koju su sprovele Georgijev i Vranić Petković (2020: 63) pokazuje da interesovanje za studije hispanistike¹ u Srbiji raste. Maričić Mesarović i Matić (2021) sprovele su istraživanje u kom su se bavile motivacijom studenata španskog kao izbornog jezika na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, a koje je pokazalo da je unutrašnja motivacija najizraženija kod ispitanih studenata.

Da bismo motivisali studente, potrebno je da se prilagodimo njihovim interesovanjima. Budući da su naši studenti digitalni urođenici neophodno je da u nastavi koristimo

¹ Univerzitetska nastava španskog jezika u Srbiji započela je 1951. godine na tadašnjem Filozofskom fakultetu u Beogradu u okviru Katedre za romanistiku, a španski je tada uveden kao fakultativni predmet, da bi školske 1962/1963. postao drugi strani jezik. Grupa za španski jezik i književnosti je osnovana 1971. godine u okviru Katedre za romanistiku Filološkog fakulteta u Beogradu. Usled velikog interesovanja otvara se odeljenje za španski jezik i hispaniske književnosti na Univerzitetu u Kragujevcu školske 2000/2001. godine. Naredne godine otvara se Grupa za španski jezik i hispaniske književnosti u okviru Filološko-umetničkog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu. Na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu španski jezik se uvodi školske 2000/2001. godine kao drugi strani jezik u okviru Odseka za romanistiku (Soldatić i Donić, 2011: 31–32). Pre toga španski jezik je na Univerzitetu u Novom Sadu postojao samo kao izborni jezik od 1997. godine. Studije hispanistike uvode se školske 2022/2023. godine u okviru Odseka za Italijanske i iberoameričke studije ([Kovačević-Petrović i Maričić Mesarović](#), 2024: 27).

savremene informacione tehnologije u skladu sa nastavnim planom i programom. Upravo zato je ova knjiga zamišljena kao elektronska monografija, a jedno poglavlje je posvećeno upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) u nastavi stranih jezika. Radi lakšeg korišćenja ove e-monografije napravljeni su [hiperlinkovi](#). Tekst koji je obojen ljubičastom bojom predstavlja [hiperlink](#) koji vodi do sajta u kome se nalazi više informacija o određenom pojmu, muzičkom instrumentu, žanru, plesu, pevaču, pevačici ili muzičkoj grupi na koju se odnosi. U didaktičkim jedinicama, u dodatku na kraju knjige, postoji opcija skeniranja [QR koda](#) mobilnim telefonom ili tabletom čime se pristupa pesmi koju treba poslušati da bi se uradio zadatak. Pesmi se može pristupiti i klikom na reč [canción](#) u svakoj didaktičkoj jedinici.

Nakon objašnjenja veze između jezika i muzike i kratkog osvrtu na upotrebu IKT u nastavi, u teorijskom okviru se bavimo komunikativnim pristupom nastavi stranih jezika, zahvaljujući kome su autentični materijali, u koji se ubrajaju i pesme, našli svoj put u učionicu. Zatim se bavimo didaktičkom vrednošću pesama, dajemo klasifikaciju i tipologiju aktivnosti u radu sa pesmama kroz tri faze (pre slušanja, za vreme slušanja i nakon slušanja pesme). Takođe je sprovedeno istraživanje o udžbenicima španskog kao stranog jezika koji su zasnovani isključivo na upotrebi pesme i muzike. Kao ilustracija aktivnosti koje se navode u tipologiji, korišćene su fotografije iz analiziranih digitalnih udžbenika. Sledi analiza korpusa koji čini udžbenik *Aula Internacional* (2014) i *Aula Internacional Plus* (2020) sa fokusom na prisustvo muzičkih sadržaja. Cilj istraživanja je identifikovati koji muzički sadržaji su prisutni u udžbenicima i na kom nivou učenja španskog kao stranog jezika (A1–B2), te koje jezičke veštine i kompetencije se mogu razvijati uz pomoć pronađenih sadržaja. Za svaki pojam koji ima veze sa muzikom na bilo koji način napravljen je hiperlink koji upućuje na sajt sa dodatnim informacijama, dok je u fusnoti dato kraće objašnjenje.

Nakon teorijskog okvira, analize korpusa, rezultata i diskusije, na kraju knjige, u vidu dodatka, dajemo predlog četiri didaktičke jedinice koje su zasnovane na upotrebi muzike i pesme u nastavi španskog kao stranog jezika za nivoe od A1 do B2. Obrađene su pesme dve pevačice i dva pevača iz Španije i Hispanske Amerike: *Limón y sal* (nivo A1), *Simón, el gran varón* (nivo A2) *Un beso y una flor* (nivo B1), *80 veces* (Nivo B2), dok je dodatna, peta didaktička jedinica posvećena Mocartu (nivo A2), kao predstavniku klasične muzike, čije se ime pominje u udžbenicima koji su predmet analize ovog istraživanja.

Teorijski okvir

Ne postoji univerzalna definicija muzike, ali možemo je objasniti kao umetnost koja za medij koristi zvuk organizovan u vremenu po određenom planu. Zvuk se može stvarati ljudskim glasom (pevanje) ili predmetima (instrumentima). Dakle, muzika predstavlja umetnost kombinovanja zvukova, uzastopno i istovremeno, kako bi se prenela ili izrazila osećanja, a njeni osnovni tehnički elementi su: ritam, melodija i harmonija (Cordantonopulos, 2002: 8). Nastala je u ranoj delatnosti primitivne zajednice. Sama reč muzika potiče od grčke reči *mousikê*, koja je izvedena od reči *mousa* (muza), a svetom se raširila kroz latinski oblik *musica*. Muze su bile boginje i zaštitnice umetnosti i lepih veština.

Muzika i jezik imaju zajedničke karakteristike, prisutni su u svim civilizacijama i predstavljaju vid stalne komunikacije. U širem društveno-kulturnom kontekstu i posebno kao deo globalne jezičke strukture, muzika ima veoma razvijenu sferu uticaja. Osim što utiče na ličnu reakciju pojedinca, ona utiče na grupne akcione tendencije kroz podsticaj da se pomogne drugima (Fried & Berkowitz, 1979; prema Juslin & Västfjäll, 2008: 562) ili kupi određeni proizvod (North & Hargreaves, 1995), podstiče na fizički pokret (Harrer & Harrer, 1977 navedeno prema Juslin & Västfjäll, 2008: 562). Sa komunikološkog stanovišta muzika se može razumeti kao jezik sastavljen od zvukova, ritmova, emocija i raspoloženja i „poseduje sposobnost da utiče na pojedinca na svim nivoima: duhovnom, biološkom, psihološkom, fiziološkom, intelektualnom“ (Pérez Aldeguer, 2008: 190). Veza između muzike i jezika posebno je jaka u ranom detinjstvu kada se razvija kompetencija kulturološke svesti i izražavanja kroz koju deca pokazuju svoje umetničke sklonosti i sposobnosti (Osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja, 2018: 15). U muzici, deca najpre usvajaju zvukove i intonaciju kroz muzičke ili jezičke performanse, pa tek kasnije prepoznaju složenije strukture (Matović i Vetnić, 2020). Rezultati novijih studija pokazuju da muzika i jezik imaju mnogo zajedničkih aspekata i da je nekoliko neuronskih modula na sličan način uključeno kako u govor (jezik) tako i u muziku (Tallal & Gaab, 2006). Elementi koji se javljaju u obe oblasti su intonacija, dinamika, boja, fraza, visina, ritam, melodija, govor tela, kombinacija pristupa i tehnika u učenju (Kováčiková, 2018: 2). Povezanost muzičkih i govornih, odnosno jezičkih sposobnosti u najranijem razvojnom dobu vidi se u „govoru (odraslog) usmerenog na dete“ koji, pored toga što utiče na bogaćenje rečnika i gramatički pravilniji govor, ima poseban ritam, visinu glasa govornika, muzikalnost, a promena visine glasa je češća nego u običnom govoru (Milošević i sar., 2019: 15). Tako kroz početni proces usvajanja jezika kod deteta nastaju i najranije muzičke improvizacije, kada zvučne sekvence uključuju ne samo potencijalno smislene slogove već i razne druge zvukove koje dete ume da reprodukuje ili samostalno osmisli (Glover, 2000; navedeno prema Matović i Vetnić, 2020: 29).

Muzika, poput drugih ludičkih aktivnosti, stimuliše upotrebu desne hemisfere mozga i stoga ima važnu ulogu u nastavi, utiče na kreativnost i budi maštu (Milošević i sar., 2019: 17). Važno je pomenuti da učenje muzike kao i muzička stimulacija utiču na razvoj kognitivnih, senzornih i motoričkih funkcija (Bolduc & Edvard, 2017). Muzička stimulacija pozitivno utiče

na jezički razvoj (Pascual, 2006: 54) i zato je od rane dobi deteta važno uvoditi u rutinu pesme u kojima se verbalizuju različiti pojmovi (Campbell, 2001). Pesme pomažu u razvijanju lingvističke kompetencije jer obogaćuju leksički fond, način izražavanja, intonaciju, artikulaciju. Muzika u nastavi je, dakle, značajna zbog svog leksičkog i kulturnog inputa jer se u nastavi stranog jezika može koristiti u cilju uvežbavanja i usavršavanja jezičkih veština, bogaćenja leksičke i gramatičke kompetencije, kao i razvijanja interkulturene kompetencije učenika. Kroz svoj sadržaj muzika neposredno utiče na kratkoročnu i dugoročnu memoriju, olakšava i pospešuje pamćenje naučenog. Komunikacija muzike i jezika u kontekstu sticanja znanja deo je primenjene lingvistike, koja je zainteresovana za podražavajuću ulogu muzike u učenju prvog, ali i drugog jezika sa funkcijom da se učenicima olakša učenje jezika ukoliko imaju dobar sluh (Fonseca Mora et al., 2015a). Setimo se Teorije o višestrukim inteligencijama američkog psihologa Hauarda Gardnera (Howard Gardener, 1983; navedeno prema Posavec, 2010: 58), od kojih je jedna muzičko-ritmička inteligencija. Učenici sa dominantnom muzičko-ritmičkom inteligencijom će imati višestruku korist od časova na kojim je korišćena muzika, a imaće model po kome će moći da pronalaze dodatne aktivnosti za samostalno a učenje. Na osnovu zaključaka koje su donela Gardnerova istraživanja o višestrukim inteligencijama, kreirani su različiti stilovi učenja.

Kognitivni (saznajni) stil i stil učenja se mogu posmatrati kao sinonimi, iako postoje autori koji prave razliku između ovih pojmova smatrajući da stil učenja pored kognitivne komponente, koja je karakteristična za kognitivni stil, uključuje i afektivne i fiziološke procese u učenju, koji odražavaju karakterističan način na koji učenik prima, obrađuje i zadržava informacije u procesu učenja, stoga je i ovaj termin zastupljeniji. Nil Fleming (Fleming & Baume, 2006) razlikuje četiri stila učenja, koji su poznati kao VARK² model, koji spada pod okrilje neuro-lingvističkog programiranja (NLP) i dodatno ga razrađuje. Prema dominantnom načinu na koji učenik prima informaciju postoje četiri stila učenja: vizuelni (**V** = *visual*), auditivni (**A** = *aural*), stil zasnovan na čitanju i pisanju (**R** = *read/wright*) i kintestetički (**K**= *kinesthetic*) stil.

Vizuelni stil učenja ima veze sa sposobnošću primanja i zadržavanja informacija vizuelno. Učenici sa vizuelnim stilom učenja imaju tendenciju da budu veoma organizovani, osećaju se prijatno kada su stvari uredne i na svom mestu. Na času mogu imati poteškoća da zapamte ono što čuju, a lakše im je ako im se gradivo prezentuje na grafički način uz pomoć vizuelnih alata, poput jednostavnih slika i video zapisa, pa do onih složenijih kao što su dijagrami, tabele, grafikoni, mape uma itd. Ovakvi tipovi učenika često povezuju ideje sa slikama i lakše im je da zadrže informacije predstavljene vizuelnim sredstvima, jer na taj način vide odnos između ideja na direktniji i kompaktniji način.

Auditivni (slušni) stil učenja: ovakvi učenici poseduju sposobnost za mentalno organizovanje svojih ideja i verbalno izražavanje. Učenici sa dominantnim auditivnim stilom učenja ističu se po tome što lakše prima informacije auditivnim putem i najbolje uče kada aktivnosti

² VARK (visual, aural/auditory, read/write and kinesthetic).

uključuju slušanje, pevanje, debatu, dijalog, čitanje naglas. Dakle, auditivno učenje nije ograničeno samo na slušanje već obuhvata i ponavljanje informacija, objašnjavanje naučenog gradiva drugim rečima. Učenik koji više voli da uči slušanjem lakše prepoznaje zvukove, intonaciju i akcenat. Zbog toga učenici koji imaju sklonost ka muzici često bolje uče slušajući.

Stil učenja čitanjem i pisanjem je veoma sličan vizuelnom stilu uz specifičnu nijansu. U ovom slučaju učenik bolje uči prostim čitanjem i zapisivanjem informacija, hvatanjem beleški na času i sl. a ne putem vizuelnih resursa.

Kinestetički stil učenja je karakterističan za učenike koji vole da se kreću, gestikuliraju i dodiruju, pa im je lako da nauče na praktičan način. Preporučene aktivnosti za učenike sa ovim stilom učenja su one koje uključuju terenski rad, slikanje, crtanje, ples, laboratorijske vežbe, pravljenje modela, demonstracije ili popravljavanje predmeta.

U skladu sa temom ove monografije, nas konkretno interesuje auditivni stil učenja. Stiven Krašen i Trejsi Terel (Krashen & Terrell, 1983) smatraju da je auditivni input od velikog značaja u učenju stranog jezika, a tu možemo uvrstiti i slušanje pesama na ciljnom jeziku (šp. lengua meta).

Bitan faktor uspešnog učenja stranog jezika jeste motivacija i ona može biti spoljašnja i unutrašnja. Spoljašnja motivacija (šp. motivación extrínseca) proističe iz spoljašnjih izvora i u direktnoj je vezi sa nastavnikom, metodom nastave, zatim sa potrebom da se ugodi roditeljima, položi ispit i sl. Unutrašnja motivacija (šp. motivación intrínseca) „se zasniva na unutrašnjim izvorima, ličnom interesovanju za učenje jezika kao krajnjem cilju“ (Maričić Mesarović i Matović, 2021: 34). U cilju pospešivanja unutrašnje motivacije nastavnik treba da bira zanimljive i aktuelne teme, u koje se ubraja i muzika sa pravilnim estetskim odabirom muzičkih primera. Već smo pomenuli da muzička aktivnost podstiče kreativnost i maštu, a takođe može pozitivno da utiče na intrinzičnu motivaciju jer predstavlja sastavni deo svakodnevnice. Mladi vole da slušaju muziku i na jeziku koji uče, te na taj način ostaju u stalnom kontaktu sa ciljnim jezikom, a zahvaljujući velikom broju digitalnih platformi, u današnje vreme muzika je dostupna u svakom momentu.

Činjenica je da je muzika primenljiva u svim obrazovnim oblastima, pa je tako njena uloga u procesu nastave stranog jezika u proširivanju lingvističkog i kulturološkog okvira nastavne jedinice. Mnogi muzikolozi uglavnom tragaju za razumevanjem načina na koji muzičko vežbanje utiče na učenje jezika i trude se da dokuče osnovne elemente programa optimalnog muzičko-jezičkog učenja (Runfola et al., 2012). Upotreba muzike u nastavi deo je metoda učenja koji je sedamdesetih godina XX veka razvio bugarski psiholog Lozanov. „Sugestopedija“³ je, prema Lozanovu, nemanipulativni i nehipnotički metod učenja“ (Lozanov, 1978; navedeno prema Rashtchi, 2018: 1), čiji je cilj neutralisanje inhibicija koje se

³ Pored sugestopedije postoje još neke metode koje se baziraju na upotrebi muzike i pesama u procesu učenja, poput Jolly Phonics metoda podučavanja čitanja i pisanja, u kom se koriste priče, pesme, igre i animacije, te Tomatis Method, koji predstavlja neurosenzornistimulacioni program, koji poboljšava motoričke sposobnosti, emocije i kogniciju kroz muziku i jezik.

javljaju u procesu učenja i gde je mentalno stanje učenika veoma važno za postizanje uspeha u učenju. Akcenat je na ambijentu u kom se odvija proces učenja, pa je uloga muzike da utiče na kreiranje prijatne i opuštajuće atmosfere za rad.

U tom smislu važna je uloga muzike sa ciljem smanjivanja afektivnog filtera. Afektivni faktori, poput motivacije, stavova, anksioznosti i inhibicija, predstavljaju vrstu psihološke prepreke u procesu usvajanja stranog jezika. Stern smatra da su „u učenju stranog jezika afektivni faktori od jednake važnosti kao i kognitivni faktori“ (Stern, 1983; navedeno prema Glavaš, 2022: 65). Stiven Krašen (1982; navedeno prema Patrick, 2019: 39) daje 5 hipoteza o usvajanju drugog jezika, od kojih su nam za ovaj rad značajne poslednje dve: hipoteza o razumljivom inputu (engl. comprehensible input hypothesis) i hipoteza o afektivnom filteru (engl. affective filter hypothesis). U cilju smanjivanja anksioznosti potrebno je obezbediti razumljiv input, koji je blizak učenicima, poput teksta popularnih pesama. U nastavi je poželjan nizak afektivni filter, što se može postići upotrebom poznatih pesama na ciljnom jeziku (Redli, 2011). Time se aktiviraju pozitivne emocije, budi interesovanje zaučenje i podstiče usvajanje stranog jezika. „Afektivni filter kod učenika sa pozitivnim stavom, motivacijom i samopouzdanjem je nizak“ (Glavaš, 2022: 68).

Učenje stranog jezika podrazumeva razvijanje **komunikativne kompetencije**⁴ (šp. competencia comunicativa), koja obuhvata lingvističku, sociolingvističku i pragmatičku kompetenciju. Nas interesuje lingvistička kompetencija, koje se sastoji od leksičke, gramatičke, semantičke, fonološke i pravopisne kompetencije (ZEROJ, 2003: 122).

Kompetencija jezičkog komuniciranja se ostvaruje kroz jezičke aktivnosti, od kojih su četiri osnovne jezičke veštine (šp. destrezas lingüísticas) koje treba posedovati, dve su produktivne: usmeno izražavanje (šp. expresión oral) i pismeno izražavanje (šp. expresión escrita), a dve receptivne: usmeno razumevanje ili razumevanje slušanjem (šp. comprensión auditiva) i pismeno razumevanje ili razumevanje čitanjem (šp. comprensión lectora).

⁴ Kako objašnjava Llobera (Llobera, 1995: 10) pojam **komunikativne kompetencije** počiva na etnološkoj i filozofskoj tradiciji koja obuhvata proučavanje jezika u upotrebi, a ne kao sistem van konteksta. Ovim je koncept lingvističke kompetencije koju je uveo Čomski proširen. Dakle, komunikativna kompetencija obuhvata činjenicu da se jezik uvek koristi u nekom društvenom kontekstu i reč je kompetenciji koja podrazumeva znanje govornika o prikladnoj upotrebi jezika u odgovarajućem kontekstu, odnosno razvijenu sposobnost govornika da prepozna kada treba govoriti a kada ne, te o čemu govoriti, sa kim, gde i na koji način (Hymes, 1972). Kanal i Svejn (Canale&Swain, 1980: 29–30) dalje su komunikativnu kompetenciju rasložili na četiri komponente:

Gramatička kompetencija (šp. competencia gramatical) obuhvata sistem gramatičkih pravila jednog jezika i odgovara lingvističkoj kompetenciji Noama Čomskog. Podrazumeva sposobnost govornika da pravilno koristi gramatiku i leksiku jezika.

Sociolingvistička kompetencija (šp. competencia sociolingüística) sastoji se od sposobnosti govornika da razume društveni kontekst u kojem se komunikacija odvija. Uključuje ekstralingvističke faktore, poput kulturne tradicije i društvene prihvatljivosti iskaza.

Diskursna kompetencija (šp. competencia discursiva) jeste sposobnost tumačenja i povezivanja individualnih elemenata određene poruke uz pomoć koherencije i kohezije.

Strategijska kompetencija (šp. competencia estratégica) podrazumeva sposobnost započinjanja, održavanja, prekidanja ili pak menjanja pravca komunikacije.

Jezičke veštine predstavljaju načine na koji se aktivira upotreba jezika ([Centro Virtual Cervantes](#)). Tradicionalno se klasifikuju prema načinu prenošenja (usmeno i pismeno) i ulozi koju imaju u komunikaciji (produktivno i receptivno). Izdvojene su četiri jezičke veštine: usmeno izražavanje, pismeno izražavanje, razumevanje slušanjem i razumevanje čitanjem pri čemu se za poslednje dve koriste i termini usmeno i pismeno razumevanje.

Jezička veština	Način prenošenja	Uloga u komunikaciji
Govor	Usmeno	aktivna/produktivna
Pisanje	Pismeno	aktivna/produktivna
Slušanje	Usmeno	pasivna/receptivna
Čitanje	Pismeno	pasivna/receptivna

Tabela br. 1: Tradicionalna podela jezičkih veština

U skladu sa studijama o analizi diskursa i lingvistici teksta, javila se tendencija da se uvede jezička veština interakcije, koja podrazumeva minimum dva učesnika koji naizmenično koriste produkciju i recepciju, bilo pismeno bilo usmeno. Tako se, na primer, usmena interakcija se smatra posebnom veštinom, jer se u konverzaciji veštine usmenog izražavanja (govorenje) i razumevanja slušanjem (slušanje) aktiviraju istovremeno i neodvojivo. Takođe interakcija može biti i u pisanoj formi ([Centro Virtual Cervantes](#)).

Dalje, uvodi se i veština medijacije, koja se najčešće vezuje za prevođenje i koja može biti pismena ili usmena. Veština medijacije „podrazumeva istovremeno učešće elemenata recepcije i produkcije koji procesima prevođenja (pisanog teksta, simultano/konsekutivno), prepričavanja ili izveštavanja omogućava nekom trećem licu (pre)formulisanu verziju prvobitnog teksta kome ono nije imalo direktan pristup (ZEROJ, 2003: 22-23).

Svaka od ovih veština uključuje i skup mikroveština. Tako, na primer, razumevanje slušanjem zahteva sposobnost prepoznavanja i adekvatnog segmentiranja reči koje čine govorni lanac, što nije slučaj kod razumevanja čitanjem gde su reči već segmentirane ([Centro Virtual Cervantes](#)). Takođe postoji audio-vizuelna recepcija. U toku aktivnosti audio-vizuelne recepcije učenik istovremeno prima informaciju i slušanjem i gledanjem. U te aktivnosti se ubrajaju praćenje izgovorenog teksta, gledanje televizije, filmova i serija (bilo sinhronizovano bilo sa titlom), korišćenje novih tehnologija (ZEROJ, 2003: 85). Udžbenici koje smo analizirali uključuju i aktivnosti sa video snimcima na kraju svake lekcije, te smo u analizu korpusa uveli i kategoriju audio-vizuelnog razumevanja. U kontekstu upotrebe muzike i pesama u nastavi stranog jezika, najznačajnija je veština slušanja.

Budući da predstavljaju stub učenja stranog jezika, razvijanje jezičkih veština kod učenika ne može biti svedeno samo na puko prenošenje jezičkih sadržaja već treba da uključi i razvijanje kompetencija i strategija kod učenika. Osnovna funkcija jezika jeste komunikacija. Da bi učenik stranog jezika dostigao zadovoljavajući nivo komunikativne kompetencije, on mora da razvije jezičke veštine na jeziku koji uči i zbog toga se jezičke veštine moraju razvijati i

uvežbavati na nastavi stranog jezika kroz veliki broj aktivnosti i zadataka. Potrebno je kod učenika aktivirati sposobnost samostalnog učenja. Jezik nije izolovan ni statičan već je živ i stalno menja, razvija u skladu sa društvenim vrednostima i određenim specifičnostima. Stoga, podučavanje stranih jezika ne može biti ograničeno samo na učionicu već se mora otvoriti ka spoljnom svetu.

Učenje stranog jezika takođe podrazumeva i razumevanje društvenih i kulturnih aspekata. Šezdesetih godina XX veka počinje da se uvodi razlika između formalne kulture (književnost, muzika, film i sl.) i duboke kulture (uverenja, vrednosti i sl.). Lurdes Mikel i Neus Sans (Lurdes Miquel & Neus Sanz, 1992; 2004) smatraju da je nedovoljno da učenik poznaje samo *Kulturu* (šp. *Cultura*) tj. umetnost, istoriju, književnost itd., već mora da upozna i skup znanja i verovanja koja pripadnici te kulture dele i koriste da bi se orijentisali i delovali u različitim situacijama, takozvanu *kulturu* (šp. *cultura*), kao i onu alternativnu, marginalnu kulturu/qulturu (šp. *kultura*). Kastro Jague (Castro Yagüe, 2003: 29) smatra da kroz tekstove pesama možemo obrađivati ove tri vrste kulture.

Jezik dobija svoj smisao u (kulturnom) kontekstu, tako da elementi kulture ulaze u nastavu jezika, čime je veza između kulture i jezika jača. Nastava kulture je usko povezana sa ponašanjem i trebalo bi da vodi ka sticanju kulturne kompetencije, tj. učenik treba da stekne veštine koje će mu pomoći da se ponaša sociokulturloški prihvatljivo (Stern, 1992: 218). Takođe, učenik kao interkulturni govornik mora umeti da identifikuje relevantne aspekte nove kulture kojoj pristupa preko španskog jezika i da uspostavi mostove između svoje kulture i kulture zemalja hispanskog govornog područja (Instituto Cervantes, 2006).

Autori nastavnog materijala su postali svesni važnosti prisustva elemenata kulture u nastavi stranih jezika,⁵ te ih uključuju u udžbenike. Međutim, moramo pomenuti činjenicu da je teško izbeći stereotipne predstave. Uvid u način na koji jedna zajednica vidi drugu javlja se u vidu stereotipnih predstava (ZEROJ, 2003: 117). Iako se na njih gleda negativno, stereotipi imaju pozitivnu ulogu kada pomažu u stvaranju veza između studenta i ciljne kulture, te mogu biti korisni kao jedna od mogućnosti uvođenja nove stvarnosti koja je studentu nedovoljno poznata (Moreno Fernandes i Maričić 2015: 102). Bajram (Byram, 2004; navedeno prema Vučo, 2013: 375) smatra da stereotipi mogu biti filter kroz koji posmatramo druge ljude, njihov način života i kulturne vrednosti.

Pomenuto je da pesme poseduju značajan lingvistički i kulturološki input. Tekst pesama je autentičan, stoga pesme mogu biti koristan didaktički instrument za predstavljanje komunikativnih, lingvističkih i kulturoloških sadržaja kao i za uvežbavanje jezičkih veština.

Pored jezičkih veština, analiziramo i upotrebu muzike u cilju razvijanja leksičke, gramatičke i interkulturene kompetencije govornika. Učenik sa razvijenom leksičkom kompetencijom (šp. *competencia léxica*) poseduje bogat leksički fond na ciljnom jeziku, koji upotrebljava pravilno i primereno (ZEROJ, 2003: 123-125). Učenik sa razvijenom gramatičkom

⁵ O prisustvu elemenata kulture u nastavi španskog kao stranog jezika v. Đuričić i Georgijev (2014) i Maričić i Moreno Fernandes (2015).

kompetencijom (šp. *competencia gramatical*) održava visok nivo pravilne gramatičke upotrebe (ZEROJ, 2003: 126–127). Interkulturalna kompetencija (šp. *competencia intercultural*) shvata se i kao „sposobnost ostvarivanja komunikacije pojedinca sa pripadnicima različitih društvenih grupa“ (Byram et al., 2002: 15; navedeno prema Gaši, 2019: 90) sa ciljem uspostavljanja odnosa između sopstvene i strane kulture i „izgrađivanja pozitivnog doživljaja u kontaktu sa ljudima iz drugog kulturnog miljea“ (ZEROJ, 2003: 78).

O globalnoj popularnosti španskog jezika, u našoj zemlji, pored naziva restorana (*Las tapas, Jamón, Toro*), kafića (*Frida, La pausa, Siesta*), salona lepote i sl. svedoči i prisustvo španskih reči u pesmama srpskih izvođača, što u samom naslovu (refrenu) što u tekstu pesme. U nastavku dajemo kraći spisak koji smo sačinili:

1. THCF: **Brate** – u tekstu se pojavljuju reči *mi madre, mi padre, mi hijo*;
2. Beogradski sindikat: **Pet minuta pravde** – *Fuenlabrada, dinero, Maradona, Manu Chao, La mano de Dios, Che Guevara*;
3. Relja feat. Nikolija: **Meduza** – *mi amor* u tekstu pesme;
4. Biba x Nikolija: **3 po 3** – *mi amor* u tekstu pesme;
5. Senidah: **Behute** – u spotu se pojavljuje motiv koride, toreadora i bika;
6. Senidah, Adriel Favela: **Bandida** – cela pesma na španskom jeziku;
7. Bojana Vunturiševć: **Madrina** – reč *la madrina* u refrenu, *estaloca, no, no, no*;
8. Bojana Vunturiševć: **Solita** – reč *solita* u refrenu;
9. Sasa Kovačević: **Cerquita** – cela pesma na španskom jeziku;
10. Duo Grand: **Viva la vida** – refren;
11. Hurricane: **Loco Loco** – referen;
12. Jelena Karleuša: **Takita** – reč *mamacita* u refrenu.

Imajući u vidu činjenicu da naši studenti slušaju muziku na španskom jeziku, može im se skrenuti pažnja da novu muziku mogu otkivati gledajući serije i filmove na ciljnom jeziku. Tako, na primer, u jednoj epizodi serije **Élite** i **La chica de nieve: el juego del alma** možemo čuti deo pesme **Me miras pero no me ves** mlade umetnice Marije Hose Ljergo (**María José Llergo**, 1994), dobitnice nagrade Goja 2022. godine za najbolju originalnu pesmu, **Te espera el mar**, koja je napisana za film **Mediterráneo** (2021). Budući da postoji hiperprodukcija tinejdžerskih serija koje naši studenti vole da gledaju, možemo predložiti da navedu muziku iz omiljene serije ili da vode evidenciju i prave listu pesama koje su čuli u nekoj seriji ili filmu na španskom jeziku. Ova lista se može čuvati na platformi Mudl i redovno proširivati i dopunjavati.

Savremene tehnologije u nastavi stranih jezika

Kako bismo uspeali da osmislimo kvalitetan nastavni materijal koji će pratiti potrebe naših učenika, moramo razumeti svet današnjice. Razdoblje u kom živimo naziva se digitalno doba. Nove generacije, tzv. digitalni urođenici, praktično žive onlajn životom, imaju potrebu da podele se ostatkom društva svaki aspekt svog života. Oni prate dešavanja onlajn, čitaju knjige u PDF formatu, gledaju filmove i serije na platformi poput *Netflixa*, sklapaju prijateljstva i druže se preko društvenih mreža (*Instagram* i *Snapchat*), izražavaju svoje mišljenje i dele savete preko *Tik Toka*.

Podelu savremenog društva je uočio Mark Prenski (Prensky, 2001), definišući dve grupe ljudi: digitalni urođenici (engl. *digital natives*) i digitalni imigranti (engl. *digital immigrants*). Grupi digitalnih urođenika pripadaju svi oni koji su rođeni nakon 1980. godine jer su od samog rođenja ili pak rane mladosti okruženi svetom kompjutera, video i audio-sadržajima, kompjuterskim igricama i ostalim digitalnim alatima koji čine deo njihovog svakodnevnog života. Digitalni urođenici su nova grupu studenata sa početka XXI veka, koji su „izvorni govornici“ digitalnog jezika računara, videa, video-igrice, društvenih medija i sl. Sa druge strane, grupi digitalnih imigranata pripadaju svi oni koji su rođeni pre nastanka digitalnog sveta i odlikuje ih pokušaj adaptacije na novo okruženje, u čemu su neki uspešni, dok drugi kaskaju. Tako nastaje međugeneracijski jaz. Da bi se zadovoljile specifične potrebe učenja kod digitalnih domorodaca, nastavnici treba da se odvoje od tradicionalnih nastavnih metoda koje nisu u skladu sa načinom na koji učenici danas uče. Tokom poslednjih 20 godina priprema nastavnika za primenu novih tehnologija u nastavi stavljena je u prvi plan nastavnih strategija (Lei, 2009). Biti deo digitalnog sveta iziskuje posedovanje kompetencija digitalne pismenosti, koju prema Tomasu (Thomas, 2011: 107) čine sledeći aspekti i kategorije:

- osnovne veštine;
- preuzimanje dokumenata;
- pretraživanje;
- klasifikacija informacija;
- integrisanje informacija;
- procena pouzdanosti informacija;
- komuniciranje;
- saradnja i kreiranje.

Možemo zaključiti da je digitalna tehnologija prešla neverovatnu razvojnu putanju sa ciljem da čoveku olakša i unapredi način života. Njen dalji napredak je teško predvidiv, ali je svakako u neraskidivoj sponi sa razvojem ljudskog društva i njihovim međusobnim uticajem. Da bi uspeo da se uklopi u svet današnjice, čovek mora da bude digitalno obrazovan, što podrazumeva da poseduje veštine, tehnike, znanja i da bude sposoban da mudro upravlja digitalnim alatima i medijama (Jovanović i Dabić, 2019: 63).

Budući da je tehnologija postala neodvojivi deo života, u savremenom društvu je prisutna tendencija da se svaka vrsta učenja oplemeni na ovaj način. Elektronsko učenje (e-učenje) zapravo predstavlja novi način učenja koji se zasniva na **informaciono-komunikacionim tehnologijama – IKT** (šp. [tecnologías de la información y la comunicación](#) – TIC), samim tim ima šire dimenzije i može pomoći u kreiranju različitih materijala za učenje. Jovanović i Dabić (2019: 65) podsećaju da su se učenici donedavno obraćali nastavnicima i roditeljima za pomoć, okretali se knjigama, novinskim člancima i drugim izvorima u potrazi za odgovorima na mnogobrojna pitanja i nedoumice na koje su nailazili. Nekada je bilo neminovno pročitati veliku količinu pisanog teksta kako bi se došlo do željenih podataka. Međutim, zahvaljujući razvoju tehnologije dolazi do prekretnice u obrazovnom sistemu. Dešavaju se velike promene koje u samu nastavu donose mnogobrojne inovacije. Način na koji učenici uče radikalno se menja, zbog čega postojeći obrazovni sistem više nije adekvatan (Prenski, 2001). Digitalne generacije smatraju internet i web-alate odličnim izvorom informacija, te je onlajn učenje sve više zastupljeno. Ako uzmemo u obzir činjenicu da učenik treba da ima aktivnu ulogu na nastavi (Instituto Cervantes, 1994: 93), shvatamo da se i uloga nastavnika menja: više nije u centru pažnje, a njegova glavna uloga je da, kroz dijalog i posmatranje, otkrije potrebe i očekivanja svojih učenika, a u cilju stvaranja optimalnih uslova za učenje tako što će birati i pripremati odgovarajući nastavni materijal (Blanco Fuente, 2005: 9). Dakle, nastavnik se u učionici ponaša kao vodič, organizuje učenike tako da efikasno završavaju aktivnosti i pomaže im da rešavaju probleme. U fazi predstavljanja nastavnih sadržaja, nastavnik igra ulogu informatora, prenoseći učenicima nove informacije i znanja na razumljiv način (Instituto Cervantes, 1994: 101).

Informaciono-komunikacione tehnologije se primenjuju u nastavi već duži vremenski period, tačnije od 70-ih godina XX veka. Savremene informaciono-komunikacione tehnologije razvijaju se i napreduju velikom brzinom, a samim tim unose novine i u oblasti obrazovanja. Alati koji se koriste za e-učenje nazivaju se sistemi za upravljanje učenjem (eng. *Learning Management System* – LMS, šp. [sistema de gestión del aprendizaje](#)) i zahvaljujući prednostima njihove upotrebe prostorna udaljenost više ne predstavlja poteškoću, što je u vreme pandemije bilo od ključne važnosti (Maričić Mesarović i Borljin, 2024: 127). Dakle, onlajn platforme za učenje danas se široko koriste za samostalno, daljinsko i hibridno obrazovanje na svim nivoima i omogućavaju pristup obrazovnim sadržajima, personalizovano učenje i podršku nastavnom procesu. Integrišu alate za nastavnike, učenike i administratore kako bi omogućile efikasno učenje na daljinu (Ivanić i Durić, 2023: 85). Autonomni učenik mora postepeno da preuzima odgovornost za sopstveni proces učenja, da stekne veštine kako bi umeo nastaviti da unapređuje svoje znanje španskog jezika izvan samog nastavnog plana i programa, u procesu koji se može produžiti tokom celog života (Instituto Cervantes, 2006). Takođe, individualno učenje uz pomoć digitalnih alata sve je češća metoda kojoj su novije generacije naklonjene. Džejn Hart (Hart, 2019) objavljuje listu vodećih alata za učenje za 2019. godinu, na osnovu *Trinestog godišnjeg istraživanja alata za učenje*. Na ovoj listi se našla i široka lepeza alata za učenje jezika, kao što su *You Tube*, *Zoom*, *Skype*, *TED Talks*, *Google Scholar*, *Google Translate*, *Duolingo* i mnogi drugi. Sve navedeno

ukazuje na potrebu da digitalni alati, programi, sajtovi, razne platforme i softveri budu nastavna sredstva koja će se sve češće primenjivati u učionici, ne samo u samostalnom učenju (Jovanović i Dabić, 2019: 65).

Zaključili smo da je implementacija novih tehnologija u proces obrazovanja postala prirodna potreba koja ide u skladu sa savremenim trendovima u globalnom okruženju, a to je dovelo do nastanka koncepta mešovitog učenja (engl. *blended learning*). Mešovito učenje u visokom obrazovanju može da se posmatra u isto vreme kao složen i kao jednostavan koncept. Ukoliko ga pojednostavimo, možemo da kažemo da je mešovito učenje integracija tradicionalnog licem u lice (engl. *face-to-face*) i modernog onlajn koncepta učenja (Andrejević i sar., 2014: 1). Horn i Stoker (Horn & Staker, 2014) definišu mešovito učenje kao edukativni program (formalni ili neformalni), koji kombinuje onlajn digitalne medije sa tradicionalnim metodama nastave licem u lice i koji se sprovodi u učionici. Ovaj program zahteva fizičko prisustvo nastavnika i učenika, uz mogućnost određene kontrole studenta nad vremenom, mestom, tokom ili ritmom. Mešovito učenje se definiše kao kombinacija tehnologije i nastave u učionici, gde se deo obuke i ocenjivanja sprovodi onlajn kako bi se poboljšali ishodi učenja i/ili smanjili troškovi (Banados, 2006: 534; prema Whittaker 2013: 12; navedeno prema Ljubojević 2016: 19).

Nastava stranih jezika na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu se menja u skladu sa potrebama i zahtevima savremenog društva, a nastavno osoblje uvodi upotrebu savremenih tehnologija i na taj način se prilagođava studentima i njihovim potrebama. Kao besplatan softver u otvorenom pristupu (eng. *open source*), platforma Mudl (engl. *Moodle*)⁶ koristi se kao dodatni alat na predmetima iz španskog jezika od školske 2012/2013. godine, prvenstveno za postavljanje dodatnog nastavnog materijala, predavanje domaćih zadataka i postavljanje raznih obaveštenja. Potrebno je da studenti steknu naviku da proveravaju obaveštenja na ovoj platformi, kao i za svaku drugu društvenu mrežu na kojoj imaju otvoren profil (Maričić Mesarović i Borljin, 2024: 127). Takođe, u istraživanju koje su Ivanić i Blatešić (2024) sprovele fokus je bio na proceni upotrebe i efikasnosti digitalnih alata u nastavi rumunskog i italijanskog kao stranog jezika na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu. Rezultati istraživanja su pokazali da studenti imaju pozitivno mišljenje o upotrebi savremenih tehnologija u nastavi jezika te da su časovi na kojima se koriste nove tehnologije bolje pripremljeni i organizovani, a naročito pozitivan učinak ima upotreba multimedijalnih sadržaja poput video i audio-materijala. Autorke zaključuju da je potrebno prilagođavanje obrazovnih metoda potrebama savremenih studenata. Naravno, kreiranje sadržaja i korišćenje različitih alata u nastavi jezika zahtevaju dodatnu pripremu nastavnog osoblja,

⁶ Mudl (eng. *Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment – Moodle*) predstavlja platformu-okruženje za učenje na daljinu, koja je osmišljena tako da studentima obogati iskustvo i znanje omogućavajući im pristup materijalima za učenje, kursevima, aktivnostima, polaganju ispita, testova u potpunosti putem interneta. Platforma je takođe dizajnirana da pruži predavačima, administratorima i studentima siguran i integrisan sistem za kreiranje personalizovanog okruženja za učenje (Lalić i sar., 2017: 2). Reč je o besplatnom softverskom paketu, koji je dizajniran kao pomoć nastavnicima u kreiranju onlajn kurseva sa mogućnostima dinamične interakcije. Za korišćenje ove platforme od softverske opreme potreban je samo pretraživač (Gojkov Rajić, Šafran, 2019: 136; navedeno prema Maričić Mesarović i Borljin, 2024: 127).

koje mora izaći iz svoje zone komfora da bi kreiralo sadržaj i oblikovalo čas u drugačijem okruženju (Ivanić i sar., 2023: 246). Prateći razvoj digitalnih veština koje je definisao Prenski, a to su digitalna pismenost i kompetencija, i konačno digitalna mudrost, savremeni homosapiens teži da se prilagodi novonastalom okruženju (Jovanović i Dabić, 2019: 65).

Dakle, bilo da pripadamo grupi digitalnih urođenika ili digitalnih imigranata, svet u kome živimo je tehnološki napredovao u tolikoj meri da je digitalizacija postala integralni deo života svakog savremenog čoveka. Digitalni urođenici trebalo bi da posvete veću pažnju unapređenju kreativnosti tako što će eksperimentisati pomoću digitalnih alati, dok bi digitalni imigranti trebalo da budu otvoreniji i entuzijastičniji u prihvatanju tehnologija, a ne da im se opiru (Hawell, 2012: 142; navedeno prema Jovanović i Dabić, 2019: 65). Tradicionalno učenje stranih jezika podrazumeva razumevanje strukture jezika koji se uči kao i usvajanje gramatičkih pravila uz razvijanje veštine čitanja, pisanja i pamćenje reči i širenje leksičkog fonda. Nastavnik je centralni izvor znanja, dok je učenik primalac informacija i njegova uloga je pasivnija za razliku od savremenih metoda koje stavljaju učenika u središte procesa učenja. Tradicionalni načini učenja stranog jezika su značajani jer stvaraju solidnu osnovu. Jer, kako i sam Prenski objašnjava, digitalno mudar je onaj koji izvuče najbolje iz analognog i digitalnog, a to je da kombinuje sopstvenu inteligenciju sa digitalnom. Koristeći se digitalnim kompetencijama, generacije digitalnih urođenika pristupaju učenju stranog jezika na potpuno savremen i tehnološki asistiran način. Dalji razvoj digitalnog doba intrigira svakog pojedinca, i teško je predvidiv, ali digitalno pismeno, savremeno društvo biće sposobno da prihvati inovacije i mudro donosi odluke o tome kako će se njima koristiti (Jovanović i Dabić, 2019: 65-66).

Budući da elektronsko učenje obogaćuje proces svake vrste učenja, pa tako i učenja stranog jezika, u ovom delu smo se osvrnuli neophodnost upotrebe savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija u procesu učenja u skladu sa potrebama naših učenika, digitalnih urođenika.

Komunikativni pristup nastavi stranih jezika

Jezik definišemo kao sistem znakova koji koristimo u komunikaciji u interakciji sa ostalim članovima naše govorne zajednice (Filipović, 2009: 12). To je sistem kojim se iskazuje značenje, a glavne funkcije jezika su interakcija i komunikacija. Struktura jezika odražava njegove funkcionalne i komunikativne upotrebe. Osnovni elementi jezika nisu samo gramatički i strukturalni elementi već kategorije funkcionalnog i komunikativnog značenja, onako kako se i manifestuju u diskursu (Richards & Rodgers, 1998: 74). Takođe, Peni Ur (Ur, 1991) ističe da je najveći deo usmenog diskursa neformalan i spontan. Komunikativni pristup stavlja akcenat na komunikativni karakter jezika, s tim da se lingvistički i strukturalni aspekti i dalje shvataju kao integralni delovi jezika. Dakle, fokus se pomera sa strukturalnih elemenata jezika. U okviru tradicionalnog metoda nastava se sastojala od opisivanja gramatičkih pravila (eksplicitna, deduktivna metoda); nasuprot tome, novije tendencije su težile ka tome da nastava gramatike bude manje deskriptivna i sa komunikativnijim ciljem, kroz upotrebu induktivne metode, odnosno polazeći od primera da bi se došlo do pravila. Dakle, nije pitanje da li ćemo predavati gramatičke sadržaje ili ne, već kako ćemo ih obrađivati (Blanco Fuente, 2005: 9). Komunikativni pristup (šp. enfoque comunicativo) nastavi stranih jezika nastaje, donekle, i kao reakcija na tradicionalne metode učenja poput gramatičko-prevodnog (šp. método gramática-traducción), direktnog (šp. método directo), audiolingvalnog metoda (šp. método audiolingüe) itd., u kojima akcenat nije bio na jeziku kao sredstvu komunikacije već na strukturi. Ovaj pristup, koji su osmislili izvorni govornici za potrebe nastave maternjeg jezika, kao glavni cilj ima razvijanje nastavnih procesa koji će prihvatiti uzajamnu zavisnost jezika i komunikacije, čime se koncept komunikativne kompetencije postavlja u samo središte pri osmišljavanju nastavnog programa i materijala (Richards & Rodgers, 1998; navedeno prema Giovannini et al., 1996: 9). Komunikativni pristup ne zanemaruje nastavu gramatike, već pokušava da postigne ravnotežu između gramatičke ispravnosti i komunikativne efikasnosti. Ne smemo zaboraviti da je gramatika u službi komunikacije, a proces nastave treba da bude induktivan, to jest, učenik uči određeno gramatičko pravilo kroz upotrebu. Dakle, učenik je taj koji dolazi do određenog pravila, a tako naučeno gramatičko pravilo ili struktura se lakše pamti i primenjuju u praksi. Osim toga, jezik generalno bolje usvajamo kada ga ne učimo eksplicitno, već kada ga koristimo kao sredstvo komunikacije (Melero, 2000: 90).

Komunikativni pristupu nastavi stranih jezika podrazumeva izostavljanje individualnih aktivnosti iz udžbenika u korist zadataka gde se učenici udružuju u izradi projekata, usmenih prezentacija. U današnje vreme je postalo nezamislivo da učenici rade u izolaciji, jer je taj koncept u suprotnosti sa razvojem interkulture, socijalne i kognitivne kompetencije.

Dakle, ovde nije reč o metodi učenja stranog jezika, već o skupu pristupa. Jedna od najkarakterističnijih odlika komunikativne nastave jeste činjenica da je pažnja usmerena podjednako i na funkcionalne i na strukturalne aspekte jezika (Littlewood, 1981).

Upotreba autentičnog materijala u nastavi stranih jezika

Komunikativni pristup učenju stranog jezika omogućio je uvođenje autentičnog materijala (šp. *material auténtico*) u nastavu. Autentični materijal je „svaki materijal koji nije specijalno dizajniran da bude korišten u nastavi jezika“ (Nunan, 1989). Dakle, možemo reći da je primer autentičnog materijala novinski članak, grafit, razglednica, oglas, reklamni poster, račun za komunalije, ugovor o radu, uputstvo za upotrebu nekog aparata, opis kozmetičkog proizvoda, red vožnje za gradski prevoz, pakovanje nekog prehrambenog proizvoda, film, video-spot i sl. „Autentični tekstovi, bilo usmeni ili pisani, jesu oni čiji su autori izvorni govornici. Reč je o stvarnim tekstovima koji nisu pravljani za učenike stranog jezika, već za ostale govornike datog jezika“ (Harmer, 1983). Važno je pomenuti da su kreatori udžbenika i izdavačke kuće shvatili značaj prisustva ovakvih materijala u nastavi stranih jezika, te su počeli da ga uključuju u svoje udžbenike. Dakle, komunikativni pristup nastavi stranog jezika je neodvojiv od upotrebe autentičnog materijala u procesu učenja u obliku autentičnog govornog ili pisanog jezika (dijalozi sa profesorima koji su izvorni govornici, isecci iz novinskih članaka ili knjiga, strip⁷, reklamni spot⁸, filmovi⁹ i serije i sl.). Autentični materijal pomaže da učenje stranog jezika stavimo u kontekst (Gebhard, 1996). Učenici treba da budu izloženi jeziku koji zaista koriste izvorni govornici jezika koji uče i treba ih podsticati da razvijaju strategije kako bi ih mogli razumeti. Filipović (2010: 146) ukazuje na potrebu da se broj sati izloženosti ciljnom jeziku poveća, jer se strani jezik ne može naučiti bez mogućnosti njegove upotrebe u smislenim kontekstima koji su u skladu sa potrebama učenika. Upotrebom autentičnog materijala u nastavi bave se i Radić Branislavljević i Milovanović (2014):

„Jezik se može lakše savladati uz multimedijalne sadržaje, tako da ako se učenicima putem projektoru puštaju muzički spotovi ili kraći filmovi, oni će mnogo brže zapamtiti nove reči i naučiti nove izraze neophodne za komunikaciju. Dakle, istovremeno gledanje i slušanje autentičnih materijala sa interneta razvija i poboljšava veštine razumevanja, slušanja i govora. Ipak, samo obezbeđivanje autentičnih materijala nije dovoljno, pošto učenici na početnim i srednjim nivoima ne poseduju dovoljno znanja za razumevanje takvih tekstova, pa je uloga profesora tu važna da proceni, odredi i obezbedi odgovarajući didaktički materijal i pruži potrebna objašnjenja da bi učenici pravilno iskoristili potencijal autentičnog materijala“ (Radić Branislavljević i Milovanović, 2014: 501; navedeno prema Ivanić, Spariosu i Sorin Vintilă, 2019: 51).

Gedes i Vajt (Geddes & White, 1978) preporučuju upotrebu autentičnog materijala u onoj meri u kojoj je to moguće, pri čemu pod takvim materijalom podrazumevaju onaj koji nije kreiran u obrazovne svrhe ili pak jeste kreiran u obrazovne svrhe, ali poseduje određene karakteristike koje oslikavaju realnu komunikaciju. Pomenuli smo da razvoj tehnologije

⁷ O upotrebi stripa kao autentičnog materijala u nastavi stranih jezika v. Maričić i Popović (2014).

⁸ O upotrebi reklamnog spota kao autentičnog materijala u nastavi stranih jezika v. Maričić, Manić-Matić i Popović (2013).

⁹ O upotrebi filma u nastavi španskog kao stranog jezika v. Maričić (2011).

donosi promene u metodologiju nastave stranog jezika. Stoga se uvođenjem informaciono-komunikacionih tehnologija u nastavu olakšava pristup autentičnim materijalima.

Kao prednosti upotrebe autentičnog materijala u nastavi stranog jezika možemo navesti i njegovu motivišuću ulogu, jer oslikava realnost zemlje čiji jezik učimo i sadrži obilje kulturnih sadržaja. Učenici mogu da dobiju uvid u gestikulaciju govornika, da upoznaju njihov stil života, način na koji se oblače, hobije koji ih zanimaju i dr. Time će razviti strategije za učenje i postati samostalniji u procesu savladavanja jezika (Gower, Phillips & Walters, 1995).

Sedamdestih i osamdesetih godina XX veka Stiven Krašen ističe važnost prirodne komunikacije i kontekstau učenju stranog jezika. Zahvaljujući njegovoj teoriji o važnosti inputa (jezičkog materijala) i konteksta, u nastavu stranih jezika su uvedene autentične jezičke situacije. Razumljiv jezički materijal predstavlja jezik koji možemo razumeti i on može biti u pisanoj (npr. čitanje knjige) i usmenoj formi (npr. slušanje radija). Poenta je da razumemo ono što čitamo ili slušamo, dakle, razumljivi input mora biti nešto iznad našeg nivoa znanja stranog jezika. Situacija i kontekst uz vanjezičke informacije pomažu učeniku da razume dobijeni input. Materijal koji dajemo učenicima treba da pruži vanjezički kontekst koji će pomoći učeniku da razume a pre svega da usvoji (Krashen & Terrell, 1983: 55). Ukoliko materijal koji se koristi u učionici uspemo da povežemo sa stvarnim svetom, možemo kreirati autentičnu komunikaciju među učenicima. Većina razumljivog inputa koji učenik dobija je kroz nastavni materijal. U usvajanju stranog jezika značajan deo inputa predstavlja nastavni input, odnosno materijal kome su učenici izloženi u učionici i taj input je kontrolisan. Međutim, budući da je u današnjem globalizovanom svetu lako dostupan autentičan materijal na velikom broju jezika, vannastavni input takođe igra važnu ulogu (Miličević Petrović i Grubor, 2019: 187). Ukoliko je cilj nastave stranog jezika pripremiti učenika za autentični jezik koji se koristi u stvarnom svetu, mi kao nastavnici moramo da im damo priliku da se sa tim jezikom susretne na času (Hedge, 2000), ali i kroz dodatne materijale za samostalno učenje.

U kontekstu našeg istaživanja, Krašen i Terel (1983) smatraju da za učenje nije dovoljno samo čitanje već da je i auditivni input od velikog značaja. Što se tiče upotrebe muzike u nastavi stranog jezika, pretpostavlja se da je najznačajnija veština slušanja (šp. *comprensión auditiva*) ili usmenog razumevanja (šp. *comprensión oral*), koja se ubraja u aktivnosti recepcije u govoru. Slušalac prima i obrađuje poruku koju izgovara jedan ili više govornika stranog jezika. Među takve aktivnosti možemo uvrstiti i slušanje muzike na ciljnom jeziku. Tokom aktivnosti slušanja učenik, u zavisnosti od nivoa znanja, ima za cilj da razume:

- globalnu informaciju;
- posebnu informaciju;
- potpunu informaciju;
- nasluti skriveno značenje (ZEROJ, 2003: 78).

Imajući u vidu da se pod autentičnim materijalom podrazumeva svaka vrsta teksta, usmenog ili pisanog, koji je proizvod određene jezičke zajednice, odnosno materijal koji nije kreirao nastavnik već izvorni govornik određenog jezika za svoje potrebe ili potrebe članova zajednice, možemo zaključiti da su pesme tipičan primer autentičnog materijala.

Didaktička vrednost pesama

Svesni smo da je muzika prisutna u našim životima od rođenja (Moog, 1976). Gotovo svaki jezik poseduju repertoar pesama, što pokazuje da su pesme u većoj ili manjoj meri prisutne u svakodnevnom životu, a to pesme čini korisnom alatkom u nastavi stranih jezika. Teško da postoji osoba koja ne može da prepozna pesmu, da je zapamti, pevuši ili čak otpeva. Pesme su oduvek bile prisutne u nastavi stranih jezika, a naročito od pojave komunikativnog pristupa sa početka sedamdesetih godina XX veka i dan-danas gotovo da niko ne osporava njihovu didaktičku vrednost. Ukoliko govorimo o jeziku koji se koristi u pesmama, pomenućemo da je jedna od najistaknutijih karakteristika udžbenika koji se zasnivaju na komunikativnoj metodi upotreba autentičnog jezika iz stvarnog života izvornih govornika. To znači da su pesme¹⁰ idealne za upotrebu u nastavi budući da oslikavaju jezik koji se govori na ulici. Martines Saljes (Martínez Sallés, 2002: 4) podseća da nastavnici na osnovu iskustva mogu da potvrde da pesme predstavljaju jedan od najstimulativnijih resursa za nastavu i učenje stranog jezika. Stoga ih često koriste u nastavi. Međutim, ova autorka ukazuje na nedostatak publikacija zasnovanih na praksi upotrebe muzike i pesama u nastavi. Razlozi za ovo se mogu naći u činjenici da se pesme smatraju nižim, manje prestižnim kulturnim materijalom u odnosu na književna dela i da im je funkcija da popune praznine, smire preterano nemirnu grupu ili eventualno motivišu apatičnu grupu učenika. Kada koristimo muziku u nastavi razbijamo monotoniju, menjamo dinamiku časa. Ako uzmemo u obzir metodološke principe na kojima se zasniva komunikativni pristup nastavi stranog jezika, jasno je da reč o metodi koja je usmerena na učenika i da je potrebno probuditi i održati interesovanja učenika. U nekom momentu učenje stranog jezika može postati dosadno, te se uvođenjem pesama u nastavu časovi mogu koristiti za dalje aktiviranje interesovanja učenika. Pesa u nastavi predstavlja sredstvo koje potencira pedagogiju različitosti. Pod ovim Martines Saljes (2002: 5) podrazumeva sve one strategije podučavanja/učenja koje uključuju individualne razlike među učenicima. Drugim rečima, pesme potenciraju personalizovanu nastavu u kojoj se poštuje individualnost, razmatra kulturni pluralizam, rešavaju se nejednakosti i uzimaju u obzir različiti načini na koje svaka osoba uči. Možemo reći da korišćenje muzike u nastavi stranog jezika u skladu sa interesovanjima učenika može indirektno dovesti do povećanja njihovog samopouzdanja.

Već duži niz godina muzika na španskom jeziku je masovno prisutna u svetskim medijima i uživa veliku popularnost na globalnom nivou. Nastavnici španskog kao stranog jezika imaju mogućnost da iskoriste ovu prisutnost muzike na španskom jeziku i interesovanje koje je aktuelno kod ljudi širom sveta da svojim učenicima češće zadaju aktivnosti koje su zasnovane na radu sa pesmama. Dakle, pošto su sada pesme na španskom jeziku prilično zastupljene, možemo ih čuti na radiju ili televiziji, u supermarketu, u restoranu, u izlasku itd.,

¹⁰ O zastupljenosti pesama u udžbenicima španskog kao stranog jezika videti u Blanco Fuente (2005) i Wen (2018).

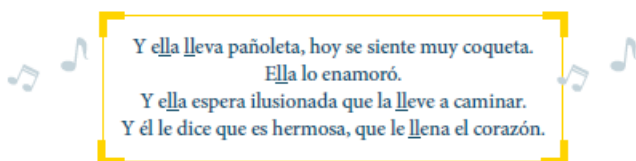
zahvaljujući čemu ostvarujemo kontakt sa španskim jezikom. Hteli ne hteli, pamtimo one španske reči koje se često pojavljuju u pesmama koje slušamo. Didaktičku vrednost pesama u nastavi stranog jezika uočavaju Koronado Gonsales i Garsija Gonsales (Coronado González & García González, 1994: 227) kada ističu da pevanje pesama na ciljnom jeziku predstavlja veoma dobru vežbu, ne samo iz psiholoških razloga, već i zato što se na taj način reči i izrazi pamte bez većeg napora. Prema saznanjima iz istraživanja sprovedenih u okviru kognitivne psihologije, pesma, kada je praćena muzikom, povezuje se sa najsenzitivnijim delovima našeg mozga, sa čulnim pamćenjem.¹¹ Upravo desna hemisfera ljudskog mozga, koja upravlja čitavim našim emocionalnim univerzumom, uključujući i emocionalni aspekt jezika, obrađuje i muziku (Martínez Sallés, 2002: 4). Kenedi (Kennedy, 2006; navedeno prema Ivanić, Spariosu i Sorin Vintilă, 2019: 49) ističe važnost angažovanja čula i obogaćeno okruženje u učenju jezika, a korišćenjem naših emocija možemo odrediti šta nam je važno da naučimo i zapamtimo. Kako objašnjava Mata Bareiro (Mata Barreiro, 1990: 159), slušanje pesme izaziva različite senzacije i reakcije kako kod učenika tako i kod nastavnika. Budući da je percepcija muzike individualna, pesme se mogu posmatrati kao višeslojan resurs u nastavi. Pored verbalne poruke koju svaka pesma šalje, zahvaljujući muzičkoj potpori, svaka pesma se može drugačije doživeti i dekodirati u zavisnosti od učenika do učenika.

Učenjem stranog jezika kroz pesmu učenici mogu uvežbavati i razvijati jezičke veštine. Slušanjem i pevanjem pesama na španskom jeziku dolazi do razvijanja jezičkih veština slušanja i govorenja, dok prevođenjem tekstova pesama koje slušamo razvijamo i jezičku veštinu interpretacije. Pesma predstavlja afektivni stimulus čiji je cilj davanje učenicima podsticaja za komunikaciju (Martínez Sallés, 2002: 5). Dakle, rad sa pesama na časovima stranog jezika podstiče sposobnost učenika da slušaju i da govore, budi u njima želju da prepričaju ono što su čuli i izraze svoja osećanja o datoj temi.

Slušanje pesama, učenje tekstova i pevanje na času predstavlja praksu od neprocenjive vrednosti. Reč je o idealnim usmenim tekstovima uz pomoć kojih se mogu uvežbavati različiti aspekti poput ritma, brzine i pravilnog izgovora. Budući da se pesme ubrajaju u ludičke aktivnosti, mogu se koristiti kao alternativa nekim vežbama ponavljanja koje nisu naročito motivišuće (Cassany, Sanz & Luna, 1994: 409). Slušajući pesmu nekog izvođača možemo obratiti pažnju na njegovu intonaciju i akcenat, što je posebno zahvalno kada uzmemo u obzir činjenicu da je špansko govorno područje izuzetno prostrano i raznoliko. Tako možemo čuti razlike u izgovoru izvođača iz npr. Kolumbije u odnosu na izvođača iz Argentine. Uz pomoć pesama učenici mogu da slušaju i imitiraju intonaciju izvornih govornika i razvijaju fonološku kompetenciju. Kada pevaju pesmu, učenici mogu da vežbaju izgovor reči i upoređuju se sa izgovorom pevača ili pevačice kao na slici br. 1:

¹¹ Čulno pamćenje može biti vizuelno, auditivno i taktilno.

7. Canta estos versos. Fíjate en cómo pronuncias el sonido del dígrafo *ll*. ¿Cómo lo pronuncia tu profesor(a)?

Slika br.1: Izgovor (*CántELE*, 2021: 56).

Učenje jezika uz upotrebu pesama može biti drugačiji način da se približimo kulturi zemlje čiji jezik učimo. Slušanjem pesama otkrivamo različite aspekte života pripadnika kulture u kojoj one nastaju. Pesme predstavljaju savršen materijal za razvijanje interkulturalne kompetencije, odnosno sposobnosti da se stavimo na mesto drugog, jer, osim što su živa i stvarna građa društva koje ih je stvorilo, predstavljaju most zbližavanja i razumevanja. Pesme, po samoj prirodi svoje muzičke komponente, poseduju intrinzičnu interkulturalnost, jer pripadaju ne samo kulturi ciljnog jezika već i kulturi učenika (Martínez Sallés, 2002: 6). Dakle, pesme mogu da ponude uvid u kulturu jezika koji se uči, a komunikacija između dve kulture uvodi pedagošku situaciju koja dovodi do međusobnog obogaćivanja.

Motivacioni karakter upotrebe muzike u nastavi

Budući da ističemo važnost motivacije u procesu učenja, smatramo da je neophodno koristiti inovativne resurse kako bismo gradivo približili učenicima, ali na njima interesantan način, i time ih podstakli na učenje.

Pomenuli smo da je Krašen (1983) razvio hipotezu o afektivnom filteru (eng. *affective filter hypothesis*), tj. hipotezu o emotivnoj barijeri. Prema ovoj teoriji, emocije igraju ključnu ulogu u učenju stranog jezika. Ako je učenik anksiozan, frustriran ili nesiguran, njegova sposobnost da usvoji novi jezik će biti smanjena. Stoga, stvaranje pozitivnog okruženja za učenje je od presudnog značaja. Upotreba muzika se uklapa u ovu teoriju upravo zbog svoje motivišuće uloge jer može direktno da utiče na stav učenika prema učenju, koji u kombinaciji sa raspoloženjem učenika i drugim afektivnim faktorima direktno utiče na proces i na ishod učenja. Učenika možemo motivisati i zainteresovati za gradivo ukoliko pripremimo zanimljive aktivnosti koje se poklapaju sa njegovim ličnim interesovanjima, te se i ovde upotreba muzika savršeno uklapa. Učenici mogu da predlažu pesme koje vole da slušaju, a nastavnik će proceniti da li ih je moguće prilagoditi nastavi. Na ovaj način učenik postaje glavni akter procesa učenja jezika, te je učenje mnogo efikasnije. Kada je motivisan, učenik će preuzeti aktivniju ulogu i odgovornost za svoje učenje. Na primer u udžbeniku *Aula Internacional 1* (2014: 31) i *Aula Internacional Plus 1* (2020: 39) na samom kraju druge lekcije, koja nosi naslov *Quiero aprender español*, postoji zadatak u kom učenici, u našem slučaju studenti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu, imaju mogućnost da daju predloge aktivnosti koje bi želeli da urade u toku školske godine. Jedan od ponuđenih predloga jeste i uključivanje muzike i pesama: *Quiero escuchar canciones* (v. sliku br. 2).

11. ALFADIGITAL ¿QUÉ QUIERES HACER EN ESTE CURSO?

A. Escribe qué cosas podemos hacer en este curso para aprender español.

			
Buscar información en internet y chatear.	Practicar la pronunciación y...	Cocinar platos típicos...	Escribir postales y...
			
Ir de excursión y...			
			

B. El / la profesor/a apunta en la pizarra las propuestas de todos/as los / las estudiantes. Luego, en pequeños grupos, decidid qué tres cosas queréis hacer en este curso.

- Yo quiero hablar mucho en clase, ver películas en español y leer periódicos y revistas. ¿Y tú?
- Yo quiero escuchar canciones.

C. Ahora, escribid vuestras preferencias y comentadlas con el resto de la clase.

En este curso, nosotros queremos...

DISEÑO Y MAQUETACIÓN: 200

Slika br. 2: Vežba u kojoj studenti mogu da daju predloge za dodatne aktivnosti (*Aula Internacional Plus 1*, 2020: 39)

Kao što Marfi (1992: 14–15) ističe, postoje određene prednosti kada dopustimo učenicima da sami biraju i predlažu materijal za čas jer rad sa pesmama koje učenici žele da slušaju pospešuje njihovo interesovanje, oni postaju više uključeni u nastavu i dobijaju viši stepen odgovornosti u procesu učenja. Dobijaju priliku da upravljaju kriterijumima selekcije, a nastavniku se skraćuje vreme za traženje materijala. Dolazi do bolje interakcije i uzajamnog uvažavanja na relaciji nastavnik – učenik.

Budući da je muzika neizostavan deo svakodnevnog života većine ljudi, Marfi (1992: 9) nabraja koje sve aktivnosti učenik sprovodi u svakodnevnom životu, koje su u vezi sa muzikom bilo na maternjem bilo na stanom jeziku:

- ✓ slušanje muzike
- ✓ pevanje, pevušenje, praćenje ritma lupkanjem o pod ili kuckanjem o sto
- ✓ pevanje bez muzičke podloge
- ✓ razgovor o muzici
- ✓ razgovor o stihovima, njihovom sadržaju, njihovoj poruci
- ✓ razgovor o izvođaču
- ✓ razgovor o muzičkom spotu za određenu pesmu
- ✓ stvaranje (romantične, opuštajuće i sl.) atmosfere uz pomoć muzike
- ✓ stvaranja društvene atmosfere: ples, druženje sa prijateljima itd.
- ✓ čitanje o muzici.
- ✓ komponovanje muzike

- ✓ pisanje pesama
- ✓ sviranje instrumenta
- ✓ pisanje tekstova o muzici, muzičarima itd.

Imajući u vidu činjenicu da je muzika sastavni deo naše svakodnevice, sasvim je opravdano uvođenje muzike, naročito pesama, u nastavu stranog jezika. Kao što je već rečeno, muzika na španskom jeziku je izuzetno popularna i dostupna, te bi nastavnici relativno lako mogli da osmisle aktivnosti za rad na času ili za samostalan rad učenika nakon časa. Pri odabiru pesama, preporučuje se ispitivanje interesovanja studenata i eventualno zajednički dogovor o pesmi koja će se prilagoditi nastavnom cilju. Takođe, postoji veliki broj već izrađenih aktivnosti za rad sa pesmama na španskom jeziku, koje su dostupne onlajn i koje u nastavku nabrajamo:

1. [TodoELE](#)
2. [MarcoELE](#)
3. [ProfeDeELE](#)¹²
4. [La clase de ELE](#)
5. [Arche-ELE](#)

¹²Postoji [lista pesama](#) na jutjub kanalu.

Klasifikacija pesama

Da bismo radili sa pesmama u nastavi stranog jezika, moramo biti upućeni u njihovu klasifikaciju. Pesme se mogu razvrstavati prema vrsti teksta, ali i na osnovu tipa diskursa koji preovladava u njima. Tako Santos (Santos, 1995: 375–376) daje sledeću podelu savremenih pesama prema vrsti teksta:

- narativni tekstovi,
- opisni tekstovi,
- lirski tekstovi,
- razgovorni tekstovi,
- epistolarni tekstovi.

Na osnovu dominantnog tipa diskursa u njima, Gamon (Gammon navedeno prema Santos, 1997: 132–133) razlikuje tri različite vrste pesama:

- narativni tekstovi koji podrazumevaju radnju i prelazak iz jednog stanja u drugo;
- lirski tekstovi koji izražavaju stanje ili odnos u kojem nema ni radnje ni promene stanja;
- situacioni tekstovi opisuju niz situacija koje imaju zajednički element koji je obično iskazan u refrenu ili kroz ponavljanja.

Pored klasifikacije pesama, moramo poznavati i kriterijume koje ćemo primenjivati pri odabiru pesme za rad na času stranog jezika.

Kriterijumi za odabir pesme

U knjizi *Songs in action*, Grifi (Griffie, 1992: 6) navodi da ne postoje određena pravila za odabir pesama za nastavu, ali pritom predlaže određene kriterijume koje bi pri odabiru trebalo uzeti u obzir. Pesma mora biti prilagođena potrebama nastave i ishodima časa. Na primer, ukoliko obrađujemo vokabular, pesma koju koristimo treba da sadrži nove i srodne reči kako bi učenici proširili svoj jezički fond. Ukoliko obrađujemo gramatičku jedinicu, pesma treba da pomogne učenicima da razumeju upotrebu određenog gramatičkog pravila.¹³ Kada obrađujemo kulturne sadržaje, koristićemo one pesme koje imaju naraciju ili pak one koje su tipične za špansko govorno područje i hispanski svet.

Budući da komunikativna nastava u fokus stavlja učenika, pri odabiru pesama za nastavu moramo uzeti u obzir interesovanje naših učenika. Gomes Gonzales (Gómez González, 2004: 27) kaže da moderne (pop) pesme najbolje odražavaju interesovanja mladih, jer često oslikavaju najvažnije trendove u savremenom društvu. Ukoliko biramo pesme koje odgovaraju muzičkom ukusu naših učenika, možemo probuditi njihovo interesovanje i poboljšati motivaciju za učenje. Pri izboru pesama za nastavu ne smemo zanemariti nivo znanja samih učenika. Pesme kao autentični materijal nisu pravljene za upotrebu u nastavi

¹³Pesma *Qué hiciste* Jennifer López je pogodna za predstavljanje prošlog vremena *pretérito indefinido*. Učenici u Srbiji imaju poteškoća sa akcentovanjem glagola u 2. licu množine pa je slušanje pesme korisno i za skretanje pažnje na pravilnu akcentuaciju i njeno ispravljanje. Takođe, smatramo da je za nastavu korisnija verzija sa tekstom *pesme* budući da se koristi na nivou A2.

stranih jezika i mogu biti različitog stepena težine. Ukoliko učeniku koji je na nivou znanja A1 damo pesmu čiji sadržaj odgovara nivou B1, nećemo ispuniti nastavni cilj, a verovatno ćemo probuditi anksioznost kod učenika koja može da dovede do frustracije.

Kada govorimo o samim pesmama, treba obratiti pažnju na temu koju obrađuje, dužinu trajanja i melodiju. U pesmama se obrađuje veliki broj najrazličitijih tema poput ljubavi, patnje, usamljenosti, prijateljstva, slobode, junaštva i sl. U skladu sa temom, melodija pesme može biti brza ili spora, tužna ili vesela.

Kada je reč o družini trajanja, većina pesama ima trajanje od oko tri minuta, što ih čini pogodnim za rad na času, jer samo slušanje ne oduzima previše vremena, a samim tim ne zamara učenika.

Aktivnosti zasnovane na radu sa pesmama

Prema Marfiju (1992: 10) upotrebom pesme u nastavi SJ možemo sprovoditi sledeće aktivnosti:

- razumevanje slušanjem: slušanje pesama;
- razumevanje čitanjem: pesama, članaka, knjiga o muzici;
- pismeno izražavanje: pisanje pesme, članka o muzici, recenziranje pesme;
- usmeno izražavanje: diskusije, debate, smišljanje dijaloga uz pomoć reči iz pesme;
- prevođenje teksta pesme;
- muzički diktat;
- vežbanje izgovora i intonacije;
- horsko ponavljanje;
- gramatički sadržaji;
- proširivanje leksičkog fonda;
- nastava kulture;
- razonoda i razbijanje rutine časa.

Pesme su korisne za upotrebu u nastavi zbog mogućnosti prilagođavanja bilo kojoj didaktičkoj jedinici. Budući da pesme uglavnom traju između tri i pet minuta, njihova funkcija u nastavi može biti dvostruka. Mogu biti upotrebljene kao glavna aktivnost za predstavljanje i obrađivanje nastavne jedinice ili pak pomoćno sredstvo za ilustraciju određenog gradiva. Dakle, možemo ih koristiti kako za predstavljanje novog gradiva tako i za ponavljanje i uvežbavanje već obrađenih nastavnih jedinica.

Pomoću pesama možemo obrađivati leksičko-semantičke i gramatičke sadržaje. Pesma je pogodan materijal za rad na leksičkom sadržaju, na nivou reči, izraza, kolokacija itd. Ne samo da se uvodi novi vokabular, već se on stavlja u konkretan kontekst, što pomaže učeniku da

ga, koristeći sopstvene strategije učenja, usvoji i trajno zapamti. Kada govorimo o učenju novih reči i proširivanju jezičkog fonda učenika, pamćenje vokabulara kroz ritam pesme je lakše i učinkovitije od učenja reči napamet, jer postoji opasnost da posle nekog vremena budu zaboravljene. Ovako, ako se pamte u određenom kontekstu, lakše ćemo ih se priseliti kada nam budu bile potrebne. Zahvaljujući ritmu, promenama brzine i ponavljanju delova pesme, učenici će brže i lakše usvojiti nove reči, ali i gramatičke strukture.

Aspekt koji najviše ističemo kada govorimo o upotrebi pesama u nastavi stranog jezika su kulturni i sociopragmatički sadržaji. Pesme same po sebi predstavljaju sintezu Kulture (sa velikim C), kulture (sa malim k) i Qulture (sa Q). Predstavljaju sadržaj u kome se reflektuje čitavo društvo: uverenja, tradicija, običaji, umetnost, stil života, sleng itd.

Riveros Mitrović (2021: 108–116) daje svoj predlog didaktičke jedinice u kojoj obrađuje pesmu *Qué difícil es hablar español* Huana Andresa (Juan Andrés) i Nikolasa Ospine (Nicolás Ospina), namenjenu višim nivoima znanja španskog jezika.

Faze u radu sa pesmama na času

Kada se govorimo o upotrebi muzike u nastavi, Himenes i sar. (Jiménez, et al.,1999: 1334) izdvajaju tri faze; reč je aktivnostima koje se daju pre, u toku i nakon slušanja. Iste faze važe i za rad sa filmom u nastavi. Na osnovu ideja koje je iznela Kastro Jague (2003), a zatim i Rodrigues Garsija i Geram (Rodríguez García & Gherram, 2011), navodimo uobičajene postupke za kreiranje nastavnih jedinica zasnovanih na upotrebi pesme i njihovu primenu u nastavi.

Prva faza: aktivnosti pre slušanja pesme

Poenta prve faze je da se povežemo sa pesmom i stvorimo prijatnu atmosferu za rad. Svrha uvodnih aktivnosti je da „probijemo led“, privučemo učenikovu pažnju, probudimo radoznalost u vezi sa temom, kao i da pripremimo rečnik koji se obrađuje u pesmi. Učenicima je potreban kontekst sa dovoljno informacija, tako da pre slušanja radimo one aktivnosti koje će im pomoći da aktiviraju postojeće znanje o temi koju ćemo obrađivati. Aktivnosti u ovoj fazi su raznovrsne.

Tipologija aktivnosti

Ovde navodimo neke aktivnosti koje se mogu koristiti u fazi koja prethodi slušanju pesme.

Kiša ideja

Učenici daju razne asocijacije o temi koja se odnosi na pesmu, koje će aktivirati predznanje koje učenici već poseduju o temi koju pesma obrađuje.

Vokabular

Učenici dobijaju listu reči koja će ih uvesti u temu pesme. Ključno je da prepoznaju temu, povezuju sinonime ili navode asocijacije. Takođe možemo izostaviti reči na kraju strofe, a učenici treba da na osnovu rime i konteksta otkriju izostavljenu reč. Možemo da pripremimo tekst o muzičkom žanru ili izvođaču pesme iz kojeg su izostavljeni pojmovi kao što ilustruje slika br. 3:

1. Lee esta información adaptada del sitio web de Kany García. Tu compañero/a de la versión B tiene la lista de las palabras que faltan (y seis más que no necesitas). Conversen para completar el texto.

» La galardonada cantautora puertorriqueña **Kany García** es una voz única e _____, que relata las historias de las mujeres del siglo XXI, a través de sus _____ expresivas y su _____ sumamente perceptiva.

_____ de cinco Grammy Latinos a lo largo de su carrera, Kany García lanzó su primer disco *Cualquier día*, en 2007. Su quinto _____, *Soy yo* (2018), obtuvo cuatro nominaciones al Grammy Latino y fue seleccionado como uno de los 50 mejores álbumes del año –en todos los _____– por la revista *Billboard*.

Durante 2019, Kany emprendió una _____ exitosa por Estados Unidos y América Latina, actuando ante _____ totales, y cerrando su gira *Soy yo* con broche de oro, el 19 de octubre, con otro concierto totalmente _____ en el Coliseo de Puerto Rico.

Como compositora, Kany ha escrito _____ para artistas de la talla de Jennifer López, Chayanne y Ha*Ash.

Kany García ha forjado su carrera a su manera, remando contra el viento y motivándonos a hacer lo mismo en nuestras vidas.

Slika br. 3: Vokabular: tekst sa prazninama (*El canto de todos, versión A, 2021: 18*).

Takođe možemo osmisliti aktivnost u paru, a u kojoj tražene pojmove treba uneti u praznine kao na slici br. 4:

1. Tu compañero/a de la versión A tiene un texto sobre la cantautora Kany García, al que le faltan palabras. Conversen para completarlo. ¡Ojo, sobran seis palabras!

abiertos	agotado	álbum	canciones
melodías	letra	hermosa	géneros
llenos	gira	estilo	inigualable
ganadora	amor	sembrar	interpretaciones

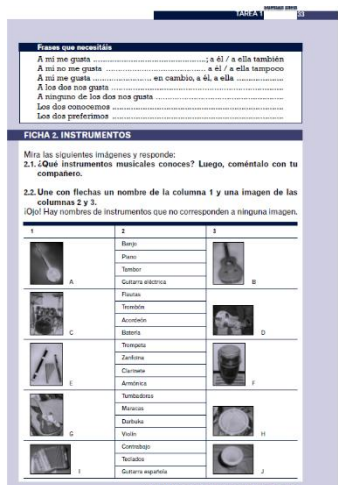
Slika br. 4: Vokabular: reči koje treba uneti u praznine u tekstu (*El canto de todos, versión B, 2021: 18*).

Definicije

Učenici dobiju definicije pojmova koje treba da uoče u tekstu pesme.

Slike

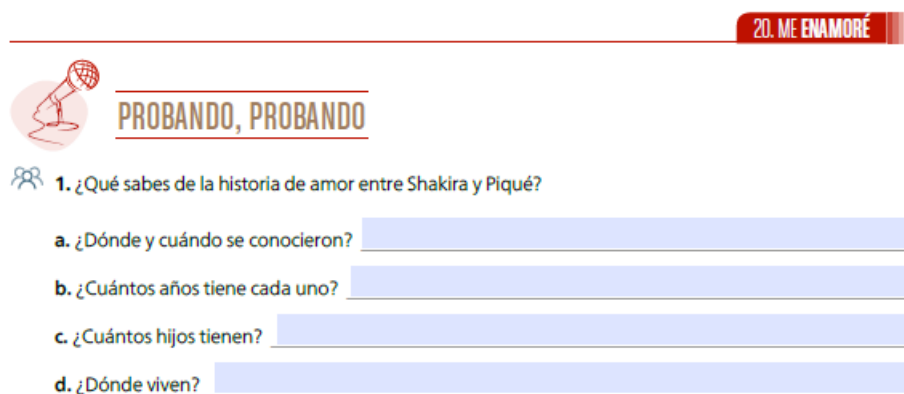
Učenici dobijaju fotografije ili ilustracije koje treba da povežu na razne načine: prepoznaju pojmove, izbace uljeza (v. sliku br. 5), odgovore na pitanja, iznesu pretpostavke, daju sinonime ili antonime, pronađu definiciju i sl. Možemo modifikovati tekst pesme ili određeni stih tako što ćemo neke reči zameniti crtežom. Učenici moraju da popune tekst pesme tako što će prepoznati reč koja je ilustrovana crtežom.

Slika br. 5: Fotografije, izbaccite uljeza (*Tareas que suenan bien*, 2002: 33).

Pitanja i odgovori

Učenici dobijaju tekst o muzičkom žanru ili izvođaču pesme koji treba da pročitaju sa razumevanjem i zatim odgovore na pitanja kao što ilustruje slika br. 6:

Slika. br. 6: Pitanja i odgovori (*CántELE*, 2021: 127).

Pravi redosled

Učenici dobijaju tekst pesme ili biografiju izvođača gde su ispremeštani delovi koji treba da se sklope da imaju smisla kao na slici br. 7:

1. Estos son tres párrafos desordenados de la biografía de Ulises Hadjis que aparece en Facebook. Tu compañero/a de la versión B tiene otros tres. Entre los dos, indiquen un orden lógico de los seis párrafos.

También, como invitado especial, ha abierto conciertos de Jarabe de Palo, Fonseca, Kevin Johansen, Julieta Venegas en México y Caracas, y la gira de Natalia Lafourcade en EE. UU.

Este cantautor venezolano, residente en México, debutó en 2008 con su primer álbum, *Presente*. Su segundo disco, *Cosas perdidas* (2012), recibió tres nominaciones al Grammy Latino en las categorías Mejor Artista Nuevo, Mejor Álbum Alternativo y Mejor Canción Rock.

Ambos álbumes han sido aclamados por el público, críticos y medios de influencia mundiales, incluyendo la revista *Rolling Stone*, la cual le dio a su primer disco cuatro estrellas, y CNN en español, que catalogó su segundo disco como “una producción extraordinaria”.

Slika br.7: Redosled delova teksta (*El canto de todos, versión A, 2021: 26*).

Gledanje video spota bez zvuka

Učenici gledaju video spot za pesmu koju će kasnije slušati, iznose svoje pretpostavke o melodiji, ritmu, naslovu pesme, navode reči i pojmove koje prepoznaju.

Druga faza: aktivnosti za vreme slušanja pesme

Ovo je centralna faza rada sa pesmama u nastavi. Reč je o aktivnostima koje se rade simultano uz slušanje pesme. Dok sluša snimak, učenik treba da uradi konkretan zadatak koji ne bi trebalo da bude ni suviše komplikovan ni suviše dugačak jer istovremeno slušanje i pisanje može biti zahtevno. Zato je poželjno da se snimak posluša dva puta zaredom. I u ovoj fazi postoje različite vrste aktivnosti koje se mogu sprovesti.

Tipologija aktivnosti

Ovde navodimo neke aktivnosti koje se mogu koristiti u centralnoj fazi slušanja pesme.

Popunjavanje praznina

Učenicima dajemo tekst pesme sa prazninama kako bi popunili informacije koje smo izostavili (v. sliku br. 8).

3. Mira y escucha el video. Escucha de nuevo y completa la letra con todo lo que entiendas sobre la conciencia. Tu compañero/a de la versión A apuntará lo que entienda del corazón. Luego, compartan la información.

24 |

... EL CANTO DE TODOS CANCIÓN 7

VERSIÓN

Ella tiene la magia de un instante de amor y su mirada un toque de misterio. Cuando ella llega siempre suelo perder el control. No vuelvo a ser el mismo si la beso. La conciencia _____ y el corazón _____ La conciencia _____ y el corazón _____ [Estrillo] <i>Cuando se aferra un querer al corazón y la conciencia no tiene la razón, no valen los consejos. Cuando se prueba del fruto del querer, cuando se aprende a sentir más de una vez, no queda más remedio que darle cielo y alas al amor, y hacer de lo difícil lo más bello.</i> La conciencia _____ y el corazón _____	La conciencia _____ cuando te vuelves preso de unos besos, de un te quiero, del deseo, del corazón. [Estrillo] Me dice el corazón que _____, pero me grita la conciencia que lo piense bien, _____. Me dice el corazón: _____. pero me grita la conciencia: _____. Me dice el corazón: _____. pero me grita la conciencia: _____. Me dice el corazón: _____. pero me grita la conciencia que no se ponen de acuerdo la conciencia y la razón.
---	---

Slika br.8. Popunjavanje praznina u tekstu pesme (*El canto de todos, versión B*, 2021: 25).

Reakcija na određene reči

Učenici dobijaju određeni broj reči i treba da reaguju na unapred dogovoren način ako ih čuju na snimku.

Ispravljanje grešaka

Učenici dobijaju tekst pesme sa greškama koje tokom slušanja moraju da uoče i isprave. Na primer, možemo staviti sinonime za određene reči iz teksta pesme koje će učenici zameniti u toku slušanja.

Pitanja i odgovori

Učenici dobijaju niz pitanja koja se odnose na tekst pesme i na koja treba da pronađu odgovor dok slušaju audio zapis. Mogu im se dati zadaci sa opcijom višestrukog izbora ili pak zadaci sa opcijom tačno/netačno, kao i pitanja koja zahtevaju tekstualni odgovor kao na slici br. 9:

FICHA 3. LA FLACA

Escucha la canción y responde a las preguntas:

 1ª Audición.

3.1. ¿Qué fotografías de las fichas 1 y 2 podrían relacionarse con la canción?

 2ª Audición.

3.2. La canción nos habla de una mujer. ¿La llaman por su nombre?

3.3. ¿Cómo la llaman?:

3.4. ¿Cómo es?:

3.5. ¿Dónde vive?:

 3ª Audición.

3.6. ¿Puedes reconstruir el estribillo?

Slika br. 9: Pitanja i odgovori za vreme slušanja pesme (*Tareas que suenan bien*, 2002: 55).

Smišljanje naslova pesme

Učenici imaju za zadatak da tokom slušanja shvate glavnu temu pesme i osmisle odgovarajući naslov.

Definicije

Učenicima se daje lista sa definicijama reči. Dok slušaju pesmu, učenici povezuju definicije sa rečima koje čuju u pesmi.

Vokabular

Učenici dobijaju kartice sa ispisanim rečima koje se pojavljuju u pesmi, a potom se te kartice stavljaju na sto. Dok slušaju pesmu, učenici uzimaju karticu na kojoj je ispisana reč koju čuju u pesmi. Učenik koji skupi najviše kartica je pobednik.

Pravilan redosled

Možemo izmeniti redosled strofa, a učenici treba da ustanove njihov tačan redosled. Alternativa ovom zadatku je da ga osmislimo u vidu kartica sa stihovima koje će učenici ređati dok slušaju pesmu.

Treća faza: aktivnosti nakon slušanja pesme

Ovo je završna faza rada sa pesmom u nastavi i obuhvata one aktivnosti koje učenici mogu da urade nakon slušanja pesme.

Tipologija aktivnosti

Ovde navodimo aktivnosti koje se mogu koristiti u završnoj fazi, koja sledi nakon slušanja pesme. Neke od ovih aktivnosti mogu biti zadate za rad kod kuće.

Vokabular

Učenici izrađuju liste reči i izraza koji su u vezi sa pesmom. Pronalaze sinonime i antonime za reči koje se pojavljuju u pesmi.

Analiza pesme

Učenici treba da povežu delove teksta pesme sa odgovarajućim tumačenjem kao što prikazuje slika br. 10:

3. En la columna izquierda tienes la letra de la canción. En la columna derecha, la interpretación que hizo un estudiante de música. Haz las combinaciones correctas y compara tu resultado con el de tus compañeros de la versión B. Luego, con los de la versión A.

34 |

EL CANTO DE TODOS **CANCIÓN 12** **VERSIÓN B**

1 Gracias a la vida que me ha dado tanto, me dio dos luceros que cuando los abro perfecto distingo lo negro del blanco y en el alto cielo su fondo estrellado, y en las multitudes el hombre que yo amo.	"Le da gracias al poder de la voz, aquella que viene de lo más profundo de nuestro interior, de lo que queremos expresar. Palabras llenas, con significados y sentimientos, no palabras vacías".
2 Gracias a la vida que me ha dado tanto, me ha dado el sonido y el abecedario, con él las palabras que pienso y declaro: madre, amigo, hermano, y luz alumbrando la ruta del alma del que estoy amando.	"Le da gracias a la vida por darle el don de ver para poder distinguir el bien del mal, la belleza de la vida y la belleza interior. Gracias por distinguir lo que en realidad ama".
3 Gracias a la vida que me ha dado tanto, me ha dado la marcha de mis pies cansados, con ellos anduve ciudades y charcos, playas y desiertos, montañas y llanos, y la casa tuya, tu calle y tu patio.	"Le da gracias a la vida por darle un corazón con el que pueda sentir, sufrir por tener un corazón con el que pueda darse cuenta de la belleza de las cosas internas, no por las externas; la capacidad de sentir lo que el resto siente, pero desde lo más profundo de uno".
4 Gracias a la vida que me ha dado tanto, me dio el corazón que agita su marco cuando miro el fruto del cerebro humano, cuando miro al bueno tan lejos del malo, cuando miro el fondo de tus ojos claros.	"Le da gracias porque puede llorar y reír; la vida está llena de momentos de risa, pero también de tristeza, que la ayudaron a escribir y dar a conocer su historia. Le da gracias por comprender y vivir el dolor de otros. El sufrimiento de todos también es el suyo, ya que ella también llora".
5 Gracias a la vida que me ha dado tanto, me ha dado la risa y me ha dado el llanto. Así yo distingo dicha de quebranto, los dos materiales que forman mi canto, y el canto de ustedes, que es el mismo canto, y el canto de todos, que es mi propio canto.	"Le da gracias por poder caminar, conocer todo su entorno, distinguir lo bello de lo que a simple vista no lo es, avanzar y encontrar el sentido de su vida".

Slika br. 10: Razumevanje čitanjem: analiza pesme (*El canto de todos, versión B*, 2021: 34–35).

Gramatičke klasifikacije

Učenici klasifikuju gramatičke sadržaje koji se pojavljuju u pesmi prema glagolskom licu, vremenu ili načinu kome pripadaju, gramatičkoj funkciji koju vrše (v. sliku br. 11).

9. ¿A qué personas se refieren los pronombres subrayados en estos fragmentos de la canción? Marca la opción correcta.

fragmentos	a él	a ella	a ellos	ella con él y él con ella
a. ... y siente mariposas en la panza cuando se <u>lo</u> encuentra.	☐	☐	☐	☐
b. Ella <u>lo</u> enamoró.	☐	☐	☐	☐
c. Ochenta inviernos <u>le</u> han pasado.	☐	☐	☐	☐
d. ... con la idea de que el amor jamás <u>los</u> tuvo abandonados.	☐	☐	☐	☐
e. ... y esperó el día adecuado para encontrarse <u>se</u> .	☐	☐	☐	☐
f. Y él <u>le</u> dice que es hermosa, ...	☐	☐	☐	☐
g. ... que <u>le</u> llena el corazón.	☐	☐	☐	☐
h. Y él <u>le</u> lleva su sombrero.	☐	☐	☐	☐

Slika br. 11: Lične zamenice (*CántELE*, 2021: 56).

Izgovor

Učenici obraćaju pažnju na izgovor. Dobijaju rečenicu sa spojenim rečima koje treba da razdvoje (v. sliku br. 12).

7. Separa las palabras de cada verso de esta estrofa.

Cuandomepreguntó	Quando me preguntó
dedóndeestquíenesusted	
sentíuna soledad	
quehastalasangresemefue	
sellegaunoasustar	
deloquecuenta porahí	
Roguéamicorazón	
quemeinspiralarazón	

Slika br. 12: Razdvajanje govornog lanca (*CántELE*, 2021: 40).

Pitanja i odgovori

Učenici dobijaju niz pitanja koja se odnose na tekst pesme i na koja treba da napišu odgovor nakon što su odslušali pesmu. Mogu im se dati zadaci sa opcijom višestrukog izbora ili pak zadaci sa opcijom tačno/netačno, kao i pitanja koja zahtevaju tekstualni odgovor (v. sliku br. 13).

 2. Según la historia de la canción, selecciona verdadero (V) o falso (F).

acciones	V	F
a. Shakira conoció al hombre una mañana.	☐	☐
b. Ella pensó que el hombre era maduro.	☐	☐
c. Él estaba con muchas personas cuando ella se le acercó.	☐	☐
d. A ella le gustaron los ojos y la barba de él.	☐	☐
e. Ella bailó hasta que la discoteca cerró.	☐	☐
f. Ellos tomaron cerveza.	☐	☐
g. Ella estaba tan feliz que se quedó más tiempo.	☐	☐
h. Ella sabía que él se iba a interesar en ella.	☐	☐
i. Ella no quería compartir al hombre con otras personas.	☐	☐

 3. ¿Qué le gusta a Shakira de Piqué?

Slika br. 13: Pitanja i odgovori (*CántELE*, 2021: 128).

Pismeno izražavanje

Učenici pišu sastav na osnovu glavne teme ili ideje koja je obrađena u pesmi koju su slušali. Dužina sastava će zavisiti od nivoa učenja. S druge strane, mogu da pišu sopstvenu pesmu koja je inspirisana onom koju su slušali.(v. sliku br. 14) ili da analiziraju pesmu, napišu neku vrstu recenzije za pesmu poput tekstova u muzičkim časopisima.

FICHAS 5. TAREA FINAL (Trabajo en grupos)
Narrar una historia de amor de forma oral y de forma escrita.

Slika br. 14: Smišljanje pesme ili priče na osnovu teme pesme (*Tareas que suenan bien*, 2002: 55).

Usmeno izražavanje

Na osnovu glavne teme ili ideje koja je obrađena u pesmi koju su slušali, učenici pripremaju usmeno izlaganje (v. sliku br. 14) ili se može organizovati debata o temi koju obrađuje pesma.

Ovde smo dali popis aktivnosti koje se mogu sprovoditi u radu sa pesmama u nastavi, te u nastavku dajemo pregled udžbenika i dodatnog materijala koji koristi muziku i pesme u nastavi španskog kao stranog jezika. Kao ilustracija aktivnosti koje su navedene u tipologiji u okviru sve tri faze rada sa pesmama korišćene su fotografije iz ovih udžbenika.

Udžbenici koji su zasnovani na upotrebi muzike u nastavi španskog kao stranog jezika

Poznato je da je muzika uspjela da nađe svoje mesto u nastavi stranih jezika. U ovom poglavlju ćemo dati pregled udžbenika i dodatnog materijala uz postojeće udžbenike za učenje španskog kao stranog jezika koji su zasnovani na upotrebi muzike, odnosno pesama u procesu učenja španskog jezika kao stranog.

Kao prvi ovakav udžbenik u literaturi se pominje udžbenik pod naslovom *Aprenda español por medio de canciones* autorke Konsuelo Vaskes (Consuelo Vázquez), koji je objavljen sredinom XX veka, ali ga je danas, nažalost, nemoguće pronaći (Jiménez et al., 1999: 129).

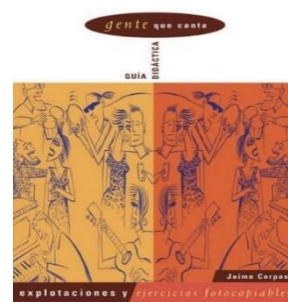

U okviru edicije *Temas culturales españoles* španske izdavačke kuće **Edelsa** postoji knjiga *Canciones para cantar* (1983), čiji je autor Emilio Nunjes (Emilio Núñez). Budući da je knjiga iz osamdesetih godina XX veka, nismo uspjeli da pronađemo relevantne podatke o njoj sadržini osim podatka da je namenjena deci.

Slika br. 15: Naslovna strana udžbenika *Canciones para cantar*

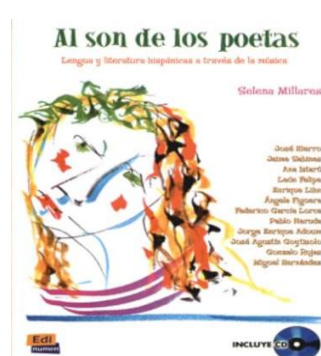
Havijer Santos (Javier Santos, 1996) objavljuje knjigu *M de Música* u okviru edicije *Tareas*, izdavačke kuće **Difusión**, koja koristi pristup zasnovan na zadacima (šp. **enfoque por tareas**) i obrađuje temu muzike uopšte, a kao završni zadatak učenici treba da izrade muzički časopis. Cilj je da se kroz upotrebu autentičnih dokumenata aktivira vokabular koji je u vezi sa muzikom. Učenici dobijaju priliku da upoznaju tadašnju aktuelnu špansku muzičku scenu.

Materijal za učenje autora Havijera Korpasa (Javier Corpas) pod nazivom *Gente que canta* (1999) izdavača **Difusión** predstavlja dodatak koji se koristi uz udžbenik *Gente1* i obuhvata 21 pesmu. Značaj ovog dodatnog materijala pronalazimo u činjenici da nije lako pronaći pesme koje će moći da se koriste na nivou A1, ali ovaj praktikum nudi aktivnosti za čak 21 pesmu. Učenici dobijaju mogućnost učenja španskog jezika kroz pesme različitih ritmova i stilova sa španske muzičke scene koje su prilagođene početnom nivou.

Slika br. 16: Naslovna strana publikacije *Gente que canta*

Dodatak uz udžbenik *Método de Español para Extranjeros (Nivel superior)*, izdavačke kuće *Edinumen*, autorke Selene Miljares Martin (Selena Millares Martín) nosi naslov *Al son de los poetas: lengua y literatura hispánicas a través de la música*, a objavljen je 2002. godine. Reč je o dodatnom materijalu koji ima za cilj da poveže poeziju sa muzikom. U tu svrhu, Hemiš Bins (Hamish Binns) komponovao je muziku za 12 pesama savremenih autora Španije i Hispanske Amerike, poput Garsija Lorke ili Nerude.

Slika br. 16: Naslovna strana udžbenika *Al son de los poetas*

Ministarstvo prosvete, kulture i sporta Španije 2002. Godine objavljuje knjigu *Tareas que suenan bien. El uso de canciones en clase de ELE* autorke Matilde Martínez Saljes (Matilde Martínez Sallés), koja je namenjena adolescentima i odraslim korisnicima. Obuhvata tekstove 14 pesama uz osnovne podatke o izvođačima, a u poslednjem delu nudi niz aktivnosti za rad na datim pesmama.

Slika br. 17: Naslovna strana udžbenika *Tareas que suenan bien*

Manuela Gil-Toresano Berhes (Manuela Gil-Toresano Berges) je 2002. godine objavila *A tu ritmo: canciones y actividades para aprender español*. U pitanju je interaktivni multimedijalni materijal namenjen samostalnom učenju španskog jezika uz pomoć pesama. Obuhvata niz različitih aktivnosti za pesme *Las cuatro y diez*, *Cruz de navajas* i *Gracias a la vida*, uz koje se obrađuju funkcionalni, gramatički i kulturni aspekti španskog jezika kroz zabavu.

Slika br. 18: Naslovna strana udžbenika *A tu ritmo*

Digitalni udžbenik pod naslovom *El canto de todos: 50 canciones hispanoamericanas para el aula ELE* iz 2021. godine, čiji je autor Jan Peter Nauta, objavljen je u Kolumbiji. Nazvan je po stihu jedne od najpoznatijih latinoameričkih pesama, *Gracias a la vida*, čileanske kantautorke Violete Para, koja se pojavljuje u i našem korpusu. Violeta Para je smatrala da pesma pripada kako njoj tako i njenoj publici, dakle, svima. Odatle potiče i naslov udžbenika *El canto de todos* – pesma koja pripada svima. Ova knjiga ima za cilj da učenik upozna i uživa u pesmama Latinske Amerike, da probudi interesovanje za dalje otkrivanje latinoameričke muzike. Obuhvata pesme koje izvide pevači i tekstopisci iz svih latinoameričkih zemalja (Nauta, 2021: 8). *El canto de todos* donosi didaktizaciju 50 pesama i osmišljen je kao udžbenik u dve verzije, pod nazivima verzija A i verzija B, u kojima se informacije razlikuju, odnosno dopunjuju jedna drugu, tako da učenici koji imaju verziju A rade sa partnerom koji

ima verziju B kako bi razmenili informacije i uradili zadatak. Svaka lekcija ima šest zadataka koji se rade u paru. Na ovaj način učenici dobijaju aktivniju i samostalnu ulogu u procesu učenja i manje zavise od samog nastavnika. Takođe postoji i posebna publikacija koja predstavlja vodič za nastavnike sa tekstovima pesama i rešenjima za zadatke. Plejlita

sačinjena od 50 pesama dostupna je na tri

platforme: [YouTube](#), [Spotify](#) i [Deezer](#). Određenoj pesmi se može pristupiti klikom na ikonicu koja se nalazi na fotografiji izvođača u okviru lekcije. Budući da je u pitanju digitalni resurs, većina aktivnosti se može raditi direktno u knjizi. Takođe, na kraju svake lekcije postoji QR-kod koji vodi do drugačije verzije pesme koja je obrađena ili pak do druge

Slike br. 19 i 20: Naslovna strana *El canto de todos* verzija A i verzija B

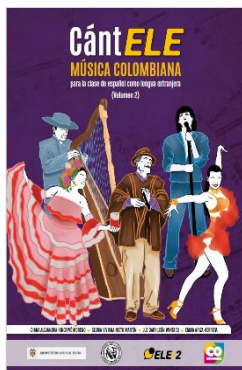
Marisa de Prada (Marisa de Prada) i Euhenia Mota (Eugenia Mota) 2021. godine objavljuju udžbenik pod nazivom *La música. Un recorrido por la música y los bailes del mundo hispano* u okviru edicije *Descubre*. Udžbenik je namenjen učenicima španskog jezika za nivo A2 i ima za cilj da probudi interesovanje za jezik i kulturu kako Španije tako i Latinske Amerike. Knjiga

predstavlja pregled najreprezentativnijih muzičkih žanrova hispanskog sveta, poput flamenka i tanga, kao i najrelevantnijih izvođača. Uključuje originalne intervju sa poznatim ličnostima iz sveta španske i latinoameričke muzike kao i tekstove o različitim muzičkim stilovima. Knjiga je podeljena na osam oblasti koje uključuju tekstove o određenoj temi iz oblasti muzike, intervju sa istaknutim predstavnicima određenog muzičkog žanra, tekst reprezentativne pesme za određeni muzički žanr, zatim aktivnosti sa vokabularom za svaku temu i vežbe razumevanja teksta pesme.

Slika br. 21: Naslovna strana udžbenika *La música. Un recorrido por la música y los bailes del mundo hispano*

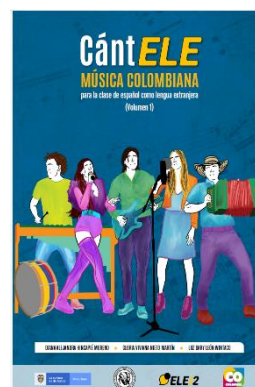
Udžbenik grupe autora pod nazivom [CántELE. Música colombiana para la clase de ELE \(Volumen 1\)](#) iz 2021. godine predstavlja pokušaj uključivanja kolumbijske muzike u nastavu španskog kao stranog jezika, a namenjen je odraslim korisnicima. Autori nude didaktizaciju 40 kolumbijskih pesama snimljenih između 2000. i 2020. godine. Muzika je prisutna u svima kulturama sveta. Osim što prikazuje jezik u upotrebi, muzika odražava verovanja, vrednosti, pogled na svet, običaje i tradiciju naroda. Zbog toga je pedagoški potencijal muzike široko prepoznat u oblasti nastave i učenja stranog jezika (Hincapié Moreno et al., 2021: 6). Autori

su sprovedi istaživanje koje je uključilo 125 nastavnika koji su podelili svoja iskustva i percepcije putem upitnika. Prikupljeni podaci su potvrdili potrebu za kreiranje materijala za sistematsku upotrebu muzike u nastavi (Hincapié Morenoet al., 2021: 7). Pored toga, autori su istakli važnost uključivanja pesama različitih žanrova, ritmova i umetnika kako bi se postigla reprezentacija različitih regiona zemlje i zadovoljili muzički ukusi učenika (Hincapié Morenoet al., 2021: 7).

Slika br. 22: Naslovna strana udžbenika *CántELE. Música colombiana para la clase de ELE vol. 1*

Drugi tom udžbenika *CántELE. Música colombiana para la clase de ELE (Volumen 2)* objavljen je 2022. godine i predstavlja nastavak istraživanja čiji je prvi deo objavljen u prvom tomu gde su se autori fokusirali na savremenu kolumbijsku muziku nastalu u periodu između 2000 i 2020. godine. Ova knjiga nam donosi takođe didaktizaciju 40 kolumbijskih pesama, ali ovog puta su obrađivane pesme koje su snimljene pre 2000. godine. Autori prate aktuelne trendove u nastavi stranih jezika, kao što su uključivanje aktivnosti koje se bave fonetikom, leksikom i frazeologijom, ali i nastavom kulture.

Slika br. 23: Naslovna strana udžbenika *CántELE. Música colombiana para la clase de ELE vol. 2*

Oba toma su osmišljena tako da nude aktivnosti raspoređene po nivoima znanja španskog kao stranog jezika. Budući da je reč o digitalnom resursu, do pesme koja se obrađuje stiže se klikom na ikonicu, a zadaci se popunjavaju u samoj knjizi.

U ovom poglavlju smo dali kratak pregled udžbenika u kojima se aktivnosti zasnivaju na upotrebi muzike i pesama u nastavi španskog kao stranog jezika. Pronašli smo ukupno 11 izdanja, od čega je 9 udžbenika i 3 dodatna materijala koji predstavljaju dopunu osnovnog udžbenika. U ovim udžbenicima su zastupljene pesme kako iz Španije tako i Hispanske Amerike.

Hipoteza i metodologija istraživanja

Budući da se uticaj muzike na jezik može pratiti u više pravaca, fokus u ovom istraživanju je stavljen na muzičke sadržaje u nastavi španskog kao stranog jezika. Predmet naše analize je prisustvo muzičkih sadržaja u udžbeniku *Aula Internacional* (nivoi A1–B2) i *Aula Internacional Plus* (nivoi A1–B2) izdavačke kuće *Difusión*, Barselona, Španija, sa svim dodatnim materijalima koji su predviđeni za nastavu. Cilj istraživanja je identifikovati koji muzički sadržaji su prisutni u udžbenicima i na kom nivou učenja španskog kao stranog jezika (A1–B2), te koje jezičke kompetencije i veštine se razvijaju uz pomoć pronađenih sadržaja.

Već smo ustanovili da muzika ima važnu ulogu u procesu učenja stranog jezika, a naročito u početnoj fazi, te je osnovna hipoteza ovog istraživanja da će muzički sadržaji biti zastupljeniji na nižim nivoima učenja kada se očekuje da učenik memoriše veliki broj novih reči i gramatičkih konstrukcija.

Analiza korpusa

U ovom istraživanju (v. Tabele br. 2–6) korišćeni su udžbenici *Aula Internacional 1* (nivo A1), *Aula Internacional 2* (nivo A2), *Aula Internacional 3* (nivo B1), *Aula Internacional 4* (nivo B2.1), *Aula Internacional 5* (nivo B2.2), koji se koriste u nastavi španskog kao stranog jezika na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu (FFUNS) od akademske 2015/16. godine. Takođe su analizirana (v. Tabele br. 7–11) i nova, ažurirana izdanja ovog udžbenika: *Aula Internacional Plus 1* (nivo A1), *Aula Internacional Plus 2* (nivo A2), *Aula Internacional Plus 3* (nivo B1), *Aula Internacional Plus 4* (nivo B2.1), *Aula Internacional Plus 5* (nivo B2.2), od kojih je u nastavu uveden udžbenik za nivo A1 2024/25. godine sa idejom da se naredne akademske godine uvede udžbenik za nivo A2 i tako dalje.

Udžbenik *Aula Internacional* predstavlja moderan udžbenik, koji je zasnovan na komunikativnom pristupu nastavi stranih jezika. Nova edicija udžbenika *Aula Internacional Plus* čini ažuriranu verziju prethodnog udžbenika. Novina koju su izdavači uneli jeste digitalizacija samih udžbenika i dodatnog materijala koji se može naći na sajtu campus.difusion.com.¹⁴

Analiziran je udžbenik (šp. *libro del alumno*), radna sveska (šp. *más ejercicios*), koja se nalazi u sklopu udžbenika, transkripti audio vežbi, video materijal koji je osmišljen za svaku lekciju, a nalazi se na sajtu, kao i dodatak o hispanskim kulturama (šp. *más cultura*), koji je takođe dostupan na pomenutom sajtu. Za novi komplet udžbenika nije urađena ažurirana verzija dodatka o hispanskim kulturama i ne nalazi se ni na sajtu uz ostale dodatne i alternativne aktivnosti za svaki od udžbenika.

Kvantitativnom analizom korpusa izdvojeni su primeri koji predstavljaju muzički sadržaj ili upućuju na muzičke elemente u okviru nastave, što nas dovodi do kvalitativne analize koja

¹⁴ Na sajtu se nalaze svi udžbenici izdavačke kuće *Difusión*, a pristup materijalu se može aktivirati unošenjem ISBN broja datog udžbenika. Takođe je potrebno da nastavnik poseduje korisnički nalog za sajt.

se odnosi na cilj istraživanja, a to je procena zastupljenosti muzičkih sadržaja u praktičnom radu nastavnika španskog kao stranog jezika. U svakoj tabeli je naveden muzički sadržaj (naziv izvođača, grupe, instrumenta, plesa, muzičkog žanra i sl., sa dodatnim objašnjenjem u fusnoti), zatim jezička veština koja se razvija kroz datu aktivnost, a potom i jezička kompetencija. Za detaljnija objašnjenja određenog pojma potrebno je kliknuti na hiperlink.

Tabela br. 2. Analiza korpusa: Aula Internacional 1 (nivo A1)

Aula Internacional 1 (nivel A1)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 2, pág. 15	Lista de aficiones: cantar, tocar la guitarra: foto del micrófono: foto de la guitarra.	Comprensión lectora ¹⁵ ; Expresión oral ¹⁶	Competencia léxica ¹⁷
Unidad 2, pág. 22	Foto de una mujer tocando el acordeón	Comprensión lectora;	Competencia léxica
Unidad 2, pág. 25	Lista de actividades culturales: Curso de baile (salsa ¹⁸ , flamenco ¹⁹ , merengue ²⁰); Curso de guitarra española	Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 2, pág. 27	Lista de actividades para aprender cosas sobre la cultura hispana: bailar salsa , escuchar música en español	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural ²¹
Unidad 2, pág. 31	escuchar canciones en español	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 3, pág. 40	rancheras ²²		Competencia léxica y gramatical ²³
Video U3	salsa , vallenato ²⁴ , merengue , ritmo colombiano	Comprensión audiovisual ²⁵	Competencia intercultural Competencia léxica

¹⁵ Razumevanje čitanjem.

¹⁶ Usmeno izražavanje.

¹⁷ Leksička kompetencija.

¹⁸ Vrsta plesa.

¹⁹ Muzički žanr nastao u Andaluziji, koji podrazumeva ples i muziku.

²⁰ Vrsta plesa koji je nastao Republici Dominikani.

²¹ Interkulturalna kompetencija.

²² Meksički muzički žanr.

²³ Leksičko-gramatička kompetencija.

²⁴ Muzički žanr nastao u Kolumbiji.

Unidad 4, pág. 46	Productos españoles: música	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 60	<u>Estrella Morente</u> ²⁶	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 62	Texto sobre los gustos musicales de los españoles: <u>Enrique Morente</u> ²⁷ , <u>Los Planetas</u> ²⁸ , <u>Camarón</u> ²⁹ , <u>Mayte Martín</u> ³⁰	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 61	Descripción de una persona. Me gusta escuchar sobre todo música, mi grupo favorito son los <u>Rolling Stones</u> ³¹ Foto de una chica con los auriculares.	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 62	Los gustos musicales: ¿Qué tipo de música escuchas normalmente? Escucho mucho pop independiente; Grupos favoritos: <u>Kings of Leon</u> ³² y <u>Los Planetas</u> . música electrónica, cantante favorito <u>James Blake</u> . ³³ <u>flamenco</u> , actuaciones de <u>flamenco</u> , <u>Enrique Morente</u> , <u>Camarón</u> y <u>Mayte Martín</u> ; el jazz y la música clásica. Busca en internet la música de algunos grupos y cantantes mencionados, trae a clase una canción.	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 63	Mis gustos musicales	Expresión oral	Competencia léxica y

²⁵ Pod terminom *Comprensioón audiovisual* podrazumevamo razumevanje video materijala koji predstavlja kombinaciju slike i zvuka.

²⁶ Španska pevačica flamenka.

²⁷ Španski pevač flamenka.

²⁸ Španski muzički bend nastao 1993. godine.

²⁹ Španski pevač flamenka.

³⁰ Španska pevačica flamenka i bolera.

³¹ Engleski rok bend nastao 1962. godine.

³² Američki rok bend iz 1999. godine.

³³ Engleski pevač, tekstopisac i producent.

			gramatical
Unidad 5, pág. 66	<u>Shakira</u> ³⁴	Comprensión auditiva ³⁵	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 68–69	Los amantes de la música popular, conciertos al aire libre, los festivales de música en España: Tres festivales imprescindibles: Festival de jazz de San Sebastián: grandes estrellas de jazz contemporáneo: <u>Miles Davis</u> ³⁶ , <u>Chick Corea</u> ³⁷ y <u>Ella Fitzgerald</u> ³⁸ ; FIB en Benicàssim, Castellón: estrellas de música pop, rock y disco: <u>Frantz Ferdinand</u> ³⁹ , <u>ArcticMonkeys</u> ⁴⁰ y <u>Muse</u> ⁴¹ . Biental de <u>flamenco</u> de Sevilla, <u>Sara Baras</u> ⁴² , <u>Tomatito</u> ⁴³ , <u>Mayte Martín</u> . Actuaciones de cante, baile y guitarra. Fotos de conciertos, cantantes, y músicos tocando instrumentos.	Comprensión lectora, Expresión oral	Competencia intercultural Competencia léxica
Video U 5	Los gustos musicales de los españoles; Jazz, blues, pop, punkis, música clásica, música máquina <u>Estopa</u> ⁴⁴ , <u>Dire Straits</u> ⁴⁵	Comprensión audiovisual	Competencia léxica Competencia intercultural

³⁴ Kolumbijska pevačica, kompozitorka i producentkinja.

³⁵ Razumevanje slušanjem.

³⁶ Američki džez muzičar.

³⁷ Američki džez muzičar.

³⁸ Američka džez pevačica.

³⁹ Škotski rok bend iz 2002. godine.

⁴⁰ Engleski rok bend iz 2002. godine.

⁴¹ Engleski rok bend iz 1994. godine.

⁴² Španska plesačica flamenka i koreografkinja.

⁴³ Španski gitarista flamenka.

⁴⁴ Katalonski muzički duo.

⁴⁵ Engleski rok bend iz 1977. godine.

Unidad 6, pág. 70–71	Actividades de ocio: Tocar con mi grupo de música; foto de un chico tocando la guitarra y cantando.	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 6, pág. 80–81	Estadísticas sobre los hábitos culturales de los españoles: Escuchar música, escuchar la radio, tocar un instrumento, danza, ballet, baile, otras actividades relacionadas con la música	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 8, pág. 102	Mis lugares preferidos: el bar <i>Ritmo Latino</i> : ponen la música en español todos los viernes. Tienda de discos: tienen discos viejos de jazz y de blues.	Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 9, pág. 106	Saber tocar el bajo	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 9, pág. 109	Descripción de un músico: Toca la guitarra en un grupo, escribe poesía y canta. Hemos ido a bailar, a conciertos y ha escrito una canción para mí. Ma ha regalado discos	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 9, pág. 110	¿Alguna vez has cantado una canción de amor a alguien?	Expresión escrita Expresión oral	
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 122	Gustavo Duadmel ⁴⁶ Sara Baras	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 2, pág. 129	https://los40.com/ página web para escuchar la música en español	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 144	Buscar información sobre dos cantantes o músicos	Expresión escrita	Competencia intercultural;

⁴⁶ Venecuelanski muzičar, kompozitor i dirigent.

	de un país		Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 145	¿Gusta o gustan? las fiestas/el flamenco bailar/las discotecas La música electrónica/las canciones de Shakira ; Oír la radio	Comprensión lectora; Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 146	Le encanta escuchar música clásica	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 147	El jazz latino	Comprensión auditiva Expresión oral	Competencia léxica y gramatical; Competencia fonética
Más gramática			
pág. 178	El o la cantante	Comprensión lectora	Competencia gramatical
Más cultura:			
Unidad 2, pág. 3	Alejandro Sanz ⁴⁷ , Paulina Rubio ⁴⁸ , David Bisbal ⁴⁹ , Shakira , Manu Chao ⁵⁰ , Ricky Martin ⁵¹ , José Carreras ⁵² , Montserrat Caballé ⁵³ , Plácido Domingo ⁵⁴ , José Cura ⁵⁵ , Mariola Cantarero ⁵⁶	Lista de nombres de cantantes de pop y cantantes de ópera Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 3, pág. 4–5	Instrumento de música: el charango . ⁵⁷	Comprensión lectora	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 5, pág. 9	Música de fusión: ritmos locales, estilos musicales, el flamenco , el candombe ⁵⁸ , la milonga ⁵⁹ , el pop, el rock,	Comprensión lectora	Competencia intercultural; Competencia léxica

⁴⁷ Španski kantautor i kompozitor.

⁴⁸ Meksička pevačica, manekenka, glumica i TV voditeljka.

⁴⁹ Španski pevač, kompozitor i glumac.

⁵⁰ Španski muzičar.

⁵¹ Portorikanski pevač, kompozitor, glumac i pisac.

⁵² Španski operski pevač, kompozitor i dirigent.

⁵³ Španska operska pevačica.

⁵⁴ Španski operski pevač, dirigent, producent i kompozitor.

⁵⁵ Argentinski operski pevač, dirigent i kompozitor.

⁵⁶ Španska operska pevačica.

⁵⁷ Muzički instrument iz oblasti Anda.

⁵⁸ Muzički žanr potomaka afričkih robova koji su se nastanili u oblasti Urugvaja i Rija de la Plata.

⁵⁹ Muzički žanr tipičan za Argentinu i oblast Rio de la Plata.

	el jazz, el blues la música árabe, música electrónica, los ritmos africanos, ritmos folclóricos de argentina, la <u>murga</u>⁶⁰, bossa nova, el <u>vallenato</u>, la <u>cumbia</u>, el hip-hop, <u>el son</u>⁶¹, el ska; <u>Ojos de de brujo</u>⁶², <u>Macaco</u>⁶³, <u>Orishas</u>⁶⁴, <u>Triana</u>⁶⁵, <u>Pata Negra</u>⁶⁶, <u>Ketama</u>⁶⁷, <u>Kiko Veneno</u>⁶⁸, <u>Navajita Plateá</u>⁶⁹, <u>Chambao</u>⁷⁰, <u>León Gieco</u>⁷¹, <u>Carlos Vives</u>⁷²; Fotografías de los grupos musicales o músicos <u>Orishas</u>, <u>Macaco</u>, <u>Ojos de de brujo</u>		
Unidad 8, pág. 14	El ritmo de música solemne; el ritmo de las <u>sevillanas</u>⁷³	Comprensión lectora	Competencia intercultural; Competencia léxica

Na nivou A1 muzički sadržaji i informacije u vezi sa muzikom kontinuirano su prisutni kroz različite forme i oblike učenja. Udžbenik *Aula Internacional 1* nudi trideset i tri različite aktivnosti koje su u vezi sa muzičkim sadržajima, i to dvadeset i dve u udžbeniku, šest u radnoj svesci, jednu u gramatičkom dodatku, te četiri u dodatku o hispanskim kulturama.

⁶⁰ Kombinacija muzičkog nastupa i pozorišta.

⁶¹ Vrsta kubanske muzike i plesa.

⁶² Muzička grupa iz Barselone nastala 1996. godine.

⁶³ Španski muzičar.

⁶⁴ Kubanski bend nastao 1999. godine.

⁶⁵ Španski bend iz 1974. godine.

⁶⁶ Španski flamenko bend iz 1978. godine.

⁶⁷ Španska muzička grupa iz osamdesetih godina XX veka.

⁶⁸ Španski pevač.

⁶⁹ Španski bend iz 1992. godine.

⁷⁰ Muzički projekat nastao 2002. godine u Malagi, Španija.

⁷¹ Argentinski pevač i muzičar.

⁷² Kolumbijski kantautor, producent i glumac.

⁷³ Vrsta muzike i plesa poreklom iz Andaluzije.

Tabela br. 3. Analiza korpusa: Aula Internacional 2 (nivo A2)

Aula Internacional 2 (nivel A2)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 16	Qué cosas puedes hacer para aprender español: Memorizar poemas y canciones	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 1, pág. 18	El contacto con la lengua extranjera a través de la música	Expresión oral	Competencia léxica y gramática; Competencia intercultural
Unidad 1, pág. 19	¿Cómo aprendemos mejor? El estudiante auditivo aprende más cuando escucha o habla. Le va bien escuchar canciones.	Comprensión lectora; Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Unidad 1, pág. 20–21	Los personajes más importantes de la cultura hispana: <u>Alejandro Sanz</u> , <u>Paulina Rubio</u> , <u>Shakira</u> , <u>Calle 13</u> ⁷⁴ , <u>David Bisbal</u> ; <u>José Carreras</u> , <u>Montserrat Caballé</u> , <u>Plácido Domingo</u> , <u>Ainhoa Arteta</u> ⁷⁵ , <u>Juan Diego Flores (Flórez)</u> ⁷⁶ , <u>Pau Casals</u> ⁷⁷ , <u>Joaquín Rodrigo</u> ⁷⁸ , <u>Daniel Barenboim</u> ⁷⁹	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 24	Una información falsa	Comprensión lectora	Competencia

⁷⁴ Portorikanska muzička grupa nastala 2004. godine.

⁷⁵ Španska operska pevačica.

⁷⁶ Peruanski operski pevač.

⁷⁷ Katalonski muzičar (violončelista) i dirigent.

⁷⁸ Španski kompozitor.

⁷⁹ Argentinski pijanista i dirigent.

	sobre el ámbito de la música: Los Beatles ⁸⁰ , Michael Jackson ⁸¹ , Mozart ⁸² .	Expresión oral	intercultural
Unidad 2, pág. 26	Shakira	Expresión oral	Competencia gramatical
Unidad 3, pág. 43	Escuchar música	Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Unidad 3, pág. 44–45	Casa museo Carlos Gardel ⁸³ Casa museo Manuel de Falla ⁸⁴	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 4, pág. 46	Está tocando la guitarra. La ilustración de un chico tocando la guitarra en la calle	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Unidad 4, pág. 51	Oír música, tocar la batería; cantar; Ilustraciones de dos personas cantando, una persona tocando la batería, y un señor escuchando el gramófono.	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Unidad 4, pág. 56	Conciertos en la Playa Mayor	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 58	Experiencias: han ido a un concierto	Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 58	Actuaciones en directo; el flamenco , conciertos	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 66	Un local con buena música	Expresión escrita	Competencia intercultural
Video U5	Bailar salsa en la calle, en el club	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural

⁸⁰ Engleski rok bend nastao 1960. godine.

⁸¹ Američki pevač.

⁸² Austrijski kompozitor.

⁸³ Argentinski izvođač tanga, kompozitor i glumac.

⁸⁴ [Argentinski kompozitor](#).

			Competencia léxica
Unidad 7, pág. 85	<u>Natalia Lafourcade</u> ⁸⁵ El pop, los sonidos electrónicos y aires mexicanos. Colaboraciones con <u>Jorge Drexler</u> ⁸⁶ , <u>Gilberto Gil</u> ⁸⁷ y <u>Kevin Johansen</u> ⁸⁸ <u>Agustín Lara</u> ⁸⁹	Expresión oral Comprensión auditiva	Competencia intercultural
Video U 7	Disco de <u>Rubén Blanco</u> ⁹⁰ El acordeón <u>Rubén Juárez</u> ⁹¹	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 9, pág. 106	<u>Almodóvar & McNamara</u> ⁹²	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 9, pág. 115	Viaje al pasado: la música, la radio; ilustración de una fiesta en Ibiza en los 70	Expresión oral	Competencia intercultural
Video U 9	<u>La Movida</u> ⁹³ de los 80 <u>Hanoi Rocks</u> ⁹⁴ , <u>Abba</u> ⁹⁵ , el stereo personal, el disco de vinilo	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural Competencia léxica
Video U 10	El fragmento de la película <i>Diarios de motocicleta</i> , Alguien está tocando la guitarra. La canción <i>Chipi Chipi</i>	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural Competencia léxica
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 134	Escuchar canciones y ver	Expresión escrita	Competencia léxica y

⁸⁵ Meksička pevačica i kompozitorka.

⁸⁶ Urugvajski muzičar, glumac i otorinolaringolog.

⁸⁷ Brazilski tekstopisac, nekadašnji ministar kulture Brazila.

⁸⁸ Američki pevač i muzičar argentinskog porekla.

⁸⁹ Meksički kompozitor i izvođač bolera.

⁹⁰ Pevač meksičke grupe Yahari.

⁹¹ Argentinski muzičar.

⁹² Madridski pank-rok duo nastao krajem sedamdesetih godina XX veka.

⁹³ La movida je kuturni pokret koji se razvio u javnom životu Španije nakon Frankove smrti (Soldatić i Donić, 2011: 335).

⁹⁴ Finski rok bend nastao 1979. godine.

⁹⁵ Švedska pop grupa nastala 1972. godine.

	la tele		gramatical
Unidad 1, pág. 135	Un músico o un grupo musical de un país de habla hispana	Expresión escrita	Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 138	<u>Los Fabulosos Cadillacs</u> ⁹⁶	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical; Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 139	Compusieron muchas canciones famosas: <u>Los Beatles</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 141	<u>Chavela Vargas</u> ⁹⁷ <u>Agustín Lara</u>	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 3, pág. 148	Equipo de música	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 151	Ilustración de una persona escuchando música	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 152	¿Te importa si pongo algo de música?	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 159	<u>Carlos Gardel</u> , Tanguearía de San Telmo	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 8, pág. 179	Bailes latinos como la <u>salsa</u> , la <u>cumbia</u> o el <u>merengue</u>	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical; Competencia intercultural
Unidad 8, pág. 188	Circunstancias: El sábado por la noche quería ir a bailar, pero...; Estaba escuchando música en su casa y, de pronto, ... Me llamó por teléfono, pero no oí porque estaba escuchando música en mi cuarto.	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Más gramática			
pág. 205	A Sara le encanta <u>Shakira</u>	Comprensión lectora	Competencia gramatical;

⁹⁶ Argentinski ska bend nastao 1984. godine.

⁹⁷ Meksička pevačica poreklom sa Kostarike.

			Competencia intercultural
pág. 210	El gerundio: cantar → cantando estar + gerundio: No te puede oír, está escuchando música en su cuarto.		
Más cultura:			
Unidad 1, pág. 3	Violeta Parra ⁹⁸ Cantaora, recopilar música folclórica	Comprensión lectora	Competencia intercultural

Na nivou A2, u udžbeniku *Aula Internacional 2*, izdvojeno je trideset i pet aktivnosti u vezi sa muzikom, dvadeset i jedna u udžbeniku, jedanaest u radnoj svesci, dve u gramatičkom dodatku i jedna u dodatku o hispanskim kulturama.

⁹⁸ Čilenska kompozitorka, tekstopisac i etnomuzikolog.

Tabela br. 4. Analiza korpusa: Aula Internacional 3 (nivo B1)

Aula Internacional 3 (nivel B1)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 13	Gerente de un tablao de <u>flamenco</u> Clases de <u>flamenco</u>	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 20–21	<u>Julietta Venegas</u> ⁹⁹ Artistas latinos, bandas sonoras Una banda de ska y reggae Fotografía de la portada del disco <i>Limón y sal</i> Fotografía de la cantante tocando el acordeón	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 32–33	<u>Luz Casal</u> ¹⁰⁰ : <u>Un año de amor</u> La foto da la cantante <u>Mina</u> ¹⁰¹ La banda sonora La estrofa, el estribillo La letra de la canción <i>Un año de amor</i>	Comprensión auditiva Comprensión lectora Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Video U3	Carnaval de Xinzo en Lima, Perú, baile y música	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural
Unidad 4, pág. 56	Discos	Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Unidad 4, pág. 57	La ilustración de dos personas bailando el <u>tango</u> ¹⁰²	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 69	Dibujos animados tocando en un grupo de música	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Video U 5	Bailar <u>salsa</u> , bailes en la calle	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural

⁹⁹ Meksička pevačica, muzičarka i kompozitorka.

¹⁰⁰ Španska pevačica.

¹⁰¹ Italijanska pevačica i glumica.

¹⁰² Vrsta plesa nastala u Argentini.

Unidad 10, pág. 123	<u>Julietta Venegas</u> , <u>Natalia Lafourcade</u> , <u>Miguel Bosé</u> ¹⁰³	Comprensión lectora, Comprensión auditiva Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 158	<u>Ricky Martin</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 4, pág. 176	<u>guitarra española</u> , colección de discos de jazz los discos la guitarra	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 189	Bailar	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 9, pág. 205	Oyendo música	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 9, pág. 206	Grupos de música	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Más gramática			
/			
Más cultura:			
Unidad 4, pág. 7–8	<u>Les Luthiers</u> ¹⁰⁴ , el grupo argentino; el humor musical, los guiños musicales; Ernesto Acher, Gerardo Masana, Daniel Rabinovich, Carlos, López Puccio, Carlos Núñez Cortés, Jorge Maronna, Marcos Mundstock, guitarrista, percussionista, cantante, director de coro, compositor, concertista de piano, concertista de guitarra, arreglista; fotografías de sus instrumentos	Comprensión lectora	Competencia intercultural Competencia léxica

¹⁰³ Pevač, muzičar, glumac i kompozitor rođen u Panami.

¹⁰⁴ Argentinska muzičko-humoristička grupa nastala 1967. godine.

Analizom udžbenika za nivo B1, *Aula Internacional 3*, izdvojeno je petnaest aktivnosti u kojima se daje neka referenca na muziku, od čega devet u samom udžbeniku, pet u radnoj svesci i jedna u dodatku o kulturama, dok u gramatičkom dodatku nije pronađena nijedna referencija na muziku.

Tabela br. 5. Analiza korpusa: Aula Internacional 4 (nivo B2.1)

Aula Internacional 4 (nivel B2.1)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Video U 5	<i>Flexidiscos</i> , tienda de discos y discos de vinilo	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural
Más ejercicios:			
/			
Más gramática			
/			
Más cultura:			
Unidad 4, pág. 7–8	El tango , la habanera , polca, el corrido , el vals, chotis, música rioplatense; Carlos Gardel , Astor Piazzola ¹⁰⁵ , Gotan Project ¹⁰⁶ , Bajofondo ¹⁰⁷ ; el género musical, el tango-canción, tango nuevo, milongueros, tangoailable; bandoneista	Comprensión lectora, Comprensión auditiva, Expresión oral	Competencia intercultural; Competencia léxica

Analizom materijala za nivo B2.1, *Aula Internacional 4*, izdvojene su svega dve aktivnosti koje su u vezi sa muzikom, i to jedna u udžbeniku i jedna u dodatku o kulturama, dok se u radnoj svesci muzika ne pominje.

¹⁰⁵ Argentinski muzičar, kompozitor i dirigent.

¹⁰⁶ Muzička grupa koja izvodi kombinaciju tanga sa elektronskom muzikom, nastala u Parizu 2000. godine.

¹⁰⁷ Argentinska muzička grupa koja izvodi elektro-tango, nastala 2001. godine.

Tabela br. 6. Analiza korpusa: Aula Internacional 5 (nivo B2.2)

Aula Internacional 5 (nivel B2.2)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 8–9	<u>flamenco</u>	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 13	<u>salsa</u>	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 20	<u>salsa</u> ballet	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 21	<u>flamenco</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Video U5	La música	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 104	<u>Pau Casals</u> <u>OrfeoGracienc</u> ¹⁰⁸	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 1, pág. 105	<u>Pau Casals</u> <u>OrfeoGracienc</u>	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Más gramática:			
/			
Más cultura:	<u>Los Félix</u> ¹⁰⁹	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 1, pág. 2	<u>Zarzuela</u> ¹¹⁰ <u>La revoltosa</u> , libreto	Comprensión auditiva	Competencia intercultural
Unidad 3, pág. 5	<u>Montserrat Caballé</u> <u>Plácido Domingo</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural

Analizom materijala za nivo B2.2, u udžbeniku *Aula Internacional 5*, izdvojeno je ukupno devet aktivnosti koje su u vezi sa muzikom, i to pet u udžbeniku, dve u radnoj svesci i dve u dodatku o hispanskim kulturama.

U narednim tabelama je predstavljena analiza prisustva muzičkih sadržaja u udžbeniku *Aula Internacional Plus* na isti način kao i za prethodni komplet udžbenika.

¹⁰⁸ Vokalni ansambl iz Barselone.

¹⁰⁹ Meksički bend.

¹¹⁰ Pozorišna forma.

Tabela br. 7. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 1 (nivo A1)

Aula Internacional Plus1 (nivel A1)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 24	Foto de dos personas bailando tango, foto con una bailarina de <u>flamenco</u> ; Foto de <u>balalaica</u> ¹¹¹ <u>tango</u> <u>flamenco</u> <u>balalaica</u>	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 1, pág. 25	<u>Germaine Franco</u> ¹¹²	Expresión escrita	Competencia intercultural
Unidad 2, pgs. 28–29	Foto de <u>Rosalía</u> ¹¹³ La palabra música	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 30	Foto de un concierto Escuchar música Ir a un concierto	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 2, pág. 31	Escuchar música	Expresión escrita	Competencia léxica
Unidad 2, pág. 36	Lista de palabras y expresiones de la unidad: Ir a un concierto Escuchar música Aprender a bailar, aprender a tocar la guitarra	Comprensión lectora: lista de palabras ¹¹⁴	Competencia léxica y gramatical
Unidad 2, pág. 38	La música: <u>vallenato</u>	Comprensión lectora Expresión oral Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 31	Símbolo de una nota musical Escuchar canciones	Expresión escrita ¹¹⁵ Expresión oral	Competencia léxica

¹¹¹ Ruski muzički instrument.

¹¹² Američka kompozitorka.

¹¹³ Španska pevačica, kompozitorka i producentkinja.

¹¹⁴ Ovde se pominje muzika u okviru slobodnih aktivnosti koje pomažu pri učenju stranog jezika i kulture.

¹¹⁵ U ovoj aktivnosti studenti daju svoje predloge šta se sve može raditi u okviru nastave španskog kao stranog jezika.

El video da la unidad 2, pág. 41	<u>flamenco</u> Música Concierto de flamenco	Comprensión audiovisual	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 3, pág. 53	Los carnavales populares de Tenerife, Gran Canaria, Cádiz	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 4, pág. 66	Festival de música pop	Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 72	<u>Jorge Drexler</u> <u>Chico Buarque</u> ¹¹⁶ <u>Caetano Veloso</u> ¹¹⁷ Músicos favoritos	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 73	Foto de una chica escuchando música Escuchar música Calle 13 Me encanta la música Me gusta escuchar música	Comprensión lectora Comprensión audiovisual Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 74	Texto sobre los gustos musicales de los españoles <u>Reguetón</u> ¹¹⁸ <u>J. Balvin</u> ¹¹⁹ <u>Rosalía</u> <u>Caloncho</u> ¹²⁰ <u>Dënver</u> ¹²¹ <u>Becky G</u> ¹²² <u>Calvin Harris</u> ¹²³ <u>Dua Lipa</u> ¹²⁴ <u>James Blake</u> <u>La vida Bohème</u> ¹²⁵ Conciertos Vinilos Música pop Música pop-rock Música electrónica	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural

¹¹⁶ Brazilski pevač, muzičar i kompozitor.

¹¹⁷ Brazilski pevač, muzičar i kompozitor.

¹¹⁸ Muzički žanr nastao u Panami.

¹¹⁹ Kolumbijski pevač i producent.

¹²⁰ Meksički pevač, muzičar i kompozitor.

¹²¹ Čileanski muzički duo.

¹²² Američka pevačica, kompozitorka i glumica.

¹²³ Škotski DJ, pevač, tekstopisac i producent.

¹²⁴ Engleska pevačica.

¹²⁵ Venecuelanski rok bend iz 2006. godine.

	Música independiente Música clásica y jazz Música soul Pop latino		
Unidad 5, texto alternativo, pág. 1	Los gustos musicales: Pop independiente Pop latino Calle 13 <u>Café Tacvba</u> ¹²⁶ <u>Kings of Leon</u> <u>Los Planetas</u> <u>salsa</u> Pop Conciertos <u>Héctor Lavoe</u> ¹²⁷ <u>Willie Colón</u> ¹²⁸ <u>Marc Antony</u> ¹²⁹ Jazz Rock Bossa nova Música en vivo Música country <u>flamenco</u>	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 75	Cantar La música electrónica Ir a festivales de música Escuchar música con el móvil Los conciertos de música clásica Las canciones de <u>Lady Gaga</u> ¹³⁰ Escuchar música en la radio Ir a karaokes ¹³¹ Los bares con música en vivo	Expresión oral	Competencia léxica

¹²⁶ Meksički bend nastao 1989. godine.

¹²⁷ Portorikanski pevač i producent.

¹²⁸ Muzičar i kantautor portorikanskog porekla. Jedna od aktivnosti koje dajemo u dodatku posvećena je njegovoj pesmi *Simón, el gran varón*.

¹²⁹ Američki kantautor i glumac portorikanskog porekla.

¹³⁰ Američka pevačica, tekstopisac i glumica.

¹³¹ Marija Hose Nadal (María José Nadal), lektorka za španski jezik, 2012. godine uvela je kakaoke u vannastavne aktivnosti na tadašnjem Lektoratu za španski jezik. Ova aktivnost je bila izuzetno posećena dugi niz godina.

	Los vinilos Ir a conciertos		
Unidad 5, pág. 78	La música: Profesiones: Musico/a, Cantante, Bailarín/a Compositor/a Actividades: escuchar música, Bailar Ir a conciertos Ir a festivales Escuchar música en vivo Tocar un instrumento Ir a karaokes Dibujo de la guitarra, micrófono, trompeta, notas musicales Tipos de música: pop, rock, salsa , música electrónica, música clásica, jazz, flamenco Otros: Grupo de música	Lista de palabras y expresiones relacionados con la música	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 80	Nuestros gustos musicales Hábitos musicales Foto de un hombre escuchando música Ritmo plus ¿Cuál es tu canción preferida? ¿Cuál es tu grupo preferido? ¿Qué música te gusta para bailar? Escuchad música	Expresión escrita	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 81	Maluma ¹³² Gustavo Duadmel Foto de Maluma	Comprensión auditiva Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural

¹³² Kolumbijski pevač i kompozitor.

	Foto de <u>Gustavo Duadmel</u> Director de orquesta Es brasileña y es cantante: ¿ <u>Anitta</u> ¹³³ ? Mi música favorita es...		Competencia intercultural
Video U 5, pág. 83	¿Qué dice de ti la música que escuchas? El ritmo Canción Disco Las guitarras Voz Jazz El disco <u>Etta James</u> ¹³⁴ <u>Boleros</u> ¹³⁵ <u>Celia Cruz</u> ¹³⁶ Escribir tres canciones que le gustan, escuchar las canciones	Comprensión audiovisual Expresión oral Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 84–85	Los momentos preferidos de la semana: Los jueves por la noche, porque toco con mi grupo de música Dibujo de la guitarra	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 6, pág. 86	¿Con que frecuencia sales a tomar algo o a bailar?	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 6, pág. 87	¿Qué es para vosotros una persona fiesterera? Ve la tele, escucha música.	Expresión oral Comprensión auditiva	Competencia léxica
Unidad 6, pág. 88	¿Y a qué hora es el concierto? En España, los conciertos y otras actividades culturales pueden empezar a las 21 o 22h. ¿Y en tu país?	Expresión oral Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 89	Después, salimos a bailar	Comprensión lectora	Competencia léxica y

¹³³ Brazilka pevačica, tekstopisac i glumica.

¹³⁴ Američka pevačica i tekstopisac.

¹³⁵ Muzički žanr nastao na Kubi.

¹³⁶ Kubanska pevačica.

	Sale/n con amigos/as a bailar...		gramatical
Unidad 6, pág. 94	Los viernes por la tarde, porque empieza el fin de semana y voy a clases de baile	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica
Video de la Unidad 6, pág. 97	Escucha la radio antes de salir de casa	Comprensión audiovisual	Competencia léxica
Unidad 8, pág. 123	La vida nocturna ¹³⁷	Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 9, pág. 126–127	Saber tocar el bajo La foto del bajo	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 9, pág. 128	Es músico, toca la guitarra en un grupo, escribe poseía y canta.	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 9, pág. 132	Bailar tango/salsa ... Tocar un instrumento	Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 9, pág. 133	No toca ni la batería ni la trompeta	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 9, pág. 134	Habilidades y capacidades: Sé tocar la guitarra	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 9, pág. 137	Yo: mis experiencias y mis habilidades: Sé tocar la guitarra Foto de una guitarra	Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 141	Foto de un chico con los cascos escuchando la música	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 144	Cantante Dibujo del micrófono	Expresión escrita	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 147	Gustavo Alfredo Santaolalla ¹³⁸ Sara Baras	Comprensión lectora Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 148	La música Foto de la cantante Russian red ¹³⁹ , tocando la guitarra	Comprensión lectora	Competencia léxica Competencia intercultural

¹³⁷ *La vida nocturna* najčešće uključuje izlazak u noćni klub gde se sluša muzika, te zato uključujemo ovaj termin u istraživanje.

¹³⁸ Argentinski kompozitor, muzičar i producent.

¹³⁹ Lurdes Hernández Gonzales, španska indi i folk muzičarka.

Unidad 2, pág. 149	Mercedes y yo queremos ir al concierto de <u>Rosalía</u> . Escuchar música	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 2, pág. 150	La guitarra La música	Comprensión lectora Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 2, pág. 151	-Elsa toca el piano, ¿no? -Si, y también toca la guitarra y el violín	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 2, pág. 153	Bailar <u>salsa</u> Escuchar música en español Foto de dos personas bailando Foto un chico escuchando la música	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 153	Sophie escucha música en español. Quiero ir a conciertos porque quiero conocer grupos españoles	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 3, pág. 158	¿Qué es la <u>bachata</u> ¹⁴⁰ ? ¿Qué es el <u>flamenco</u> ?	Comprensión lectora Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 144	Las fiestas El <u>flamenco</u> Bailar Las discotecas Las canciones de <u>U2</u> ¹⁴¹ <u>Jorge Drexler</u> La música clásica El <u>flamenco</u> La música electrónica. ir a conciertos ir a karaokes los vinilos el <u>reguetón</u>	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 171	Escuchar la radio	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 171	A Hugo le gusta mucho la música brasileña	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Unidad 5, pág. 172	<u>Silvia Pérez Cruz</u> ¹⁴²	Expresión escrita	Competencia

¹⁴⁰ Muzički žanr iz Republike Dominikane.

¹⁴¹ Irski rok bend nastao 1976. godine.

	Foto de la cantante		intercultural
Unidad 5, pág. 175	Mi novio escucha mucha música electrónica Tu tocas con un grupo de música con tu marido, ¿no? Cantante favorito Tocar algún instrumento Ir a conciertos La guitarra y el piano Profesor de música Drexler le encanta	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 7, pág. 178	Soy bailarina en el Folclórico Universitario El ballet folclórico Música en directo Las descargas Músicos que tocan en directo Bailarina Toca en un grupo de música	Comprensión auditiva	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 7, pág. 183	Es muy fiestera	Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 9, pág. 202	No sé tocar ningún instrumento, pero me gusta mucho la música clásica y canto en un grupo. Nieves sabe bailar muy bien, te puede dar clases de salsa . Ir a un festival de música	Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 9, pág. 203	Talleres de música Se tocar la guitarra y el piano Música (profesión) La música	Comprensión auditiva Expresión escrita	Competencia léxica
Más gramática:			

¹⁴² Španska pevačica i kompozitorka.

/			
---	--	--	--

Muzički sadržaji i informacije u vezi sa muzikom veoma su zastupljeni na nivou A1. Analiza korpusa je pokazala da udžbenik *Aula Internacional Plus 1* nudi pedeset i jednu različitu aktivnost koja je u vezi sa muzičkim sadržajima, i to trideset i četiri aktivnosti u udžbeniku i sedamnaest u radnoj svesci. U gramatičkom dodatku nije izdvojena nijedna vežba u kojoj se daje referenca na muziku. Takođe, udžbenik *Aula Internacional Plus* ne sadrži dodatak o kulturama, kao što je to slučaj sa udžbenicima iz edicije *Aula Internacional*.

Tabela br. 8. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 2 (nivo A2)

Aula Internacional Plus 2 (nivel A2)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 13	El estudiante auditivo aprende más cuando escucha o habla. Por eso, le va bien escuchar al profesor, escuchar canciones, podcasts, audiolibros u textos orales y contar cosas a sus compañeros.	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 20	¿Con que lenguas estas en contacto? Anota tus ideas teniendo en cuenta estos ámbitos: La música	Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 1, pág. 22	¿Qué cosas puedes hacer para aprender español? Escuchar canciones	Relacionar verbos con las actividades	Competencia léxica y gramatical
Unidad 2, pág. 26	Fotograma de la película <i>Bohemia nRhapsody</i> Dos fotogramas del musical <i>Evita</i> <u>Queen</u> ¹⁴³ , <u>Freddy Mercury</u> ¹⁴⁴ Los conciertos más míticos de la banda <i>La vie en rose</i> <u>Édith Piaf</u> ¹⁴⁵	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 30	Música: La canción de los Betales, <i>Hey Jude</i> El álbum <i>Thriller</i> de <u>Michael Jackson</u> <u>Mozart</u> compuso su <i>Réquiem</i> en 1791	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 2, texto	Música:	Comprensión lectora	Competencia

¹⁴³ Britanski rok bend iz 1970. godine.

¹⁴⁴ Britanski pevač i tekstopisac, vodeći vokal benda *Queen*.

¹⁴⁵ Francuska pevačica.

alternativo	La canción <u>Old Town Road</u> , de <u>Lil Nas X</u> ¹⁴⁶ El álbum <u>El mal querer</u> de <u>Rosalía</u> <u>Beethoven</u> ¹⁴⁷ compuso <u>La novena sinfonía</u> casi sordo		intercultural
Unidad 3, texto alternativo	Me gusta ir a conciertos Soy músico	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 3, pág. 48	Foto de <u>Lady Gaga</u>	Expresión oral	Competencia intercultural
Unidad 3, pág. 49	Dicen que me parezco a <u>Mariah Carey</u> ¹⁴⁸ Esa que sale en los videos de MTV en España y en Estados Unidos Foto de Mariah Carey	Expresión oral	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 82	¿Quieren después salir a bailar?	Comprensión auditiva	Competencia léxica
Unidad 6, texto alternativo 1	Salir a bailar Le gusta mucho el <u>flamenco</u>	Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 6, texto alternativo 2	El Calvario. Un tablao para disfrutar del mejor <u>flamenco</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 88	Actividades culturales: Ir a conciertos	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Unidad 6, pág. 87	Clases de baile Bailes típicos caribeños como la <u>rumba</u> ¹⁴⁹ o el <u>son cubano</u>	Comprensión auditiva Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 10, pág. 140	<u>David Bowie</u> ¹⁵⁰ Foto de un mural dedicado a David Bowie	Relacionar las fotografías con la información	Competencia intercultural
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 151	Ópera Dibujo de una nota musical	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 152	Canciones	Comprensión lectora	Competencia léxica
Unidad 1, pág. 155	Escuchar canciones y ver	Expresión escrita	Competencia léxica y

¹⁴⁶ Američki reper, pevač i tekstopisac.

¹⁴⁷ Nemački kompozitor i pijanista.

¹⁴⁸ Američka pevačica, tekstopisac i glumica.

¹⁴⁹ Kubanski muzički žanr.

¹⁵⁰ Engleski pevač, tekstopisac, muzičar i glumac.

	la tele		gramatical
Unidad 2, pág. 138	<u>Los Fabulosos Cadillacs</u>	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 160	<u>Les Luthiers</u> <u>Chavela Vargas</u> <u>Erica Ender</u> ¹⁵¹ <u>Luis Fonsi</u> ¹⁵² <u>Despacito</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 2, pág. 164	<u>Chavela Vargas</u> Mundo del espectáculo Banda sonora <u>Agustín Lara</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 4, pág. 176	Equipo de música	Expresión escrita	Competencia léxica
Unidad 5, pág. 141	Cantar Escuchar música Dibujo de dos personas cantando Dibujo de un señor escuchando la música en gramófono	Relacionar imágenes con las actividades Expresión escrita	Competencia léxica
Unidad 6, pág. 188	No nos gustó mucho el disco: las canciones nos parecieron muy sencillas A nosotros nos pareció genial el concierto de <u>Jorge Drexler</u>	Competencia léxica y gramatical	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 8, pág. 179	Bailes latinos como la <u>salsa</u> , la <u>cumbia</u> o el <u>merengue</u>	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Más gramática:			
/			

Na nivou A2, u udžbeniku *Aula Internacional Plus 2*, izdvojeno je dvadeset i pet aktivnosti koje su u vezi sa muzikom, petnaest u udžbeniku i deset u radnoj svesci.

¹⁵¹ Panamska kantautorka i kompozitorka.

¹⁵² Portorikanski kantautor i glumac.

Tabela br. 9. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 3 (nivo B1)

Aula Internacional Plus 3 (nivel B1)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 14	Se prohíben los altavoces y la música en directo	Comprensión lectora Expresión oral	Competencia léxica y gramatical
Video Unidad 1, pág. 23	Información sobre Colombia: La música Las fiestas Eso sí, preparados porque en Colombia la rumba es crossover. No todos los colombianos sabemos bailar El ritmo caribeño Todo es reguetón Tenemos músicas muy nuestras Ritmos folclóricos que los músicos han fusionado con ritmos modernos	Comprensión audiovisual Expresión escrita Expresión oral	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 4, pág. 63	Temas de conversación de españoles y españolas en BlaBlaCar: música 46%	Comprensión lectora, Expresión oral	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 4, pág. 76	Anuncios premiados ¿Qué otros elementos destacan? La música ¿Qué tipo de texto imita? Una canción	Comprensión audiovisual Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 8, pág. 110	¿Qué sueles comprar en tus viajes? Música	Expresión escrita	Competencia léxica
Unidad 10, pág. 139	Restaurantes de diseño. ¿En qué te fijas? La música	Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 10, pág. 142	La gala de los premios Grammy Latino Rosalía , Lali ¹⁵³ Camilo Echeverry ¹⁵⁴ Foto de Rosalía, Lali y	Expresión oral Comprensión auditiva Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural

¹⁵³ Argentinska pevačica, kompozitorka i glumica.

¹⁵⁴ Kolumbijski pevač, muzičar i tekstopisac.

	Camilo Echeverry		
Más ejercicios:			
Unidad 2, pág. 190	<u>Luis Fonsi</u> lanzó la canción <u>Despacito</u>	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 4, pág. 206	<u>guitarra española</u> , colección de discos de jazz los discos la guitarra	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 208	Música techno y estridente Nada es casualidad en una tienda: ni los colores, ni la música, ni la luz, ni el olor. ¿Qué cosas te llaman más la atención cuando vas de compras? La música...	Expresión escrita Expresión oral	Competencia léxica
Unidad 8, pág. 234	Turismo musical	Expresión escrita	Competencia léxica Competencia intercultural
Unidad 9, pág. 238	Allí podemos para la tarde oyendo música tranquilamente	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical
Más gramática			
Pág. 277	Entro tarareando muy bajito una canción de cuna.	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Pág. 298	Mis primos tienen un vecino que toca la trompeta por las noches No conozco a nadie que toque la trompeta por las noches ¿Conoces a alguien que toque la trompeta? Dibujo de la trompeta y la guitarra Sí, tengo un vecino que toca la trompeta... dibujo de un hombre tocando la trompeta	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical

Analizom udžbenika za nivo B1, *Aula Internacional Plus 3*, izdvojeno je četrnaest aktivnosti koje se bave muzikom, i to sedam u samom udžbeniku, pet u radnoj svesci i dve u gramatičkom dodatku.

Tabela br. 10. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 4 (nivo B2.1)

Aula Internacional 4 (nivel B2.1)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 2, pág. 33	Macrodisoteca el Salar Discoteca	Comprensión lectora	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 2, pág. 40	Discoteca Actividades con música en directo y tradicional	Comprensión lectora	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 4, pág. 58–59	Raperos Punks Música indie Emos Violinista de orquesta clásica	Comprensión lectora	Competencia intercultural Competencia léxica
Unidad 5, pág. 86	Poemas y canciones sobre lugares: Canción sobre tu país o sobre un lugar de tu país	Expresión oral	Competencia intercultural
Unidad 5, pág. 89, video	Básicamente, es una tienda relacionada con la música, sobre todo vinilos, instrumentos ...	Comprensión audiovisual	Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 92	Intervalo musical	Comprensión auditiva	Competencia léxica
Unidad 6, pág. 97	Compañías de teatro y danza	Expresión oral	Competencia léxica
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 108	La canción <i>Gracias a la vida</i> fue compuesta por Violeta Parra .	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Más gramática:			
Pág. 167	No quedaban entradas para el concierto, pero pudimos entrar gracias a que Ana conocía al mánager del grupo. Las discográficas aseguran que sus beneficios han disminuido por culpa de la piratería.	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Pág. 168	El infinitivo (cantar), el	Comprensión lectora	Competencia léxica y

	participio (cantado) y el gerundio (cantando) Los tiempos verbales compuestos (he cantado, había cantado, habrá cantado...)		gramatical
Pág. 186	Me gusta salir a bailar. No me gusta que siempre quieras ir a bailar.	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Pág. 189	Mis primos tienen un vecino que toca la trompeta por las noches. No conozco a nadie que toque la trompeta por las noches. ¿Conoces a alguien que toque la trompeta? Dibujo de la trompeta y la guitarra	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical
Pág. 194	En la fiesta hubo momentos muy divertidos. ¿Había mucha gente en el concierto?	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical

Analizom udžbenika *Aula Internacional Plus 4* za nivo B2.1, izdvojeno je dvanaest aktivnosti koje su u vezi sa muzikom, i to sedam u udžbeniku i pet u radnoj svesci.

Tabela br. 11. Analiza korpusa: Aula Internacional Plus 5 (nivo B2.2)

Aula Internacional Plus 5 (nivel B2.2)	Nombre del concepto musical, agrupación musical, cantante o músico	Tipo de destreza lingüística	Tipo de competencia
Libro del alumno:			
Unidad 1, pág. 10	Técnica vocal Danza contemporánea Danza del vientre <u>flamenco</u> <u>yembé</u> ¹⁵⁵	Expresión oral	Competencia intercultural
Unidad 3, pág. 42	La mítica sala de fiestas Savoy	Comprensión lectora	Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 94	Yo de pequeña cantaba todo el rato y me encantaba. Era superfeliz cantando. ...todo el mundo me insistía para que cantara... Y dejé de cantar.	Comprensión auditiva	Competencia léxica
Más ejercicios:			
Unidad 1, pág. 125	El concierto que empezó con 70 años de retraso La orquesta Pau Casals y <u>Orfeo Gracienc</u> <i>Novena sinfonía</i> de <u>Beethoven</u> <u>Himno a la alegría</u> Director Músico Músicos y cantantes Palau de la Música Partitura	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical Competencia intercultural
Unidad 6, pág. 142	Al final, el concierto fue horrible. El sonido era malísimo. Si hubieras venido al concierto,...	Expresión escrita	Competencia léxica y gramatical

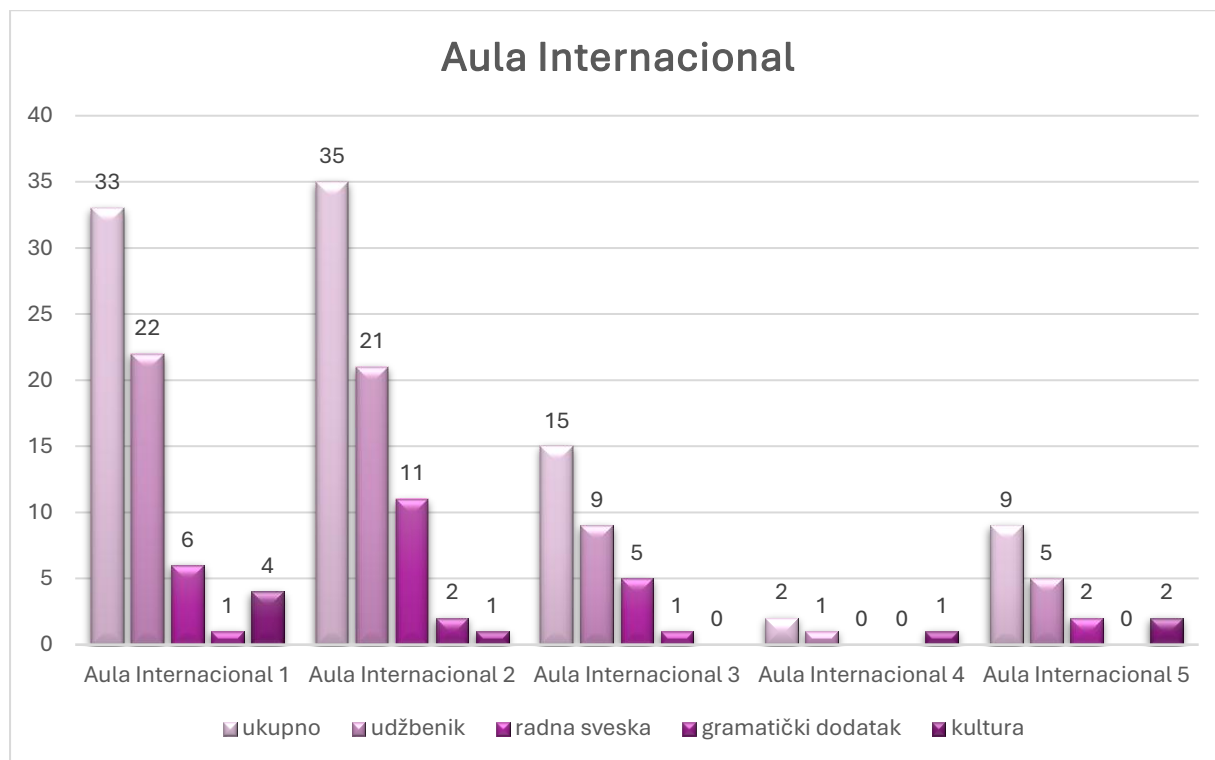
¹⁵⁵ Muzički instrument.

Más gramática:			
Pág. 181	El subjuntivo: presente (cante), pretérito perfecto (haya cantado), imperfecto (cantara o cantase) y pluscuamperfecto (hubiera cantado) o hubiese cantado)	Comprensión lectora	Competencia léxica y gramatical

Analizom materijala za nivo B2.2 u udžbeniku *Aula Internacional Plus 5*, izdvojeno je svega šest aktivnosti koje su u uvezi sa muzikom, i to tri u udžbeniku, dve u radnoj svesci i jedna u gramatičkom dodatku na kraju knjige.

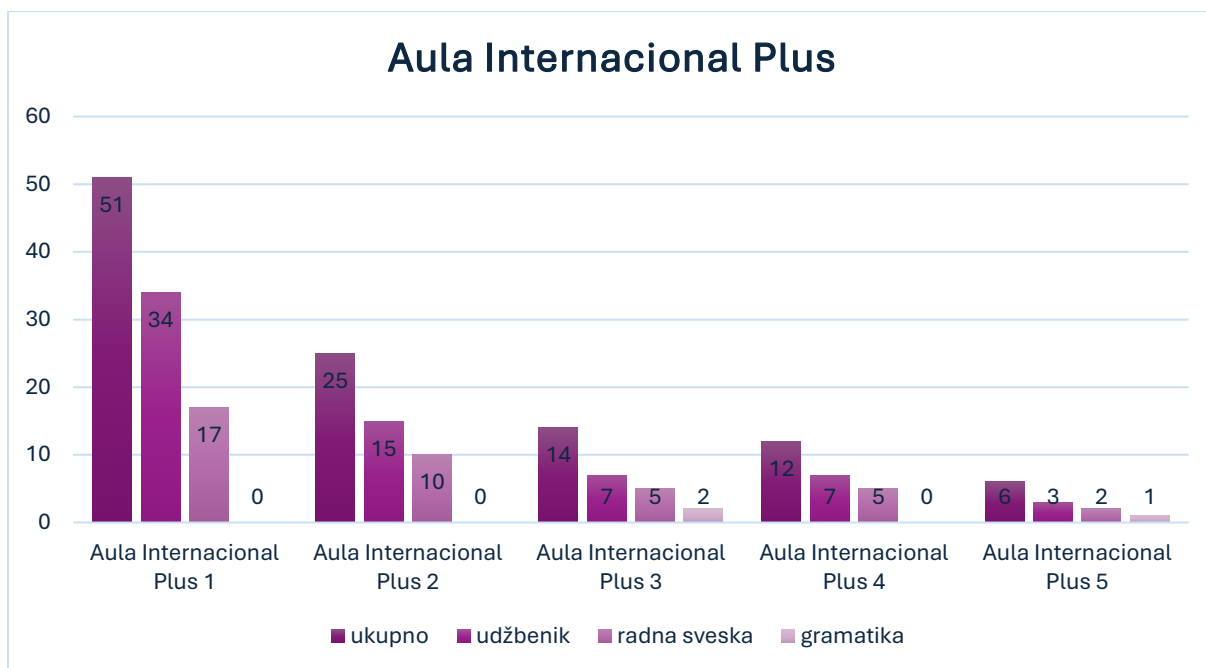
Rezultati i diskusija

Analiza korpusa je pokazala da se broj muzičkih aktivnosti smanjuje kao raste nivo učenja (v. grafikon br. 1): *Aula Internacional 1* ima 33, *Aula Internacional 2* sadrži 35, *Aula Internacional 3* ima 15, *Aula Internacional 4* sadrži svega 2. Izuzetak je udžbenik *Aula Internacional 5*, u kojoj je taj broj nešto veći i iznosi 9. Međutim, budući da udžbenici *Aula Internacional 4* i *Aula Internacional 5* imaju svaki po 6 lekcija i zajedno obuhvataju nivo B2, možemo reći da ukupan broj aktivnosti za taj nivo iznosi 11. Ovim je delimično potvrđena naša polazna hipoteza. Rezultati su prikazani na grafikonu br.1:

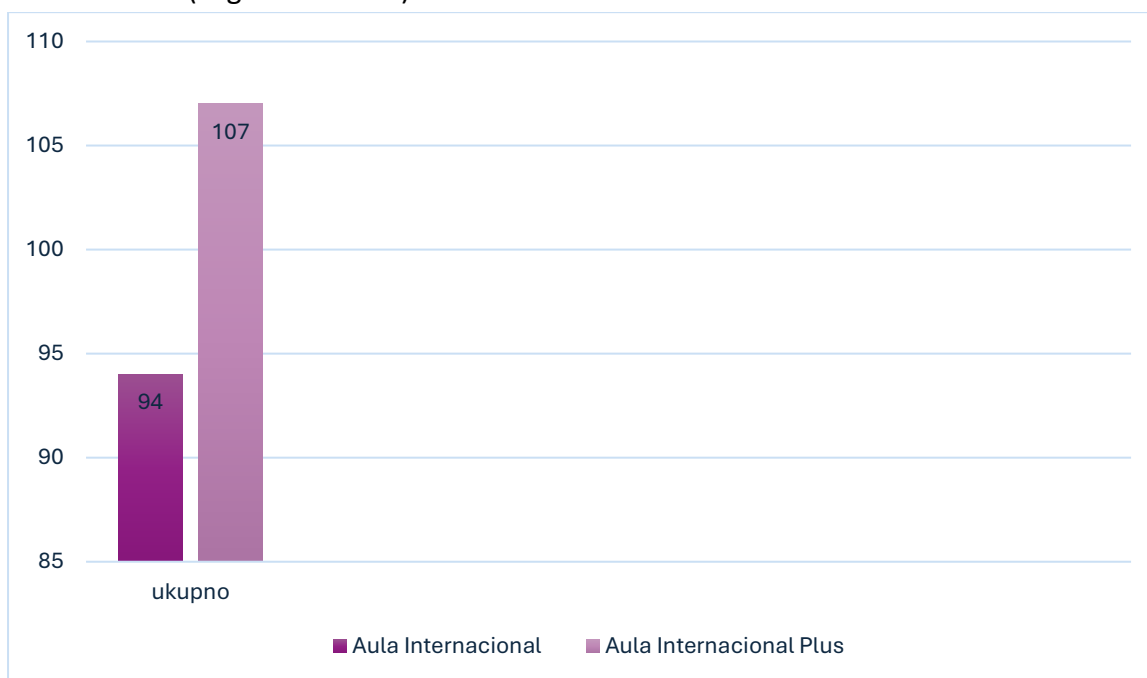
Grafikon br. 1: Zastupljenost muzičkih elemenata u udžbeniku *Aula Internacional*

Kada je reč o ažuriranoj verziji udžbenika, analiza korpusa je pokazala da se broj muzičkih aktivnosti smanjuje svakim višim nivoom učenja (v. grafikon br. 2): *Aula Internacional Plus 1* sadrži 51, *Aula Internacional Plus 2* ima 25, *Aula Internacional Plus 3* sadrži 14, *Aula Internacional Plus 4* ima 12, a *Aula Internacional Plus 5* sadrži 6 aktivnosti u kojim se pominje neki muzički sadržaj. Dakle, udžbenici *Aula Internacional Plus 4* i *Aula Internacional Plus 5* svaki imaju po 6 lekcija i zajedno obuhvataju nivo B2, te možemo reći da ukupan broj aktivnosti za taj nivo iznosi 18. Polazna hipoteza je potvrđena delimično. Vizuelni prikaz je dan u grafikonu br. 2:

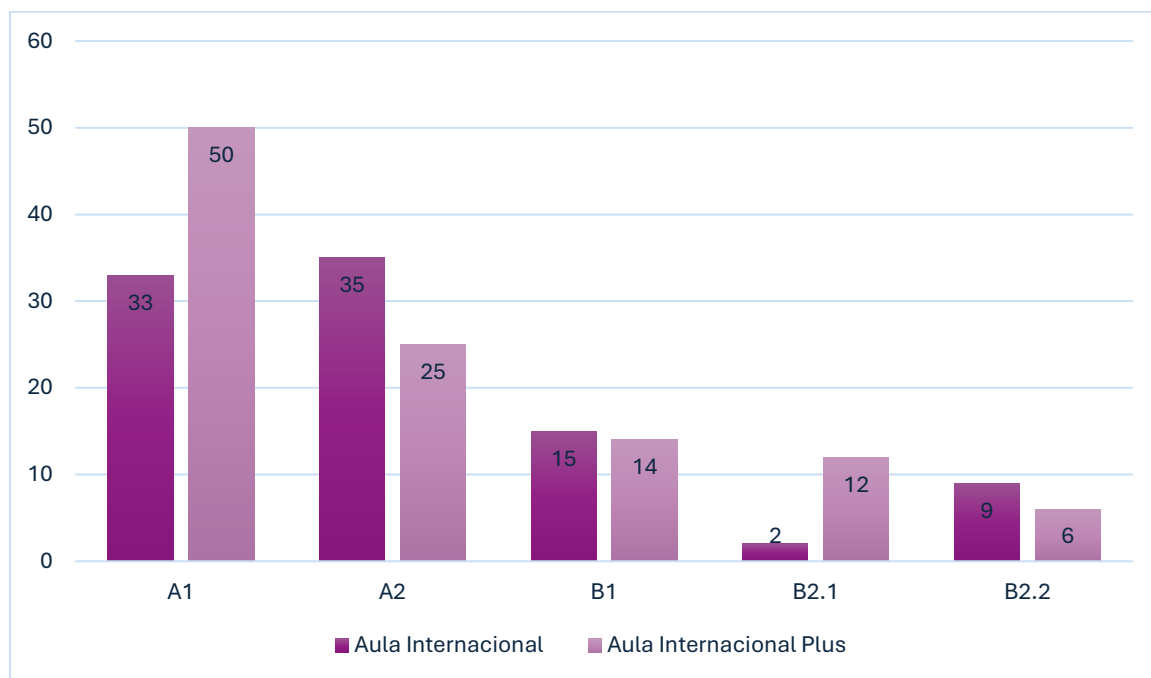
Grafikon br. 2: Zastupljenost muzičkih elemenata u udžbeniku *Aula Internacional Plus*

Ukoliko napravimo poređenje stare i nove verzije udžbenika, možemo primetiti da je ukupan broj muzičkih sadržaja u udžbeniku *Aula Internacional Plus* veći u odnosu na *Aula Internacional* (v. grafikon br. 3).

Grafikon br. 3: Ukupan broj muzičkih elemenata u udžbenicima *Aula Internacional* i *Aula Internacional Plus*

Takođe, možemo uporediti zastupljenost muzičkih elemenata u ova dva udžbenika po nivoima. Primećujemo da je na nivou A1 i B2.1 veći broj muzičkih referenci u udžbeniku *Aula Internacional Plus*, dok je za nivoe A2 i B2.2. broj pominjanja muzičkih elemenata veći u staroj verziji udžbenika, pri čemu je u udžbenicima za nivo B1 razlika neprimetna što ilustruje grafikon br. 4:

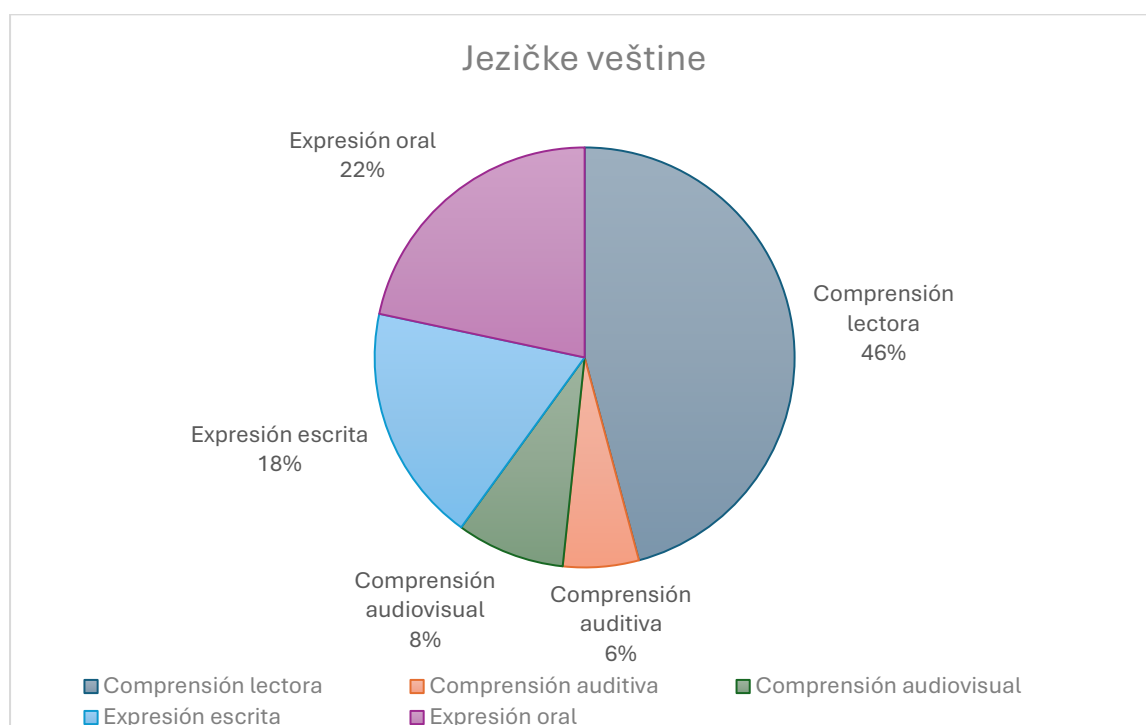
Grafikon br. 4: Prikaz zastupljenosti muzičkih elemenata po nivoima u udžbenicima *Aula Internacional* i *Aula Internacional Plus*

Jezičke veštine

Pomenuli smo da je cilj učenja stranog jezika razvijanje komunikativne kompetencije (šp. *competencia comunicativa*), koja podrazumeva četiri osnovne jezičke veštine (šp. *destrezas lingüísticas*), dve produktivne: usmeno i pismeno izražavanje, i dve receptivne: usmeno i pismeno razumevanje, a u ovom delu ćemo se baviti njihovom zastupljenošću u našem korpusu. Postoje takođe i aktivnosti interakcije i medijacije. Udžbenici koje smo analizirali uključuju i aktivnosti sa video snimcima na kraju svake lekcije, te smo u analizu korpusa uveli i kategoriju audio-vizuelnog razumevanja.

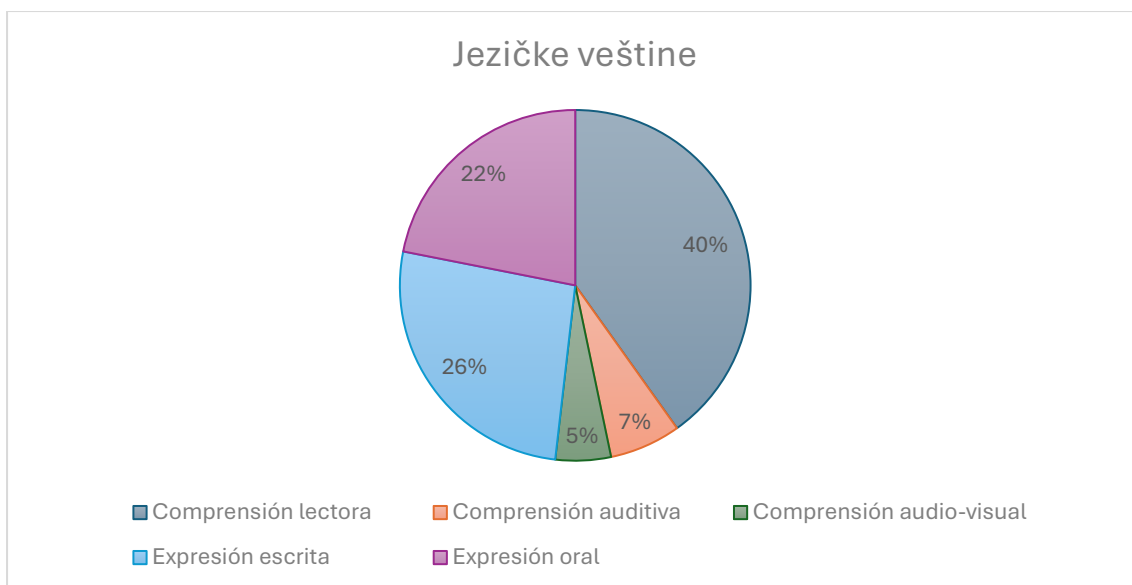
Analizom korpusa izdvojile su se jezičke veštine koje se razvijaju uz pomoć muzičkih sadržaja ili je u njima prisutna određena muzička referenca: usmeno izražavanje, pismeno izražavanje, razumevanje čitanjem, razumevanje slušanjem i audio-vizuelno razumevanje.

U udžbeniku *Aula Internacional* najviše je zastupljena veština razumevanja čitanjem (šp. *comprensión lectora*), sa 49 aktivnosti, što se veoma malo dovodi u vezu sa muzikom kao slušnom aktivnošću, bilo da je reč o istaknutim muzičarima i izvođačima, instrumentima, plesovima, bilo o kakvoj drugoj informaciji koja se tiče muzike. Sledi veština usmenog izražavanja (šp. *expresión oral*), tj. govorenja sa 26 aktivnosti. Treća po zastupljenosti je veština pismenog izražavanja (šp. *expresión escrita*), sa 22 aktivnosti, te veština audio-vizuelnog razumevanja (šp. *comprensión audiovisual*), sa 10. Osnovna muzička karakteristika da se do konzumenta, studenta španskog jezika u našem slučaju, dopre auditivnim putem (šp. *comprensión auditiva*) u ovim aktivnostima nije prepoznata i nalazi se na poslednjem mestu sa 7 aktivnosti. U nastavku (v. grafikon br. 5) vizuelno je dat prikaz zastupljenosti jezičkih aktivnosti u udžbeniku *Aula Internacional*.

Grafikon br. 5: Zastupljenost jezičkih veština u udžbeniku *Aula Internacional*

U udžbeniku *Aula Internacional Plus* takođe je najzastupljenija veština razumevanja čitanjem sa 55 aktivnosti. Druga po zastupljenosti u ovom udžbeniku je veština pismenog izražavanja sa 36 aktivnosti, a treća po redu je veština usmenog izražavanja sa 30 aktivnosti. Sledi veština audio-vizuelnog razumevanja sa 9, dok se veština razumevanja slušanjem i ovde nalazi na poslednjem mestu sa 7 aktivnosti. U nastavku (v. grafikon br. 6) dat je vizuelni prikaz zastupljenosti jezičkih aktivnosti u udžbeniku *Aula Internacional Plus*.

Grafikon br. 6: Zastupljenost jezičkih veština u udžbeniku *Aula Internacional Plus*

Jezičke kompetencije

U ovom istraživanju smo analizirali upotrebu muzike u cilju razvijanja leksičke, gramatičke i interkulturene kompetencije govornika.

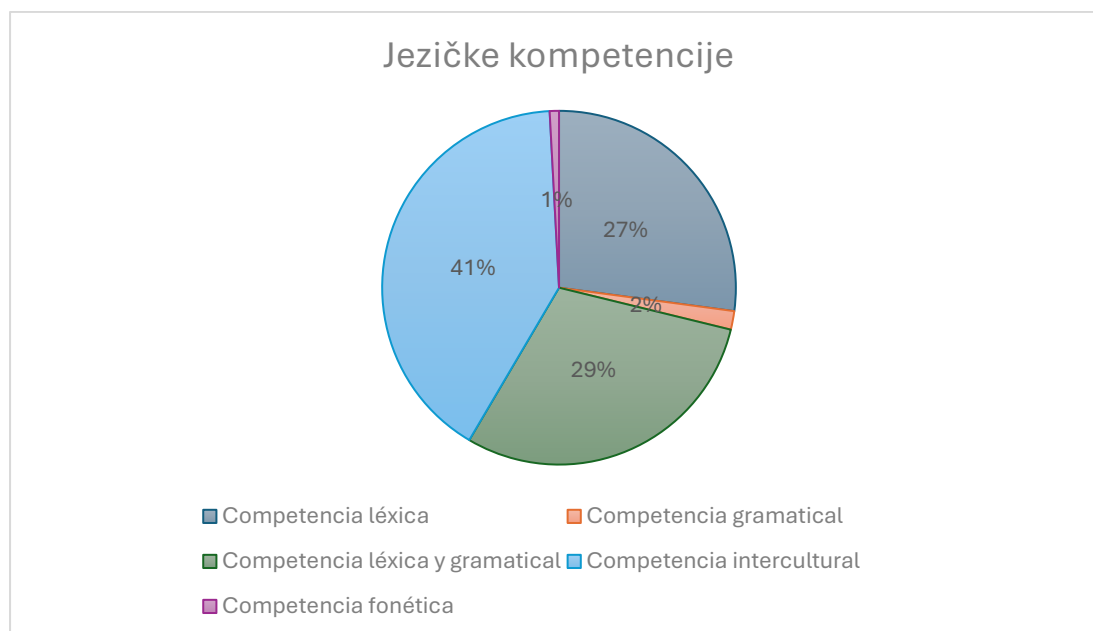
Leksička kompetencija (šp. *competencia léxica*) podrazumeva znanja i sposobnosti za upotrebu leksičkog fonda jezika i sastoji se od leksičkih elemenata (pozdravi, poslovice, kolokacije, okamenjene konstrukcije, metafore i dr.) i gramatičkih elemenata (članovi, prisvojeni pridevi i zamenice, rečice i sl.). Učenik sa razvijenom leksičkom kompetencijom poseduje bogat leksički fond na ciljnom jeziku, koji upotrebljava pravilno i primereno (ZEROJ, 2003: 123–125).

Dalje, gramatička kompetencija (šp. *competencia gramatical*) podrazumeva poznavanje gramatičkih resursa i sposobnosti za njihovu upotrebu. Učenik sa razvijenom gramatičkom kompetencijom održava visok nivo pravilne gramatičke upotrebe (ZEROJ, 2003: 126–127).

U analiziranom korpusu ističe se lingvističko-kulturna povezanost sadržaja kroz razvoj interkulturene komunikativne kompetencije, koja se „sastoji od interkulturnih veština i znanja koja pomažu da povežemo izvoru i ciljnu kulturu“ (Radić-Bojanić, 2019: 13). Interkulturena kompetencija se shvata i kao „sposobnost ostvarivanja komunikacije pojedinca sa pripadnicima različitih društvenih grupa“ (Byram et al., 2002: 15; navedeno prema Gaši, 2019: 90) sa ciljem uspostavljanja odnosa između sopstvene i strane kulture i „izgrađivanja pozitivnog doživljaja u kontaktu sa ljudima iz drugog kulturnog miljea“ (ZEOŽ 2003: 78).

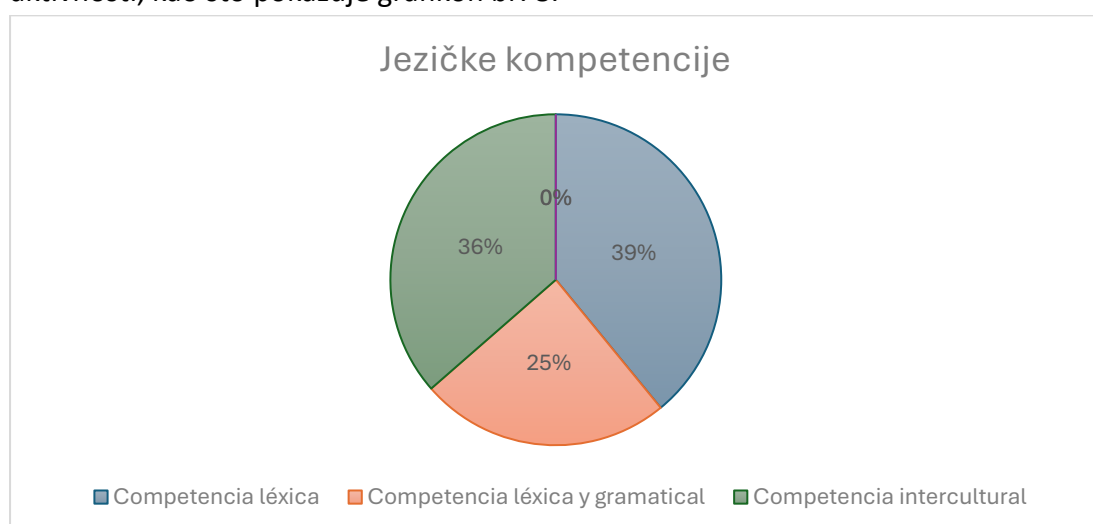
U grafikonu br. 7 prikazana je zastupljenost jezičkih kompetencija koje su izdvojene u analizi udžbenika *Aula Internacional*, koje je moguće razvijati upotrebom muzičkih sadržaja. Najzastupljenija je interkulturena kompetencija sa 48 aktivnosti, zatim gramatičko-leksička kompetencija sa 35, dok je sama leksička kompetencija zastupljena u 32 aktivnosti. Svega

dve aktivnosti razvijaju isključivo gramatičku kompetenciju, dok je fonološka kompetencija¹⁵⁶ uočena u jednoj aktivnosti, kako je i prikazano u grafikonu br. 7:

Grafikon br. 7: Zastupljenost jezičkih kompetencija u udžbeniku *Aula Internacional*

U grafikonu br. 8 prikazana je zastupljenost jezičkih kompetencija koje su izdvojene u analizi udžbenika *Aula Internacional Plus*, koje je moguće razvijati upotrebom muzičkih sadržaja. Najzastupljenija je leksička kompetencija sa 59 aktivnosti, zatim interkulturalna kompetencija sa 55 aktivnosti, dok je treća po zastupljenosti gramatičko-leksička kompetencija sa 37 aktivnosti, kao što pokazuje grafikon br. 8:

Grafikon br. 8: Zastupljenost jezičkih kompetencija u udžbeniku *Aula Internacional Plus*

¹⁵⁶ Fonološka kompetencija obuhvata sposobnost opažanja i produkcije: fonema, zatim razlikovanje fonema i fonetskih struktura reči kao i prozodijeskih elemenata poput inotnacije (ZŽEOJ, 2003: 129).

Treba napomenuti da je u ovom istraživanju beležena samo primarna jezička kompetencija koju određena aktivnost razvija, budući da se interkulturalna kompetencija može prepoznati kao sekundarna u svakoj aktivnosti u kojoj se pominje muzički izvođač, ples ili muzički instrument iz hispanskog sveta.

Analiza udžbenika *Aula Internacional* je pokazala da je interkulturalna kompetencija najzastupljenija, dok je u udžbeniku *Aula Internacional Plus* najzastupljenija leksička kompetencija.

U analiziranim udžbenicima muzika je formalno je prisutna kroz muzičke žanrove i plesne oblike kultura i tradicija hispanskih naroda, koje je moguće dodatno istražiti na osnovu pojavljivanja u okviru lekcije, i to kao dodatni zadatak za samostalno istraživanje. Pominju se flamenco, rancheras, vallenato, jazz latino, candombe, milonga, ritmos folclóricos de argentina, sevillanas, salsa, requetón¹⁵⁷, merengue, bachata, ballet folclórico, música rioplatense¹⁵⁸, tango, tango-canción, tango nuevo, habanera¹⁵⁹, corrido¹⁶⁰, bolero, rumba, son cubano. Takođe se pominju i drugi muzički pravci koji nisu nastali u hispanskoj tradiciji: rock, pop, pop independiente, música indie, música popular, jazz, blues, bossa nova, música country, música techno, música máquina, música electrónica, música soul, hip-hop, ska, reggae, música clásica, música árabe, ritmos africanos. Zatim. ballet, danza del vientre, danza contemporánea, polca, chotis, vals; potom murga, zarzuela i ópera.

Pominju se razni muzički instrumenti: guitarra, guitarra española, acordeón, bajo, charango, batería, trompeta, piano, balalaica, violín, yembé.

Kada je reč o vrstama plesa, salsa se pojavila u Njujorku u drugoj polovini XX veka kao muzika latinoameričkih doseljenika, prvenstveno Portorikanaca (Soldatić i Donić, 2011: 336), dok kumbija (šp. cumbia) vodi poreklo iz Paname, ali nakon odvajanja Paname od Kolumbije kumbija postaje kolumbijski nacionalni muzički izraz. Moderna verzija kumbije javlja se pedesetih godina XX veka, a pesma „Šarena suknja“ (šp. La pollera colorá) predstavlja neku vrstu alternativne nezvanične himne Kolumbije (Soldatić i Donić, 2011: 341). U Dominikanskoj Republici nastaje merenge (šp. merengue) tokom XIX veka i predstavlja najpopularniju muziku za ples. Kasnije se širi na ostale zemlje karipskog područja Latinske Amerike kao i na SAD, gde u kombinaciji sa *haus* i *hip-hop* muzikom nastaje podvrsta meren house¹⁶¹ (Soldatić i Donić, 2011: 343–344). Valjenato (šp. vallenato) se odnosi na muziku nastalu u oblasti severne obale Kolumbije. Izvodi se na tri instrumenta, a to su: gvačaraka (šp. guacharaca)¹⁶², harmonika dugmetara sa tri reda i četvrtasti bubanj (šp. *caja tambor*). U početku je valjenato bio deo usmene folklorne tradicije, čija se pesma prenosila sa kolena na koleno i služila je za prenošenje informacija. Moderna varijanta valjenata se javlja

¹⁵⁷ O stavovima studenata u Srbiji prema žanru regetona više u Pejović i Andrijević (2020).

¹⁵⁸ Obuhvata sledeće žanrove: tango, kandombe, milonga i murga.

¹⁵⁹ Kubanski muzički žanr i ples.

¹⁶⁰ Meksički muzički žanr.

¹⁶¹ Jedna od najpopularnijih grupa koja izvodi merenhouse zove se Fulanito.

¹⁶² Drveni instrument sa žljebovima indijanskog porekla.

sedamdesetih godina XX veka, da bi osamdesetih i devedesetih godina počeo da poprima uticaje pop muzike zahvaljujući pevaču Karlosu Vivesu (Soldatić i Donić, 2011: 345). Marijači je (šp. *mariachis*) naziv koji se upotrebljava da označi grupu meksičkih muzičara koji pevaju ili sviraju na gitari i duvačkim instrumentima. Po njima je i nazvan ovaj stil muzike. Nastala je u državi Halisko i stekla popularnost u prvoj polovini XX veka, da bi postala sastavni deo nacionalnog identiteta Meksikanaca. Na našim prostorima je poznata pesma *Las mañanitas* zahvaljujući filmu *Jedan dan života* (*Un día en la vida*, 1950),¹⁶³ koji je bio izuzetno popularan na našim prostorima. Pesma je kod nas poznata pod nazivom „Mama Huanita“ i peva se slavljeniku za imendan ili rođendan (Soldatić i Donić, 2011: 336). Zanimljivo je da originalni snimak filma ne postoji više, te je jedina sačuvana verzija upravo ona sa prevodom na srpskohrvatski. Rančera (šp. *canción ranchera*) označava muziku sa ranča i predstavlja derivat muzike marijačija. U sadržaj ovih pesama uneto je više elemenata melodrame i oslanjaju se isključivo na bolero (Soldatić i Donić, 2011: 340).

U Španiji popularna muzika od davnina koegzistira sa klasičnom (Soldatić i Donić, 2011: 334), što se pokazalo i u našem korpusu. Muzika je prisutna je i u popularnoj formi kroz istaknute pojedince i grupe na muzičkoj sceni, ali i kroz umetničku perspektivu. Od predstavnika klasične muzike nalazimo sledeće: *Ainhoa Arteta*, *Pau Casals*, *Joaquín Rodrigo*, *José Carreras*, *Montserrat Caballé*, *Plácido Domingo*, *Mariola Cantarero*, *Gustavo Duadmel*, *José Cura*, *Juan Diego Flores (Flórez)*, *Daniel Barenboim*, *Manuel de Falla*. Kao predstavnici popularne muzika pominju se: *Los Planetas*, *Estopa*, *Alejandro Sanz*, *David Bisbal*, *Manu Chao*, *Rosalía*, *Russian red*, *Silvia Pérez Cruz*. Pop-muzika se u Španiji razvija pod uticajem američke i britanske pop-muzike na kraju Frankovog režima (Soldatić i Donić, 2011: 334).

Predstavnici flamenka su: *Estrella Morente*, *Enrique Morente*, *Tomatito*, *Camarón*, *Mayte Martín*, *Sara Baras*, *Pata Negra* i *Rosalía*, dok su predstavnici tanga: *Carlos Gardel*, *Astor Piazzola*, *Gotan Project*, *Bajofondo* i *Rubén Juárez*.

Andaluzija, kao kolevka flamenka, ima najplodniju muzičku tradiciju uz gitaru kao glavni instrument za pesmu i igru. Takozvana duboka pesma (šp. *cante jondo*) dobija naziv flamenko (šp. *flamenco*) u savremenoj verziji (Soldatić i Donić, 2011: 334). Flamenko je fenomen koji pleni pažnju ljudi širom sveta, te je novembra 2010. godine Unesko proglasio flamenko za nematerijalnu svetsku baštinu. Glavne komponente flamenka su pesma (šp. *cante*), ples (šp. *baile*) i sviranje na gitari (šp. *toque*). Posebnosti ovog žanra, kao i umeće njegovih pevača (šp. *cantaos*), plesača (šp. *bailaors*) i muzičara (šp. *músicos*), koji utiskuju lični pečat u svaki nastup, uspele su da zauzmu veoma značajno mesto na kulturnom i umetničkom nivou, kako u Španiji tako i širom sveta.¹⁶⁴ Dakle, u flamenku se ples, pesma i zvuk gitare spajaju u jedinstven umetnički izraz, pri čemu ples ujedinjuje sve elemente. Plesač interpretira osećanja koja pevač izražava u pesmi. Flamenko pesma se izražava kroz različite stilove poput *fundango*, *rondeña*, *malagueña*, *granadina*, *alegría*, *bulería*, *tango*, *farruca*, i svakoj od njih odgovara određeni ples, a prati ga (Soldatić i Donić, 2011: 334) ritam

¹⁶³ Detaljnije u radu Borljin, Georgijev i Maričić Mesarović (2023).

¹⁶⁴ Više o savremenom flamenku i kulturnoj diplomatiji videti u *Maričić Mesarović i Matović* (2024).

kastanjeta (šp. *castañuela*), pljeskanje dlanovima (šp. *palmas*), udaranje đonom cipele (šp. *zapateado*) ili potpetice (šp. *taconeo*) o pod ili pozornicu kao i tapšanje publike (šp. *jaleadores*). Od plesnih stilova flamenka možemo pomenuti *sevillanas*, *bulerías*, *soleás*, *alegrías*, *farruca*, *siguiriyas*, *fandangos* i *tangos*.

Tango predstavlja jedan od kulturnih simbola Argentine. Reč je o muzičkom stilu koji je sa pratećim plesom nastao među urbanom sirotinjom Buenos Ajresa 1890. godine, da bi svoj vrhunac doživeo u vreme Karlosa Gardela, najpoznatijeg pevača tanga, između 1917. i 1935. godine, kada se proširio van granica Argentine. Nakon Gardelove tragične smrti 1935. godine popularnost počinje da opada. Vokalna izvedba *tango-canción* sve više ustupa mesto plesnoj formi *tango-danza*, akcenat se stavlja više na ples a manje na tekst pesme (Soldatić i Donić, 2011: 336–337).

Kada je reč o muzičarima, pominju se: [Tomatito](#), [Pau Casals](#), [Joaquín Rodrigo](#), [Manu Chao](#), [Gustavo Duadmel](#), [Daniel Barenboim](#), [Gustavo Alfredo Santaolalla](#), [Manuel de Falla](#), [Agustín Lara](#), [Rubén Juárez](#), [Violeta Parra](#), [Julieta Venegas](#), [Miguel Bosé](#), [Astor Piazzola](#), [Caloncho](#), [Camilo Echeverry](#), zatim članovi grupe [Les Luthiers](#): Ernesto Acher, Gerardo Masana, Daniel Rabinovich, Carlos, López Puccio, Carlos Núñez Cortés, Jorge Maronna, Marcos Mundstock.

Kada govorimo o muzičkim grupama, pojavljuju se: [Los Planetas](#), [Estopa](#), [Ojos de brujo](#), [Triana](#), [Pata Negra](#), [Ketama](#), [Navajita Plateá](#), [Almodóvar & McNamara](#), [Chambao](#), [Los Félix](#), [Orishas](#), [Calle 13](#), [Les Luthiers](#), [Gotan Project](#), [Bajofondo](#), [La vida Bohème](#), [Dënver](#) i [Café Tacvba](#), kao i hor [Orfeo Gracienc](#).

Među pevačima pronalazimo sledeće izvođače: [Enrique Morente](#), [Camarón](#), [Alejandro Sanz](#), [David Bisbal](#), [Manu Chao](#), [José Carreras](#), [Plácido Domingo](#), [Kiko Veneno](#), [Macaco](#), [Ricky Martin](#), [José Cura](#), [León Gieco](#), [Carlos Vives](#); [Juan Diego Flores \(Flórez\)](#), [Carlos Gardel](#), [Jorge Drexler](#), [Marc Antony](#), [Agustín Lara](#), [Rubén Juárez](#), [Rubén Blanco](#), [Miguel Bosé](#), [J. Balvin](#), [Caloncho](#), [Héctor Lavoe](#), [Maluma](#), [Luis Fonsi](#), [Camilo Echeverry](#) i drugi.

Iz grupe pevačica pominju se: [Estrella Morente](#), [Mayte Martín](#), [Ainhua Arteta](#), [Montserrat Caballé](#), [Mariola Cantarero](#), [Rosalía](#), [Russian red](#), [Silvia Pérez Cruz](#), [Luz Casal](#), [Shakira](#), [Paulina Rubio](#), [Natalia Lafourcade](#), [Chavela Vargas](#), [Julieta Venegas](#), [Celia Cruz](#), [Erica Ender](#) i [Lali](#).

Ako bismo ih podelili po zemljama, od španskih izvođača se pominju [Estrella Morente](#), [Enrique Morente](#), [Los Planetas](#), [Camarón](#), [Mayte Martín](#), [Sara Baras](#), [Tomatito](#), [Ainhua Arteta](#), [Pau Casals](#), [Joaquín Rodrigo](#), [Estopa](#), [Alejandro Sanz](#), [David Bisbal](#), [Manu Chao](#), [José Carreras](#), [Montserrat Caballé](#), [Plácido Domingo](#), [Mariola Cantarero](#), [Manuel de Falla](#), [Ojos de brujo](#), [Macaco](#), [Triana](#), [Pata Negra](#), [Ketama](#), [Kiko Veneno](#), [Navajita Plateá](#), [Chambao](#), [Almodóvar & McNamara](#), [Orfeo Gracienc](#), [Luz Casal](#), [Rosalía](#), [Russian red](#), [Silvia Pérez Cruz](#).

Latino muzika izlazi na svetsku muzičku scenu još dvadesetih godina XX veka. Zahvaljujući globalizaciji i napretku tehnologije komunikacija izvođači poput Rikija Martina, Enrikea

Iglesijasa, Dženifer Lopes, Šakire i drugih predstavnika latino muzike, uspevaju da zauzmu značajno mesto na muzičkom tržištu SAD-a, koje je ujedno i najznačajnije muzičko tržište na svetu (Soldatić i Donić, 2011: 335). Pojam „latino muzika“ (šp. *música latina*) javlja se na anglosaksonskom govorom području u značenju muzike i ritmova svih romanskih naroda u Sjedinjenim Američkim Državama, ali i južno od njih. Danas ovaj termin obuhvata raznorodne tradicije afrokubanske, meksičke, argentinske, brazilske kako folklorne tako i popularne ili klasične muzike. Ne možemo govoriti o jedinstvenoj hispanoameričkoj muzici budući da ona predstavlja spoj španske muzike sa tradicionalnom muzikom određenog regiona Hispanske Amerike (Soldatić i Donić, 2011: 328).

Što se tiče umetnika iz Hispanske Amerike, u našem korpusu se pojavljuju sledeća imena: [Gustavo Duadmel](#), [Shakira](#), [Paulina Rubio](#), [Ricky Martin](#), [José Cura](#), [Los Félix](#), [Orishas](#), [León Gieco](#), [Carlos Vives](#), [Juan Diego Flores \(Flórez\)](#), [Daniel Barenboim](#), [Calle 13](#), [Carlos Gardel](#), [Natalia Lafourcade](#), [Jorge Drexler](#), [Marc Antony](#), [Agustín Lara](#), [Rubén Juárez](#), [Rubén Blanco](#), [Chavela Vargas](#), [Violeta Parra](#), [Julieta Venegas](#), [Miguel Bosé](#), [Les Luthiers](#), [Astor Piazzola](#), [Gotan Project](#), [Bajofondo](#), [La vida Bohème](#), [J. Balvin](#), [Caloncho](#), [Dénver](#), [Los Fabulosos Cadillacs](#), [Café Tacvba](#), [Héctor Lavoe](#), [Willie Colón](#), [Maluma](#), [Celia Cruz](#), [Erica Ender](#), [Luis Fonsi](#), [Lali](#), [Camilo Echeverry](#).

Od muzičkih grupa i izvođača te drugih umetnika koji se bave muzikom, a ne pripadaju hispanskom svetu, u analiziranim udžbenicima se pominju: [Rolling Stones](#), [Kings of Leon](#), [James Blake](#), [Miles Davis](#), [Chick Corea](#), [Ella Fitzgerald](#), [Frantz Ferdinand](#), [Arctic Monkeys](#), [Muse](#), [Dire Straits](#), [Hanoi Rocks](#), [Abba](#), [Los Beatles](#), [Michael Jackson](#), [Mozart](#)¹⁶⁵, [Kevin Johansen](#), [Mina](#), [Gilberto Gil](#), [Chico Buarque](#), [Caetano Veloso](#), [Anitta](#), [Germaine Franco](#), [Calvin Harris](#), [Becky G](#), [Lady Gaga](#), [Etta James](#), [U2](#), [Queen](#), [Freddy Mercury](#), [Édith Piaf](#), [Lil Nas X](#), [Beethoven](#), [Mariah Carey](#), [David Bowie](#).

Ako govorimo o samim pesama, u analiziranim udžbenicima smo izdvojili sledeće pesme na španskom jeziku: [Chipi Chipi](#), [Gracias a la vida](#), Violeta Parra; [Un año de amor](#), Luz Casal; [Despacito](#), Luis Fonsi ft. Daddy Yankee; [El mal querer](#), Rosalía; [Limon y sal](#), [Julieta Venegas](#)¹⁶⁶, s tim da naglašavamo da je jedino pesma *Un año de amor* obrađena u lekciji kroz aktivnost slušanja (v. sliku br. 24). Ova pesma je korisna za obrađivanje budućeg vremena (šp. *futuro imperfecto*) kao i za predstavljanje složenog infinitiva (šp. *infinitivo compuesto*). Ostale pesme se samo pominju u okviru određenog teksta ili vežbe (v. sliku br. 25 i 26), pa mogu poslužiti kao povod za dodatnu aktivnost, usmenu ili pisanu. Pominju se i pesme i kompozicije koje nisu sa španskog govornog područja: [La vie en rose](#), Édith Piaf; [Hey Jude](#), Beatles; [Thriller](#), [Michael Jackson](#); [Old Town Road](#), Lil Nas X; [Réquiem](#), Mozart; [La novena sinfonía](#), [El himno a la alegría](#); Beethoven.

U nastavku prikazujemo kako je, u udžbeniku za nivo B1, obrađena pesma *Un año de amor*, slika br. 24:

¹⁶⁵ U dodatku knjige dajemo predlog didaktičke jedinice posvećene Mocartu.

¹⁶⁶ Za pesmu *Limón y sal* osmislili smo didaktičku jedinicu za nivo A1, koja se nalazi u dodatku knjige.

Slika br. 24: Pesma *Un año de amor* (*Aula Internacional 3*, 2014:32–33)

Zatim primer vežbe u kojoj se pominje Violeta Para i njena čuvena pesma *Gracias a la vida*, slika br. 25:

7. Marca si estas frases son verdaderas o falsas. Puedes buscarlo en internet.

V F

- Los yacimientos de Atapuerca fueron descubiertos a finales del siglo XVI.
- El *Quijote* nunca ha sido adaptado al cine.
- La canción *Gracias a la vida* fue compuesta por Violeta Parra.

Slika br. 25: Pominjanje pesme *Gracias a la vida* (*Aula Internacional Plus 4*, 2020: 108).

Kao i pevač Luis Fonsi sa pesmom *Despacito* na slici br. 26:

13. ¿Conoces a estas personas? Relaciona la información de la derecha con cada una de ellas.

a. Mario Vargas Llosa	☐ Hace años ganó el Premio Nobel de Literatura.
b. Luis Fonsi	☐ Dejó de entrenar al FC Barcelona en 2012.
c. Salma Hayek	☐ Desde 2014 ha ganado dos Óscar a mejor director.
d. Pep Guardiola	☐ Desde que vive en Estados Unidos es la actriz mexicana más internacional.
e. Carolina Herrera	☐ Es muy famoso desde que lanzó la canción <i>Despacito</i> .
f. Alfonso Cuarón	☐ Desde que presentó su primera colección en los años 80, es una de las diseñadoras de moda más reconocidas en el mundo.

Slika br. 26: Luis Fonsi i pesma *Despacito* (*Aula Internacional Plus 3*, 2020: 190).

Od filmova se pominju *Diarios de motocicleta*, u čijem odlomku slušamo pesmu *Chipichipi*, zatim *Bohemian Rhapsody*, mjuzikl *Evita* i sarsuela (šp. *zarzuela*) *La revoltosa*.

Takođe se pominju razni muzički događaji, poput festivala, koncerata, karnevala: *Festival de jazz, San Sebastián*; *FIB*, *Benicàssim*, *Castellón*; *Bienal de flamenco*, *Sevilla*; *Festival de*

música pop; conciertos en la Playa Mayor; una fiesta en Ibiza en los 70; Carnaval de Xinzó, Lima, los carnavales populares de Tenerife, Gran Canaria, Cádiz; ir a karaokes, talleres de música; la gala de los premios Grammy Latino; La Movida de los 80.

Od mesta koja su na neki način povezana sa muzikom pominju se muzeji Casa museo Manuel de Falla, Casa museo Carlos Gardel, zatim Palau de la Música, La mítica sala de fiestas Savoy; lokali: el bar Ritmo Latino, Un local con buena música, Tanguería de San Telmo, un tablao de flamenco, El Calvario, Un tablao para disfrutar del mejor flamenco, bailar salsa en la calle, en el club, Macrodisoteca el Salar; prodavnice: Flexidiscos, tienda de discos y discos de vinilo.

U cilju razvijanja leksičke kompetencije pominju se razni termini koji su u vezi sa muzikom, poput: *canción de cuna, banda sonora, música en directo, las descargas, la estrofa, el estribillo, la letra de la canción, las actuaciones en directo, recopilar la música folclórica, la partitura, el intervalo musical*. Kada su u pitanju predmeti koji imaju veze sa muzikom, pominju se: *los discos, los discos de vinilo, el gramófono, los altavoces, el stereo personal*.

Pominju se i sledeće profesije: *músico/a, cantante, cantaora, arreglista, guitarrista, bandoneísta, percusionista, violinista, director de coro, compositor, concertista de piano, concertista de guitarra, bailarín, bailarina, director de orquesta, mánager, gerente*, kao i muzička opredeljenja i stilovi: *punkis, raperos, emos*.

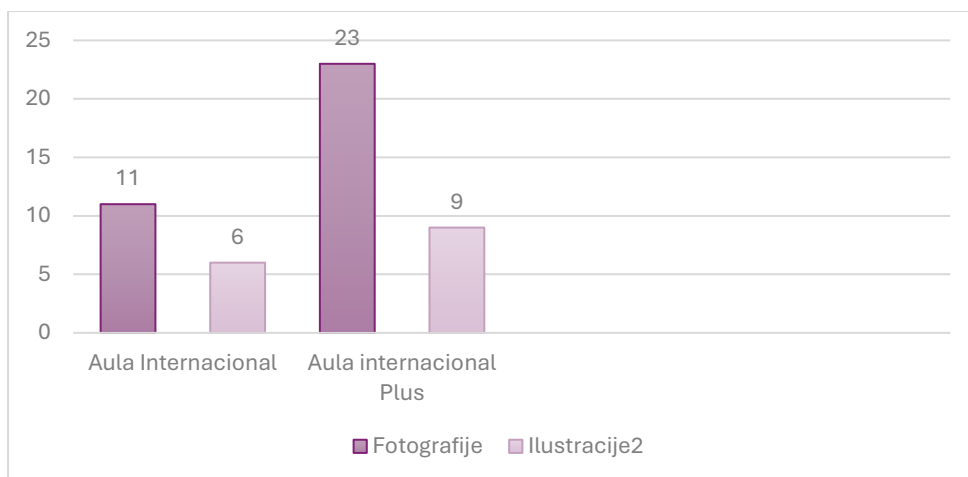
Dalje, u udžbenicima se nude saveti za učenje uz pomoć muzike:

- Qué cosas puedes hacer para aprender español: Memorizar poemas y canciones (*Aula Internacional 2*, 2014: 16);
- ¿Cómo aprendemos mejor? El estudiante auditivo aprende más cuando escucha o habla. Le va bien escuchar canciones (*Aula Internacional 2*, 2014: 19);
- El estudiante auditivo aprende más cuando escucha o habla. Por eso, le va bien escuchar al profesor, escuchar canciones, podcasts, audiolibros o textos orales y contar cosas a sus compañeros (*Aula Internacional Plus 2*, 2020: 13).

Takođe, udžbenik nudi podsticaje na samostalno istraživanje kroz razne zadatke:

- Un músico o un grupo musical de un país de habla hispana (*Aula Internacional 2*, 2014: 135);
- Trae a clase una canción (*Aula Internacional 1*, 2014: 62);
- Buscar información sobre dos cantantes o músicos de un país (*Aula Internacional 1*, 2014: 144);
- <https://los40.com/> página web para escuchar la música en español (*Aula Internacional 1*, 2014: 129).

Informacije koje studenti dobijaju predstavljene su prvenstveno u pisanoj a ređe u audio-vizuelnoj i auditivnoj formi. Što se tiče broja fotografija, crteža i ilustracija, njihov broj je veći u udžbeniku *Aula Internacional Plus* što ilustruje grafikon br. 9 u nastavku:

Grafikon br. 9: Prisustvo crteža i ilustracija u udžbenicima

Također su prisutni su i tekstovi u kojima se raspravlja o muzici i muzičkom ukusu učenika. Udžbenici nude mnoštvo muzičkih referenci koje mogu podstaći učenike na samostalno istraživanje ili ih nastavnik može upotrebiti za osmišljavanje dodatnih aktivnosti.

Zaključna razmatranja

Jezik se stalno menja i razvija u skladu sa društvenim vrednostima i drugim faktorima. Samim tim ni podučavanje stranih jezika ne treba da bude ograničeno samo na učionicu već se mora otvoriti ka spoljnom svetu. Muzika, kao nezavisni auditivni medij, evoluirala prateći puls vremena. Usklađivana je sa savremenim estetičkim težnjama koje su nastajale uporedo sa razvojem nove tehnologije. Popularna muzika podrazumeva otvoreniju komunikaciju sa nasleđem modernog doba (Matović, 2018: 5). Mladi vole da slušaju muziku na jeziku koji uče, te na taj način održavaju kontakt sa ciljnim jezikom, a zahvaljujući velikom broju digitalnih platformi, u današnje vreme muzika je dostupna u svakom momentu. Jasno nam je da su naši učenici od rođenja okruženi digitalnim tehnologijama i da spadaju u grupu digitalnih urođenika. Elektronsko učenje obogaćuje proces svake vrste učenja, pa tako i učenja stranog jezika, a da bismo motivisali učenike, potrebno je da se prilagodimo njihovim interesovanjima. U cilju pospešivanja unutrašnje motivacije nastavnik treba da bira zanimljive i aktuelne teme, u koje se ubraja i muzika. Muzička aktivnost podstiče kreativnost i maštu, a kako predstavlja sastavni deo svakodnevnice, može pozitivno da utiče na intrinzičnu motivaciju učenika.

Kada je reč o upotrebi muzike i pesama u nastavi stranih jezika, veština slušanja je od ključnog značaja. Krašen i Terel (1983) smatraju da za učenje nije dovoljno samo čitanje već da je i auditivni input od velikog značaja u učenju stranog jezika, gde se ubraja i slušanje pesama na ciljnom jeziku. U cilju smanjivanja anksioznosti, potrebno je obezbediti razumljiv input, koji je blizak učenicima, poput teksta popularnih pesama. Uloga muzike u smanjivanju afektivnog filtera je važna. Sugestopedija kao metod ima za cilj neutralisanje inhibicija koje se javljaju u procesu učenja. Mentalno stanje učenika je veoma važno za postizanje uspeha u učenju. Akcenat je na ambijentu u kom se odvija proces učenja, te je uloga muzike kreiranje prijatne i opuštajuće atmosfere za rad.

Na osnovu Gardnerovih istraživanja o višestrukim inteligencijama, razvili su se različiti stilovi učenja. U skladu sa temom kojom se bavimo, zanima nas prvenstveno auditivni stil učenja. Učenici sa dominantnom muzičko-ritmičkom inteligencijom će imati višestruku korist od časova na kojim je korišćena muzika. Dobiće model po kome će moći da pronalaze dodatne aktivnosti za samostalno učenje.

Zahvaljujući komunikativnom pristupu nastavi stranih jezika, autentični materijali su našli svoj put do učionice. Imajući u vidu da se pod autentičnim materijalom podrazumeva svaka vrsta teksta, usmenog ili pisanog, koji je proizvod određene jezičke zajednice, dakle materijal koji nije kreirao nastavnik već izvorni govornik određenog jezika za svoje potrebe ili potrebe članova zajednice, možemo zaključiti da su pesme odličan primer autentičnog materijala. Lako su dostupne i pristupačne za upotrebu u nastavi zahvaljujući prvenstveno ritmu. Još jedan važan faktor predstavlja lakoća pamćenja tekstova, zbog muzikalnosti i ponavljanja. Na ovaj način učenici, gotovo nesvesno, mogu zapamtiti određene gramatičke konstrukcije i leksičke kombinacije na jeziku koji uče, i sve to kroz realan input. Pesme poseduju značajan

lingvistički i kulturološki input. Tekst pesama je autentičan, stoga pesme mogu biti koristan didaktički instrument za predstavljanje komunikativnih, lingvističkih i kulturoloških sadržaja, kao i za uvežbavanje jezičkih veština.

Da bismo radili sa pesmama u nastavi stranog jezika, moramo biti upućeni u njihovu klasifikaciju kao i tipologiju aktivnosti kroz tri faze rada (pre, za vreme i nakon slušanja). Deo istraživanja smo posvetili pregledu udžbenika u kojima su aktivnosti zasnovane na upotrebi muzike i pesama u nastavi španskog kao stranog jezika. Pronađeno je ukupno 11 izdanja, od toga 9 udžbenika i 3 dodatna materijala koji predstavljaju dopunu osnovnog udžbenika. U ovim udžbenicima su zastupljene pesme kako iz Španije tako i iz Hispanske Amerike. Pojedine aktivnosti koje navodimo u tipologiji ilustrovane su fotografijama iz ovih udžbenika

Centralno istraživanje ovog rada bavi se analizom korpusa, koji čine udžbenici koji se koriste u nastavi španskog kao stranog jezika na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, sa fokusom na prisustvo muzičkih sadržaja. Udžbenik *Aula Internacional* (2014) predstavlja moderan udžbenik koji je zasnovan na komunikativnom pristupu nastavi stranih jezika. Nova edicija udžbenika *Aula Internacional Plus* (2020) predstavlja ažuriranu verziju prethodnog udžbenika. Analiziran je udžbenik, radna sveska, koja se nalazi u sklopu udžbenika, transkripti audio vežbi, video materijal koji je osmišljen za svaku lekciju, kao i dodatak o hispanskim kulturama te alternativne aktivnosti u pojedinim vežbama. Cilj istraživanja je identifikovati koji muzički sadržaji su prisutni u udžbenicima i na kom nivou učenja španskog kao stranog jezika (A1–B2), te koje jezičke veštine i kompetencije se mogu razvijati uz pomoć pronađenih sadržaja.

Kvantitativnom analizom korpusa izdvojeni su primeri koji predstavljaju muzički sadržaj ili upućuju na muzičke elemente. Ekscerpirani muzički sadržaji (naziv izvođača, grupe, instrumenta, plesa, muzičkog žanra i sl.) prikazani su u tabelama uz kraće objašnjenje u fusnoti, zatim je obeležena jezička veština koja se razvija kroz datu aktivnost, kao i jezička kompetencija. Za svaki pojam koji ima veze sa muzikom napravljen je hiperlink koji upućuje na sajt sa dodatim informacijama u cilju pospešivanja samostalnog učenja i istaživanja.

Analizom korpusa izdvojile su se jezičke veštine koje se mogu razvijati uz pomoć muzičkih sadržaja: usmeno izražavanje, pismeno izražavanje, razumevanje čitanjem, razumevanje slušanjem i audio-vizuelno razumevanje.

Pored jezičkih veština, uočavamo i upotrebu muzičkih sadržaja ili pak elemenata u kojima je prisutna određena muzička referenca u cilju razvijanja leksičke, gramatičke i interkulturene kompetencije učenika.

Kao dodatak dajemo predlog četiri didaktičke jedinice koje su zasnovane na upotrebi muzike i pesme u nastavi španskog kao stranog jezika. Obrađene su pesme dve pevačice i dva pevača iz Španije i Hispanske Amerike: *Limón y sal* (nivo A1), *Simón, el gran varón* (nivo A2) *Un beso y una flor* (nivo B1), *80 veces* (Nivo B2), dok je dodatna, peta didaktička jedinica posvećena Mocartu (nivo A2) kao predstavniku klasične muzike, čije se ime pominje u našem korpusu. Imajući u vidu da je ova knjiga namenjena studentima, digitalnim

urođenicima, kreiran je QR kod koji je potrebno skenirati mobilnim telefonom ili tabletom. Takođe, pesmi se može pristupiti i klikom na reč [canción](#) u svakoj didaktičkoj jedinici. Sve didaktičke jedinice su organizovane na isti način: popunjavanje praznina za vreme slušanja pesme, zatim vežbe vokabulara i gramatike, potom pismeno izražavanje; dok je razvijanje interkulture kompetencije zamišljeno kroz razumevanje čitanjem. Daju se biografski podaci o izvođačima, pri čemu se kroz vežbe obrađuju teme inspirisane tekstom pesama, dok gramatički zadaci obuhvataju glagolska vremena i oblike koji se ne pominju u samom tekstu pesme.

U smislu daljih istraživanja, smatramo da bi trebalo ispitati stavove kako nastavnika tako i studenata prema upotrebi muzike u nastavi španskog jezika kako bismo dobili nove informacije koje bi bile ključne za kreiranje dodatnih aktivnosti za nastavu španskog kao stranog jezika, a u cilju pojačavanje motivacije studenata.

Literatura

- Andrejević, A., Rakić, S., Mitić, P., Raspopović, N., Andrejević Panić, A. (2014). Evolucija i principi koncepta mešovitog učenja (*Blended learning*). *Zbornik radova sa XX skupa Trendovi razvoja: Razvojni potencijal visokog obrazovanja* (str. 1–3). Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka.
http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2014/radovi/T4.2/T4.2-8.pdf (pristupljeno 12.11.2024).
- Blanco Fuente, E. (2005). *La canción en los manuales de E/LE: una propuesta didáctica*. Madrid: Universidad Antonio de Nebrija.
<https://www.educacionfpydeportes.gob.es/dam/jcr:e6c2a52d-1319-4078-917c-cfb70d6d2d59/2005-bv-04-02blanco-pdf.pdf> (pristupljeno 15.1.2025).
- Bolduc, J., Evrard, M. (2017). Music Education From Birth to Five: An Examination of Early Childhood Educators' Music Teaching Practices. *Research & Issues in Music Education*, 13(1), 1–20. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1151097> (pristupljeno 18.1.2024).
- Borljin, J. (2021). Uticaj hispanske kinematografije i muzike na odabir španskog kao stranog jezika na Filozofskom fakultetu univerziteta u novom Sadu. U B. Kovačević Petrović, i A. Blatešić (ur.), *Savremene tendencije u španskoj i italijanskoj filologiji u Srbiji* (str. 163–177). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Borljin, J., Georgijev, I., Maričić Mesarović, S. (2023). Análisis de la traducción audiovisual serbocroata de la película mexicana Un día de vida (1950). En B. Kovačević Petrović & E. J. Gallardo-Saborido (eds.), *Las relaciones culturales entre América Latina y los países socialistas europeos durante la guerra fría* (pp. 195–214). Buenos Aires: CLACSO.
- Campbell, D. (2001). *El efecto Mozart para niños: despertar con música el desarrollo y creatividad de los niños*. Ediciones Urano.
- Canale, M., Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied linguistics* 1(1): 1–47.
- Cassany, D., Sanz, G., Luna, M. (1994). *Enseñar lengua*. Barcelona: Editorial Grao.
- Castro Yagüe, M. (2003). *Música y canciones en la clase de ELE*. Madrid: Universidad Antonio de Nebrija.
<https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/76258/00820103006755.pdf?sequence=1> (pristupljeno 23.6.2023).
- Centro Virtual Cervantes. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ENSEÑANZA/biblioteca_ele/diccio_ele/indice.htm (pristupljeno 21.12.2024).
- Coronado González, M. L., García González, J. (1994). De cómo usar canciones en el aula. En S. Montesa Peydró & A. Garrido Moraga (eds.), *Actas del II Congreso Internacional de ASELE* (pp. 227–234). Málaga: Español para extranjeros. Didáctica e investigación.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/02/02_0225.pdf (pristupljeno 13.7.2023).

- Corpas, J. (1999). *Gente que canta*. Barcelona: Difusión.
- Cordantonopulos, V (2002). *Curso completo de la Teoría de Música*.
<https://cursoteoriamusical.com/> (pristupljeno 22.6.2024).
- Đuričić, M., Georgijev, I. (2013). Interkulturalna kompetencija u nastavi španskog kao izbornog jezika: elementi hispanske kulture u udžbenicima Prisma od nivoa A1 do B1. *Komunikacija i kultura online*, IV(4), 65–78.
- Filipović, J. (2009). *Moć reči: ogledi iz kritičke sociolingvistike*. Beograd: Zadužbina Andrejević.
- Filipović, J. (2010). Aprendizaje integrado de contenidos y lengua: estudios filológicos de español en la Facultad de Filología – Universidad de Belgrado. *Colindancias*, 1: 143–151.
- Fleming, N., Baume, D. (2006). Learning Styles Again: VAR King up the right tree! *Educational developments*, 7: 4–7.
<https://www.vark-learn.com/wp-content/uploads/2014/08/Educational-Developments.pdf> (pristupljeno 23.9.2023).
- Fonseca Mora, M.C., Ávila López, J., Gallego Segador, A. (2015a). Beneficios del entrenamiento musical para el aprendizaje de una lengua extranjera. *Revista Electrónica Complutense de Investigación en Educación Musical*, 12: 29–36.
https://doi.org/10.5209/rev_RECIEM.2015.v12.46500
- Fonseca Mora, M.C., Jara-Jiménez, P., Gómez-Domínguez, M. (2015b). Musical plus phonological input for young foreign language readers. *Frontiers in Psychology*, 6: 1–9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00286>
- Gajić, T., Kuzmanović-Jovanović, A. (2022). *Nastava stranih jezika i razvoj kritičkog mišljenja u eri neoliberalizma: perspektiva kritičke pedagogije*. Beograd: Čigoja.
- Gaši, T. (2019). Interkulturalna kompetencija u nastavi stranih jezika — predlog za metode i tehnike u nastavnoj praksi. *Živi jezici : časopis za strane jezike i književnosti*, 39(1): 87–100. <https://doi.fil.bg.ac.rs/volume.php?pt=journals&issue=zivjez-2019-39-1&i=4>
- Gebhard, J. G. (1996). *Teaching English as a Foreign or Second Language*. Michigan: Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Geddes, M., White, R. (1978). The use of semi-scripted simulated authentic speech and listening comprehension. *Audio Visual Language Journal*, 16(3): 137–145.
- Georgijev, I., Vranić-Petković, I. (2021). La enseñanza universitaria de la lengua española en Serbia: tendencias actuales y perspectivas. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, XLV(3): 61–75.
- Giovannini, A. et al. (1996). *Profesor en acción 1*. Madrid: Edelsa.
- Gil-Toresano Berges, M. (2002). *A tu ritmo: canciones y actividades para aprender español*. Madrid: Edinumen.
- Glavaš, O. (2022). Uloga afektivnih faktora u učenju stranog jezika. *Bjelovarski učitelj*, 27(1–3): 65–71.

- Gómez González, F. (2004). *Las canciones en la clase de inglés. Para aprender, disfrutar y practicar*. <http://www.ciberatalayas.com/lemmsg/canciones.htm> (pristupljeno 22.10.2023).
- Gojkov Rajić, A., Šafran, J. (2019). Mišljenje studenata o primeni MOODLE platforme za učenje stranog jezika struke. *Inovacije u nastavi*, 32(2): 135–150.
DOI: [10.5937/inovacije1902135G](https://doi.org/10.5937/inovacije1902135G).
- Gower, R., Phillips, D., Walters, S. (1995). *Teaching Practice: A Handbook for Teachers in Training*. London: Macmillan Publishers.
- Griffie, D. (1992). *Songs in action*. Londres: Prentice Hall.
- Harmer, J. (1983). *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman.
- Hart, J. (2019, September 18). *Top 200 tools for Learning 2019*. toptools4learning
<https://www.toptools4learning.com/about/> (pristupljeno 23.6.2024).
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford University Press.
- Hincapié Moreno, D. A., Nieto Martín, G. V., León Wintaco, L. D., Ariza Herrera, E. (2021). *CántELE. Música colombiana para la clase de ELE* (Volumen 1). Bogotá: Instituto Caro y Cuervo.
https://spanishincolombia.caroycuervo.gov.co/documentos/pdf/CantELE_musica%20colombiana_Vol_1.pdf (pristupljeno 23.2.2025).
- Hincapié Moreno, D. A., Nieto Martín, G. V., León Wintaco, L. D., Ariza Herrera, E. (2022). *CántELE. Música colombiana para la clase de ELE* (Volumen 2). Bogotá: Instituto Caro y Cuervo.
<https://spanishincolombia.caroycuervo.gov.co/materiales-didacticos-ele/cantele-musica-colombiana-para-la-clase-de-ele-vol-2-2022> (pristupljeno 23.2.2025).
- Horn, M. B., Staker, H. (2014). *Blended: Using disruptive innovation to improve schools*. Hoboken: Jossey-Bass.
- Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–285). Harmondsworth: Penguin.
- Instituto Cervantes (2024). El español en el mundo. *Anuario 2024*.
https://cvc.cervantes.es/Lengua/anuario/anuario_24/elm/p02.htm (pristupljeno 23.3.2025).
- Instituto Cervantes. (1994). *La enseñanza del español como lengua extranjera. Plan curricular del Instituto Cervantes*. Alcalá de Henares: Instituto Cervantes.
- Instituto Cervantes. (2006). *Plan curricular del Instituto Cervantes. Niveles de referencia para el español*. Madrid: Biblioteca nueva.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/plan_curricular/niveles/01_objetos_introduccion.htm (pristupljeno 23.2.2025).
- Ivanić, I., Durić, E., Nenadić Žurka, M. (2023). Da li je onlajn nastava adekvatna za sve studente koji uče rumunski jezik kao strani? Studija slučaja. *Metodički vidici*, 14(1), 229–254. <https://doi.org/10.19090/mv.2023.14.229-254>
- Ivanić, I., Durić, E. (2023). *Nove tehnologije u nastavi*. Novi Sad: Filozofski fakultet.

- Ivanić, I., Blatešić, A. (2024). Primena informaciono-komunikacionih tehnologija u nastavi rumunskog i italijanskog jezika na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, XLIX(4): 52–74.
<https://doi.org/10.19090/gff.v49i4.2486>
- Jiménez, J. F, Martín, T. y Puigdevalli, N. (1999). Tipología de explotación didáctica de las canciones. *Expolingua*. Digitalizado en *MarcoELE* (2009), 9: 129–140.
https://www.marcoele.com/descargas/expolingua_1999.jimenez-martin-puigdevall.pdf (pristupljeno 23.12.2024).
- Jovanović, A., Sánchez Radulović, N. (2013). El español en Serbia: estado de la cuestión. *Colindancias*, 4: 373–392.
- Jovanović, S., Dabić, T. (2019). Digitalni urođenici i njihovo učenje stranog jezika u svetlu Digitalne mudrosti i homosapiensa. *Zbornik radova Univerziteta Sinergija sa XX međunarodnog naučnog skupa*, 20(5) (str. 63–66).
<https://doi.org/10.7251/ZRSNG1901063J>
- Juslin, P. N., Västfjäll, D. (2008). Emotional responses to music: The need to consider underlying mechanisms. *Behavioral and brain sciences*, 31(5): 559–575.
- Kovačević Petrović, Bojana, Maričić Mesarović Sanja. (2024). El mapa actual de los hispanistas serbios. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, XLIX(3): 9–22.
- Kováčiková, E. (2018). *Learning languages through music, Teaching music through languages*.
https://www.researchgate.net/publication/324218243_Learning_Languages_through_Music_Teaching_Music_through_Languages (pristupljeno 23.11.2023).
- Krashen, S. D., & Terrell, T.D. (1983). *The Natural approach: language acquisition in the classroom*. Oxford: Pergamon Press.
- Lalić, B. Marjanović, U., Žunić, I., Bogojević, B. (2017). *Moodle eLLab*. Priručnik za predavače. Novi Sad: Fakultet tehničkih nauka. <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2017/696> (pristupljeno 23.7.2024).
- Lei, J. (2009). Digital natives as preservice teachers: what technology preparation is needed? *Journal of Computing in Teacher Education*, 25(3): 87–97
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10402454.2009.10784615> (pristupljeno 23.3.2025).
- Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Llobera, M. (1995). Una perspectiva sobre la competencia comunicativa y la didáctica de las lenguas extranjeras. En M. Llobera (coord.), *Competencia comunicativa: documentos básicos en la enseñanza de lenguas extranjeras* (pp. 5–26). Madrid: Edelsa.
- Ljubojević, D. (2016). *Razvoj veštine akademskog pisanja na engleskom kao stranom jeziku pomoću alata za saradničko učenje i ocenjivanje*. Neobjavljena doktorska disertacija. Beograd: Filološki fakultet.

- Maričić, S. (2011). Upotreba hispanskog filma u cilju sticanja kulturne kompetencije u nastavi španskog jezika kao stranog jezika. *Teme*, XXXV(3): 751–765.
<https://scindeks.ceon.rs/article.aspx?artid=0353-79191103751M> (pristupljeno 23.2.2025).
- Maričić, S., Manić-Matić, V., Popović, N. (2013). Reklamni spot kao autentični dokument u nastavi stranog jezika. U S. Gudurić (ur.), *Jezici i kulture u vremenu i prostoru II*(1) (str. 411–420). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Maričić, S., Popović, N. (2014). Učenje stranog jezika kroz strip. U S. Gudurić i M. Stefanović (ur.), *Jezici i kulture u vremenu i prostoru, III* (str. 619–629). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Maričić, S., Moreno Fernandes, M. (2015). Zastupljenost stereotipa o španskom jeziku i kulturi u nastavi španskog kao stranog jezika u Srbiji. *Metodički vidici*, 6: 97–115.
- Moreno Fernandes, M., Maričić S. (2015). Elementi španske kulture u udžbenicima španskog kao stranog jezika. U B. Radić-Bojanić (ur.), *Strani jezici na Filozofskom fakultetu: Primenjenolingvistička istraživanja* (str. 151–167). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Maričić Mesarović, S., Matović, M. (2021). Motivacija i stavovi u nastavi stranog jezika na primeru španskog jezika kao izbornog predmeta. U B. Kovačević Petrović i A. Blatešić (ur.), *Savremene tendencije u španskoj i italijanskoj filologiji u Srbiji* (str. 31–50). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Maričić Mesarović, S., Borljin, J. (2023). Asinhrono učenje stranog jezika: prilaz univerzitetskog modela. *Metodički vidici*, 14(1): 125–146.
<https://doi.org/10.19090/mv.2023.14.125-146>
- Maričić Mesarović, S., Matović, M. (2024). La música popular moderna en España – el universo de Rosalía. *Studii de știință și cultura*, XX(1): 212–225.
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1234410> (pristupljeno 23.2.2025).
- Maričić Mesarović, S., Matović, M. (2024). Prisustvo muzičkih elemenata u nastavi španskog kao stranog jezika. *Nastava i vaspitanje*, 73(2): 187–201.
<https://doi.org/10.5937/nasvas2402187M>
- Martínez Sallés, M. (2002) *Tareas que suenan bien. El uso de canciones en clase de ELE*. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte de España.
https://www.todoele.net/sites/default/files/tareas_que_suenan_bien.pdf?_gl=1*10khla0*_ga*NjcyMTk4MjQ1LjE3MTk4NjAyNTg.*_ga_QCRMBR681N*MTc0MDIxNzgZOS40LjEuMTc0MDIxODAwOS4wLjAuMA (pristupljeno 23.1.2025).
- Mata Barreiro, C. (1990). Las canciones como refuerzo de las cuatro destrezas. En P. Bello et al. (eds.), *Didáctica de las segundas lenguas. Estrategias y recursos básicos* (pp. 158–171). Madrid: Santillana.
- Matović, M. (2018). *Muzika na kraju veka. Popularna muzika i nacija u Srbiji krajem XX veka*. Beograd: Akademska misao.
- Matović, M., Vetnić, N. (2020). IT tehnologije u razvoju muzičke pismenosti deteta predškolskog uzrasta. *Pedagoška stvarnost*, 66(1): 28–41.
<https://doi.org/10.19090/ps.2020.1.28-41>

- Melero, P. (2000) *Métodos y enfoques en la enseñanza / aprendizaje del español como lengua extranjera*. Madrid. Edelsa.
- Milošević, B., Vasiljević, M., Velišek-Braško, O., Zorić, M., Janković, B. i Matović, M. (2019). *Model integrisane metodičke prakse na visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje vaspitača*. Novi Sad: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača.
- Miličević Petrović M, Grubor, J. (2019). Input i postignuće u usvajanju stranog jezika. *Анали Филолошког факултета*, 31(1):183–212.
<https://doi.org/10.18485/analiff.2019.31.1.10>
- Millares Martín, S. (2002). *Al son de los poetas: lengua y literatura hispánicas a través de la música*. Madrid: Edinumen.
- Miquel, L., Sanz, N. (1992). El componente cultural: un ingrediente más de la clase de lengua. *Cable*, 9: 15–21.
- Miquel, L., Sanz, N. (2004). El componente cultural: un ingrediente más en las clases de lengua. *Revista Electrónica de Didáctica ELE*.
<https://www.educacionfpydeportes.gob.es/dam/jcr:944a0387-f1ca-4204-8c55-1575678f4fa8/2004-redele-0-22miquel-pdf.pdf> (pristupljeno 23.10.2024).
- Nauta, J. P. (2021). *El canto de todos: 50 canciones hispanoamericanas para el aula ELE* [Recurso electrónico]. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo.
<http://www.caroycuervo.gov.co>. (pristupljeno 23.2.2025).
- North, A. C., Hargreaves, D. J. (1995). Subjective complexity, familiarity, and liking for popular music. *Psychomusicology: A Journal of Research in Music Cognition*, 14(1–2): 77–93. <https://doi.org/10.1037/h0094090>
- Nunan, D. (1989). *Designing Tasks for the Communicative Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Núñez, E. (1983). *Canciones para cantar*. Madrid: Edelsa.
- Osnove programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja. (2018). Službeni glasnik RS - Prosvetni glasnik broj 16/2018. <https://ecec.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/02/OSNOVE-PROGRAMA-.pdf> (pristupljeno 23.11.2023).
- Pascual Mejía, P. (2006). *Didáctica de la música*. Hoboken, New Jersey: Prentice Hall.
- Patrick, R. (2019). Comprehensible Input and Krashen's theory. *Journal of Classics Teaching*, 20(39): 37–44. <https://doi.org/10.1017/S2058631019000060>
- Pejović, A., Andrijević, M. (2020). La percepción de las canciones de reguetón en los estudiantes serbios de E/LE: ¿violencia, convivencia o supervivencia? *Nasleđe*, 45: 161–174.
- Pérez Aldeguez, S. (2008). El Ritmo: una herramienta para la integración social. *Ensayos*, 23: 189–196.
<https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/218902/document%28279%29.pdf?sequence=1> (pristupljeno 20.2.2025).
- Posavec, M. (2010). Višestruke inteligencije u nastavi. *Život i škola*, 56(24): 55–64.
<https://hrcak.srce.hr/file/94854> (pristupljeno 19.11.2024).

- Prensky, M. (2001). *Digital Natives, Digital Immigrants*. Howard House Wagon Lane Bingley: MCB University Press.
- Radić-Bojanić, B. (2019). *Interkulturalnost i kulturni identitet nastavnika engleskog jezika*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Rashtchi, M. (2018). Suggestopedia and Desuggestopedia. *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*:1–7. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0162>
- Redli J. (2011). Upotreba autentičnih pesama u nastavi srpskog jezika kao stranog. *Primenjena lingvistika danas – između teorije i prakse: zbornik radova sa trećeg kongresa Primenjena lingvistika danas* (str. 305–315). Novi Sad: Filozofski fakultet. https://www.academia.edu/2507331/Upotreba_autenti%C4%8Dnih_pesama_u_nastavi_srpskog_jezika_kao_stranog (pristupljeno 21.10.2023).
- Richards, J., Rodgers, T. S. (1998, 2009 2nd ed.). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
- Riveros Mitrović, V. (2021). Las variedades del español: diafásica y diatópica. U B. Kovačević-Petrović i A. Blatešić (ur.), *Savremene tendencije u španskoj i italijanskoj filologiji u Srbiji* (str. 87–125). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Rodríguez García, O., Gherram, H. (2011). Las canciones en la clase de ELE. ¡Canta con nosotros! *Actas del III Taller «La enseñanza de ELE en Argelia: Historia, Metodología y Sociolingüística» del Instituto Cervantes de Orán*: 140–159 https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/publicaciones centros/PDF/oran_2011/15_rodriguez_gherram.pdf (pristupljeno 20.10.2023).
- Runfola, M., Etopio, E., Hamlen, K., Rozendal, M. (2012). Effect of Music Instruction on Preschoolers' Music Achievement and Emergent Literacy Achievement. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 192: 7–27.
- Santos, J. (1995). Música española contemporánea en el aula de español. *ASELE VI*: 367–378. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/06/06_0366.pdf
- Santos, J. (1996). *M de Música*. Barcelona: Difusión.
- Santos, J. (1997). Música, maestro...Trabajando con música y canciones en el aula de español. *Carabela*, 41: 129–152. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/carabela/pdf/41/41_129.pdf (pristupljeno 22.10.2023).
- Soldatić, D., Donić, Ž. (2011). *Svet hispanistike*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Stern, H. H. (1992). *Issues and Options in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Tallal, P., Gaab, N. (2006). Dynamic auditory processing, musical experience and language development. *Trends in Neurosciences* 29(7): 382–390.
- Thomas, M. (2011). *Deconstructing Digital Natives*. New York Routledge: Routledge.
- Ur, P. (1991). *A Course in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vučo, J. (2013). O nekim specifičnostima interkulture razmene u savremenoj nastavi stranih jezika, U S. Gudurić i M. Stefanović (ur.), *Jezici i kulture u vremenu i prostoru*, II(1) (str.273–379). Novi Sad: Filozofski fakultet.

Wen, D. (2018). Las canciones en los manuales de E/LE como recurso didáctico en España y en China. *Monográficos sinoELE*, 17: 395–404.

https://www.sinoele.org/images/Revista/17/monograficos/AAH_2016/AAH_2016_du_wen.pdf (pristupljeno 21.10.2024).

ZEROJ Savjet Evrope (2003). *Zajednički evropski okvir za žive jezike*. Ministarstvo prosvjete i nauke. <https://jezici.obrazovanje.rs/resursi/cefr-elp/>

Korpus:

Corpas J., García, E., Garmendia, A. (2014). *Aula Internacional 1*. Barcelona: Difusión.

Corpas J., Garmendia, A., & Soriano, C. (2014). *Aula Internacional 2*. Barcelona: Difusión.

Corpas J., Garmendia, A., & Soriano, C. (2014). *Aula Internacional 3*. Barcelona: Difusión.

Corpas J., Garmendia, A., Sánchez, N., & Soriano, C. (2014). *Aula Internacional 4*. Barcelona: Difusión.

Corpas J., Garmendia, A., Sánchez, N., & Soriano, C. (2014). *Aula Internacional 5*. Barcelona: Difusión.

Garmendia, A., Soriano Escolar, C., Corpas Viñals, J., Neus Sans, S.L. (2020). *Aula Internacional Plus 1*. Barcelona: Difusión.

Garmendia, A., Soriano Escolar, C., Corpas Viñals, J., Neus Sans, S.L. (2020). *Aula Internacional Plus 2*. Barcelona: Difusión.

Garmendia, A., Soriano Escolar, C., Corpas Viñals, J., Neus Sans, S.L. (2020). *Aula Internacional Plus 3*. Barcelona: Difusión.

Garmendia, A., Soriano Escolar, C., Corpas Viñals, J., Neus Sans, S.L. (2022). *Aula Internacional Plus 4*. Barcelona: Difusión.

Garmendia, A., Soriano Escolar, C., Corpas Viñals, J., Neus Sans, S.L., Sánchez Quintana, N. (2022). *Aula Internacional Plus 5*. Barcelona: Difusión.

Vebografija:

Abba. *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org/wiki/ABBA> (pristupljeno 15.12.2024).

Acevedo, M. (31.5.2013). *Stephen Krashen's 5 Hypotheses of Second Language Acquisition*. <https://www.youtube.com/watch?v=jobpF4c-1NI> (pristupljeno 11.4.2024).

Alejandro Sanz. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Alejandro_Sanz (pristupljeno 12.11.2024).

Anitta. *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Anitta_\(singer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Anitta_(singer)) (pristupljeno 15.12.2024).

Anónimo. (2024). La historia de la Guitarra Española: Un viaje apasionante a través de los acordes y las emociones *Todo sobre guitarras*. <https://todosobreguitarras.com/guitarra-clasica/la-historia-de-la-guitarra-espanola-un-viaje-apasionante-a-traves-de-los-acordes-y-las-emociones/#:~:text=En%20este%20viaje%2C%20vamos%20a%20explorar%20la%20>

- [evoluci%C3%B3n,como%20un%20s%C3%ADmbolo%20de%20pasi%C3%B3n%20y%20expresi%C3%B3n%20art%C3%ADstica](#). (pristupljeno 11.12.2024).
- Anónimo. (2025). ¿Qué es un sistema de gestión del aprendizaje? Funciones y características básicas del LMS. *eLearning activo*.
<https://elearningactivo.com/conceptos-elearning/sistema-gestion-aprendizaje-funciones-caracteristicas-basicas-lms/> (pristupljeno 25.3.2025).
- Anónimo. Qué es una canción. *Enciclopedia Significados*.
<https://www.significados.com/cancion/> (pristupljeno 15.3.2025).
- Anónimo. Estilos de aprendizaje. *Enciclopedia Significados*.
<https://www.significados.com/estilos-de-aprendizaje/> (pristupljeno 15.3.2025).
- Anonymous. VARK. <https://vark-learn.com/> (pristupljeno 15.3.2025).
- Anonymous. (31.3.2023). Affective Filter Hypothesis. *Lingualistica*. [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=iiReZ8D1HXw> (pristupljeno 11.4.2024).
- Anonymous. (24.9.2011). The Basics of Blended Learning. *Education Elements*.
<https://www.youtube.com/watch?v=3xMqJmMcME0> (pristupljeno 11.4.2024).
- Anonymous. (31.12.2021). Lecture 16: The Suggestopedia Teaching Method. *UNIV-ENGLISH*.
<https://www.youtube.com/watch?v=GctNKU2hwdA&t=83s> (pristupljeno 11.4.2024).
- Anonymous. Usage statistics of content languages for websites. *Web technology surveys*.
https://w3techs.com/technologies/overview/content_language (pristupljeno 16.3.2025).
- Anonymous. The Moodle story. *Moodle*. <https://moodle.com/about/the-moodle-story/> (pristupljeno 25.3.2025).
- Antony, M. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Marc_Anthony (pristupljeno 15.12.2024).
- Arctic Monkeys. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Arctic_Monkeys (pristupljeno 14.11.2024).
- Arteta, A. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Ainhua_Arteta (pristupljeno 16.11.2024).
- Bachata. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Bachata> (pristupljeno 15.12.2024).
- Bajofondo. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Bajofondo> (pristupljeno 15.12.2024).
- Balalaica. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Balalaica> (pristupljeno 15.12.2024).
- Baras, B. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Sara_Baras (pristupljeno 15.11.2024).
- Barenboim, D. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Joaqu%C3%ADn_Rodrigo (pristupljeno 16.11.2024).
- Barriga Ossa, S. J. (22.4.2022). Almodóvar & McNamara: el delirio punk de Pedro Almodóvar. *Radionica*.
<https://www.radionica.rocks/musica/almodovar-y-mcnamara-el-delirio-punk-de-pedro-almodovar> (pristupljeno 16.12.2024).
- Becky G. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Becky_G (pristupljeno 15.12.2024).
- Beethoven. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven (pristupljeno 15.12.2024).

Beethoven. La novena sinfonía. *Wikipedia*.

[https://es.wikipedia.org/wiki/Sinfon%C3%ADa_n.%C2%BA_9_\(Beethoven\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Sinfon%C3%ADa_n.%C2%BA_9_(Beethoven))

(pristupljeno 15.12.2024).

Biba, Nikolija. (20.7.2024). *3 po 3*. [Video]. Youtube.

<https://youtu.be/JpFzbkxU6WA?si=Ybzrf8KWQY0kD1s5> (pristupljeno 11.4.2024).

Beogradski sindikat. (12.6.2023). *Pet minuta pravde. Sindikalno proleće*. [Video]. Youtube

https://youtu.be/II96_BUYLvY?si=XY0OSwf99n97BwV (pristupljeno 11.4.2024).

Bisbal, D. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/David_Bisbal (pristupljeno 15.11.2024).

Blake, J. *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/James_Blake_\(musician\)](https://en.wikipedia.org/wiki/James_Blake_(musician)) (pristupljeno 14.11.2024).

Blanco, R. <https://grupoyahari.mx/a/press-kit> (pristupljeno 14.5.2025).

Bolero. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Bolero> (pristupljeno 11.12.2024).

Bosé, M. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Miguel_Bos%C3%A9 (pristupljeno 15.12.2024).

Bowie, D. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/David_Bowie (pristupljeno 15.12.2024).

Bravo, N. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Nino_Bravo (pristupljeno 16.12.2024).

Briceño V., G. (2021). *Cumbia. Euston96*. <https://www.euston96.com/cumbia/> (pristupljeno 15.12.2024).

Buarque, C. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Chico_Buarque (pristupljeno 15.12.2024).

Caballé, M. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Caball%C3%A9 (pristupljeno 13.11.2024).

Café Tacvba. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Caf%C3%A9_Tacvba (pristupljeno 15.12.2024).

Caloncho. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Caloncho> (pristupljeno 15.12.2024).

Campus difusión. *Difusión*. <https://campus-difusion.avallainmagnet.com/logout> (pristupljeno 25.3.2025).

Canciones de ele. *ArcheELE*. <https://arche-ele.com/canciones-ele-aprende-espanol-canta-y-aprende> (pristupljeno 12.3.2025).

Canciones. *La clase de ELE*. <https://www.laclasedeele.com/p/canciones.html> (pristupljeno 12.3.2025).

Canciones. *TodoELE*. <https://todoele.net/contenido-cultural/canciones> (pristupljeno 12.3.2025).

Canciones. *MarcoELE*. <https://marcoele.com/actividades/canciones/> (pristupljeno 12.3.2025).

Canciones. *ProfedeELE*. https://www.profedelee.es/actividades/?act_buscar=canciones (pristupljeno 12.3.2025).

Canciones para aprender español. (8.12.2012). *ProfedeELE*. [Video]. Youtube.

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLUKIJas17MPgUQrxmVSjOTE4uqZBWz3Rk>

Candombe. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Candombe> (pristupljeno 16.11.2024).

- Cantarero, M. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Mariola_Cantarero (pristupljeno 16.11.2024).
- Cante jondo. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Flamenco#Cante_jondo (pristupljeno 11.12.2024).
- Carey, M. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Mariah_Carey (pristupljeno 15.12.2024).
- Carreras, J. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_Carreras (pristupljeno 13.11.2024).
- Casa museo Carlos Gardel. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Museo_Casa_Carlos_Gardel (pristupljeno 16.11.2024).
- Casa museo Manuel de Falla. *Auditorio Manuel de Falla*. <https://manueldefalla.org/casamuseo.php> (pristupljeno 16.12.2024).
- Casal, L. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Luz_Casal (pristupljeno 15.12.2024).
- Casal, L. (21. 12. 2017). *Un año de amor*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=l8vTnLPevQY> (pristupljeno 15.12.2024).
- Casals, P. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Pau_Casals (pristupljeno 17.11.2024).
- Cruz, C. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Celia_Cruz (pristupljeno 15.12.2024).
- Centro Virtual Cervantes. Lengua meta. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/lenguameta.htm (pristupljeno 15.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Competencia comunicativa. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/competenciacomunicativa.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Destrezas lingüísticas. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/destrezas.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Expresión oral. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/expresionoral.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Expresión escrita. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/expresionescrita.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Comprensión auditiva. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/comprensionauditiva.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Comprensión lectora. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/comprensionlectora.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Competencia gramatical. *Diccionario de términos clave de ELE*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/competenciagramatical.htm (pristupljeno 25.3.2025).

- Centro Virtual Cervantes. Competencia sociolingüística. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/competenciasociolingustica.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Competencia discursiva. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/competenciadiscursiva.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Competencia estratégica. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/competenciaestrategica.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Aprendizaje deductivo. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/aprendizajedeductivo.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Aprendizaje inductivo. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/aprendizajeinductivo.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Enfoque comunicativo. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/enfoquecomunicativo.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Método gramatical. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/metodogramaticatrad.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Método directo. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/metododirecto.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Método audiolingüe. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/metodoaudiolingue.htm (pristupljeno 25.3.2025).
- Centro Virtual Cervantes. Enfoque por tareas. *Diccionario de términos clave de ELE*.
https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccio_ele/diccionario/enfoquetareas.htm
- Corea, C. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Chick_Corea (pristupljeno 14.11.2024).
- Corrido. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Corrido_\(M%C3%A9xico\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Corrido_(M%C3%A9xico)) (pristupljeno 11.12.2024).
- Corpas, J. et al. (2020). *Aula Internacional Plus*. <https://difusion.com/tienda/aula-internacional-plus> (pristupljeno 25.3.2025).
- Cura, J. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_Cura (pristupljeno 13.11.2024).
- Chambao. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Chambao> (pristupljeno 16.11.2024).
- Chao, M. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Manu_Chao (pristupljeno 13.11.2024).
- Charango. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Charango> pristupljeno 16.11.2024).

- Chen, C. TIC (Tecnologías de la información y la comunicación). *Enciclopedia Significados*. <https://www.significados.com/tic/> (pristupljeno 25.3.2025).
- Davis, M. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Miles_Davis (pristupljeno 14.11.2024).
- De Falla, M. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Manuel_de_Falla (pristupljeno 11.12.2024).
- De la Isla, C. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Camar%C3%B3n_de_la_Isla (pristupljeno 15.11.2024).
- Dénver. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/D%C3%ABnver> (pristupljeno 13.12.2024).
- Difusión*. <https://difusion.com/> (pristupljeno 10.3.2025).
- Dire Straits. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Dire_Straits (pristupljeno 15.11.2024).
- Domingo, P. *Wikipedia*. <https://www.placidodomingo.com/biography/> (pristupljeno 13.11.2024).
- Drexler, J. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Jorge_Drexler (pristupljeno 16.12.2024).
- Duadmel, G. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Gustavo_Dudamel (pristupljeno 15.11.2024).
- Duo Grand. (5.3.2023). *Viva la vida*. [Video]. Youtube. https://youtu.be/GRmE_hWArVc?si=68nTs2iK5-la73N0 (pristupljeno 11.4.2024).
- Echeverry, C. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Camilo_\(cantante\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Camilo_(cantante)) (pristupljeno 11.12.2024).
- Edelsa* <https://edelsa.es/es/> (pristupljeno 10.3.2025).
- Edinumen* <https://edinumen.es/> (pristupljeno 10.3.2025).
- Élite*. (2018–2024). Dirigido por Darío, M., Montero, C. [Serie]. Netflix. https://www.imdb.com/title/tt7134908/?ref=fn_all_ttl_1 (pristupljeno 11.4.2024).
- Ender, E. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Erika_Ender (pristupljeno 15.12.2024).
- Estopa. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Estopa_\(banda\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Estopa_(banda)) (pristupljeno 15.11.2024).
- Fernández, T., Tamaro, E. (2004). Biografía de Willie Colón. Editorial Biografías y Vidas. https://www.biografiasyvidas.com/biografia/c/colon_willie.htm (pristupljeno 15.12.2024).
- Fitzgerald, E. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Ella_Fitzgerald (pristupljeno 14.11.2024).
- Flamenco. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Flamenco> (pristupljeno 12.11.2024).
- Flórez, J D. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Juan_Diego_Fl%C3%B3rez (pristupljeno 16.11.2024).
- Fonsi, L. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Luis_Fonsi (pristupljeno 15.12.2024).
- Fonsi, L., Yankee, D. (13.1.2017). *Despacito*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=kJQP7kiw5Fk> (pristupljeno 15.12.2024).
- Franco, G. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Germaine_Franco (pristupljeno 13.12.2024).
- Frantz Ferdinand. *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Franz_Ferdinand_\(band\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Franz_Ferdinand_(band)) (pristupljeno 14.11.2024).

- García Tamayo, J. (19.1.2025). El himno a la alegría. *La Peste Loca*.
<https://lapesteloca.blogspot.com/2025/01/el-himno-la-alegria.html#:~:text=Con%20el%20nombre%20de%20Himno%20a%20la%20alegr%C3%ADa,valorado%20como%20un%20c%C3%A1ntico%20a%20la%20fraternidad%20universal>. (pristupljeno 15.12.2024).
- Gardel, C. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Carlos_Gardel (pristupljeno 15.12.2024).
- Gil, G. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Gilberto_Gil (pristupljeno 16.12.2024).
- Gieco, L. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Le%C3%B3n_Gieco (pristupljeno 17.11.2024).
- Gotan Project. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Gotan_Project (pristupljeno 15.12.2024).
- Habanera. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Habanera> (pristupljeno 11.12.2024).
- Hanoi Rocks. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Hanoi_Rocks (pristupljeno 15.12.2024).
- Harris, C. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Calvin_Harris (pristupljeno 15.12.2024).
- Hurricane. (2021). *Loco Loco*. [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=Q1lkplqf7a4> (pristupljeno 11.4.2024).
- Inténtalo Carlito. (10.10.2018.). *Qué difícil es hablar el español*. [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=o9jmnehHCDw&t=1s> (pristupljeno 11.4.2024).
- J. Balvin. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/J_Balvin (pristupljeno 15.12.2024).
- Jackson, M. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Jackson (pristupljeno 16.11.2024).
- James, E. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Etta_James (pristupljeno 15.12.2024).
- Jazz latino. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Jazz_latino (pristupljeno 11.12.2024).
- Johansen, K. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Kevin_Johansen (pristupljeno 16.12.2024).
- Jolly Phonics. *Jolly learning*. <https://jollylearning.com/us/jolly-phonics> (pristupljeno 12.3.2025).
- Karleuša, J. (2024). *Takita. Alfa*. [Video]. Youtube.
https://youtu.be/VLa-e8_EzJE?si=rIzBG_BPMYCWFOVN (pristupljeno 11.4.2024).
- Ketama. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Ketama_\(grupo_musical\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Ketama_(grupo_musical)) (pristupljeno 16.11.2024).
- Kings of Leon. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Kings_of_Leon (pristupljeno 14.11.2024).
- Kovačević, S. (2020). *Cerquita*. [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?si=mTLpAr2c1sJuSgQQ&v=ak0XVxb3nMU&feature=youtu.be> (pristupljeno 11.4.2024).
- La chica de nieve: el juego del alma*. (2025). Dirigido por: Ulloa, D., Alvea, L. [Serie] Netflix.
<https://www.imdb.com/title/tt15787870/> (pristupljeno 11.4.2024).

La revoltosa. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/La_Revoltosa (pristupljeno 15.12.2024).

La vida Bohème. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/La_Vida_Boh%C3%A8me (pristupljeno 15.12.2024).

Lady Gaga. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Lady_Gaga (pristupljeno 15.12.2024).

Lafourcade, N. *Wikipedia*. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Natalia_Lafourcade (pristupljeno 16.12.2024).

Lali. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Lali_Esp%C3%B3sito (pristupljeno 15.12.2024).

Lara, A. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Agust%C3%ADn_Lara (pristupljeno 16.12.2024).

Lavoe, H. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/H%C3%A9ctor_Lavoe (pristupljeno 15.12.2024).

Les Luthiers. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Les_Luthiers (pristupljeno 15.12.2024).

Lil Nas X. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Lil_Nas_X (pristupljeno 15.12.2024).

Lil Nas X, Billy Ray Cyrus. (19.7.2019). *Old Town Road*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=r7qovpFAGrQ> (pristupljeno 15.12.2024).

Lipa, D. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Dua_Lipa (pristupljeno 15.12.2024).

Loepky, J. (11.7.2024). What to Know About Musical Intelligence. *Very well mind*. <https://www.verywellmind.com/what-to-know-about-musical-intelligence-8636494> (pristupljeno 15.3.2025).

López, J. (3.10.2009). *Qué hiciste*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=VAfSuuPMrp4> (pristupljeno 11.4.2024).

López, J. (22.12.2008). *Qué hiciste. Lyrics*. [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=wF_NP-b5QFs (pristupljeno 11.4.2024).

Los 40. <https://los40.com/> (pristupljeno 11.11.2024).

Los Fabulosos Cadillacs https://es.wikipedia.org/wiki/Los_Fabulosos_Cadillacs (pristupljeno 15.12.2024).

Los Planetas (banda). *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Los_Planetas_\(banda\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Los_Planetas_(banda)) (pristupljeno 15.11.2024).

Lynch, D. (18.1.2025). Music is a magic. How David Lynch used song and sound to transcend the reality. *The Guardian* <https://www.pressreader.com/usa/the-guardian-usa/20250118/282308210763897> (pristupljeno 15.5.2025).

Llargo, M. J. (28.5.2019). *Me miras pero no me ves*. [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=My6clOj_XXg (pristupljeno 11.4.2024).

Llargo, M. J. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Marc%C3%ADa_Jos%C3%A9_Llargo (pristupljeno 11.4.2024).

Llargo, M. J. (21.9.2021). *Te espera el mar*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=8-JqXmbPtGY> (pristupljeno 11.4.2024).

Nauta, J. P. (2021). Lista de reproducción de los videos de *El canto de todos. 50 canciones hispanoamericanas para el aula de ELE*.

https://www.youtube.com/playlist?list=PLSE2MW4dFD_-OXN7-ulpzmF1tYPBStdNR (pristupljeno 12.3.2025).

Navajita Plateá. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Navajita_Plate%C3%A1 (pristupljeno 16.11.2024).

Nuevo tango. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Nuevo_tango (pristupljeno 11.12.2024).

Macaco. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Macaco_\(m%C3%BAsico\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Macaco_(m%C3%BAsico)) (pristupljeno 16.11.2024).

Maluma. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Maluma> (pristupljeno 15.12.2024).

Martín, M. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Mayte_Mart%C3%ADn (pristupljeno 15.11.2024).

Martin, R. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Ricky_Martin (pristupljeno 13.11.2024).

Mediterráneo. (2021). Dirigido por Barrena, M. [Video]. https://www.imdb.com/title/tt9141588/?ref=mv_close (pristupljeno 11.4.2024).

Mercury, F. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Freddie_Mercury (pristupljeno 15.12.2024).

Merengue. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Merengue_\(g%C3%A9nero_musical\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Merengue_(g%C3%A9nero_musical)) (pristupljeno 13.11.2024).

Milonga. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Milonga_\(m%C3%BAsica\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Milonga_(m%C3%BAsica)) (pristupljeno 16.11.2024).

Mina. *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Mina_\(Italian_singer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Mina_(Italian_singer)) (pristupljeno 15.12.2024).

Murga. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Murga> (pristupljeno 11.12.2024).

Morente, E. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Enrique_Morente (pristupljeno 14.11.2024).

Morente, E. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Estrella_Morente (pristupljeno 14.11.2024).

Movida madrileña. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Movida_madrile%C3%B1a (pristupljeno 16.12.2024).

Mozart, W. A. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart (pristupljeno 16.11.2024).

Muse. *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Muse_\(band\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Muse_(band)) (pristupljeno 15.11.2024).

Ojos de brujo. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Ojos_de_Brujo (pristupljeno 16.11.2024).

Orishas. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Orishas> (pristupljeno 16.11.2024).

Orfeo Gracienc. *Wikipedia*. https://ca.wikipedia.org/wiki/Orfe%C3%B3_Gracienc (pristupljeno 15.12.2024).

Parra, V. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Violeta_Parra (pristupljeno 15.12.2024).

Pata Negra. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Pata_Negra (pristupljeno 16.11.2024).

- Patrick R. (2019). Comprehensible Input and Krashen's theory. *Journal of Classics Teaching*, 20(39): 37–44.
<https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-classics-teaching/article/comprehensible-input-and-krashens-theory/2308987050E8D31E3986B530D4B02F6F> (pristupljeno 2.3.2025).
- Piaf, É. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89dith_Piaf (pristupljeno 15.12.2024).
- Piazzola, A. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Astor_Piazzolla (pristupljeno 15.12.2024).
- Purefoy, D. (7.11.2009). Howard Gardner of The Multiple Intelligence Theory. *Edutopia.org*
<https://www.youtube.com/watch?v=l2QtSbP4FRg&t=3s> (pristupljeno 15.3.2025).
- Queen (band). *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Queen_\(band\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Queen_(band))
 (pristupljeno 15.12.2024).
- Rancheras. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Ranchera> (pristupljeno 13.11.2025).
- Reguetón. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Reguet%C3%B3n> (pristupljeno 15.12.2024).
- Relja, Nikolija. (17.6.2019). Meduza. *Made in BLKN*. [Video]. Youtube.
<https://youtu.be/1iYxuaKKvbl?si=u7ltrdiTDiVjAKW7> (pristupljeno 11.4.2024).
- Rodrigo, J. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Joaqu%C3%ADn_Rodrigo (pristupljeno 14.11.2024).
- Rolling Stones. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Rolling_Stones (pristupljeno 14.11.2024).
- Rosalía. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Rosal%C3%ADa_\(cantante\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Rosal%C3%ADa_(cantante)) (pristupljeno 13.12.2024).
- Rosalía. (13.2.2019). *El mal querer*. [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=lc1FQlpb09k> (pristupljeno 13.12.2024).
- Rovira Salvador, I. (7 de noviembre de 2017). Motivación extrínseca: definición, características y efectos. *Psicología y mente*. <https://psicologiaymente.com/psicologia/motivacion-extrinseca> (pristupljeno 2.3.2025).
- Rozalén. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Rozal%C3%A9n> (pristupljeno 15.12.2024).
- Rubio, P. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Paulina_Rubio (pristupljeno 15.11.2024).
- Rumba. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Rumba> (pristupljeno 11.12.2024).
- Russian red. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Russian_Red (pristupljeno 15.12.2024).
- Salsa (baile). *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Salsa_\(baile\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Salsa_(baile)) (pristupljeno 12.11.2024).
- Santaolalla, G. A. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Gustavo_Santaolalla (pristupljeno 15.12.2024).
- Senidah. (29.1.2022). Behute. *Za tebe*. [Video]. Youtube.
https://youtu.be/Dz5zCSXI81Q?si=PXVmJZhEv_4DAjsl (pristupljeno 11.4.2025).

Senidah, Favela, A. (20.6.2025.). *Bandida*. [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=cnYW5gQ_bGI (pristupljeno 11.4.2025).

Sevillanas. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Sevillanas> (pristupljeno 16.11.2024).

Shah, R. (1.3.2022). Face-to-face Learning: Benefits, Advantages and Disadvantages. *Bench Partner*. <https://benchpartner.com/blog/face-to-face-learning-benefits-advantages-and-disadvantages> (pristupljeno 11.4.2024).

Shakira. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Shakira> (pristupljeno 14.11.2024).

Son cubano. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Son_cubano (pristupljeno 16.11.2024).

Tango (baile). *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Tango_\(baile\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Tango_(baile)) (pristupljeno 11.12.2024).

Tango-canción. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Tango_canci%C3%B3n (pristupljeno 11.12.2024).

THCLF. (4.4.2023). Brate. *Suđenja i iskušenja*. [Video]. Youtube. https://youtu.be/aavy30Zqc-Y?si=x8VKgaJz6a_xnV2z (pristupljeno 11.4.2024).

The Tomatis Method. <https://www.tomatis.com/en/> (pristupljeno 12.3.2025).

Tomatito. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Tomatito> (pristupljeno 15.11.2024).

Triana. *Wikipedia*. [https://es.wikipedia.org/wiki/Triana_\(banda\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Triana_(banda)) (pristupljeno 16.11.2024).

U2. *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org/wiki/U2> (pristupljeno 15.12.2024).

Uliaque Moll, J. (8 de noviembre de 2017). Motivación intrínseca: ¿qué es y cómo promoverla? *Psicología y mente*. <https://psicologiaymente.com/psicologia/motivacion-intrinseca> (pristupljeno 2.3.2025)

Vallenato. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Vallenato> (pristupljeno 14.11.2025).

Vargas, C. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Chavela_Vargas (pristupljeno 15.12.2024).

Veloso, C. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Caetano_Veloso (pristupljeno 15.12.2024).

Venegas, J. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Julieta_Venegas (pristupljeno 15.12.2024).

Veneno, K. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Kiko_Veneno (pristupljeno 16.11.2024).

Vives, C. *Wikipedia*. https://es.wikipedia.org/wiki/Carlos_Vives (pristupljeno 16.11.2024).

Vunturišević, B. (11.2.2023). Madrina. *Svemirska ljubav*. [Video]. Youtube. <https://youtu.be/OEHQqoJTbri?si=k9p7xnI176JXyMRZ> (pristupljeno 11.12.2024).

Vunturišević, B. (11.2.2023). Solita. *Svemirska ljubav*. [Video]. Youtube. https://youtu.be/NJWBFR2zjCk?si=Z9MjiAa_AGEvk3xq (pristupljeno 11.4.2024).

Yembé, *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org/wiki/Djembe> (pristupljeno 11.12.2024).

Zarzuela. *Wikipedia*. <https://es.wikipedia.org/wiki/Zarzuela> (pristupljeno 15.12.2024).

Izvori korišćeni za izradu didaktičkih jedinica

Bravo, N. (26.3.2015). Un beso y una flor (1972). [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=d65A4aD2hmg> (pristupljeno 13.3.2025).

Centro Virtual Cervantes. *DidactiRed*.

https://cvc.cervantes.es/aula/didactired/anteriores/septiembre_02/11092002_01.htm (pristupljeno 19.2.2025).

Otero, N. (26.1.2018). 10 datos curiosos sobre el genial Wolfgang Amadeus Mozart. *Muy interesante*. <https://www.muyinteresante.com/historia/35485.html> (pristupljeno 17.2.2025).

Rozalén. (5.3.2013). *80 veces*. [Video]. Youtube.

<https://www.youtube.com/watch?v=iEsBFdQXx2A> (pristupljeno 13.3.2025).

Sánchez, J. (5.8.2024). El arte y la cultura son el medio más amable para lanzar un mensaje. Entrevista a Rozalén. *Mundo Sonoro*.

<https://www.mundosonoro.com/entrevistas/rozalen/> (pristupljeno 15.2.2025).

Dodatak: didaktičke jedinice

Kao dodatak ovoj monografiji dajemo predlog četiri didaktičke jedinice koje su zasnovane na upotrebi muzike i pesme u nastavi španskog kao stranog jezika za nivoe od A1 do B2. Obrađene su pesme dve pevačice i dva pevača iz Španije i Hispanske Amerike:

1. *Limón y sal*, [Julieta Venegas](#) (nivo A1);
2. *Simón, el gran varón*, [Willie Colón](#) (nivo A2);
3. *Un beso y una flor*, [Nino Bravo](#)¹⁶⁷ (nivo B1);
4. *80 veces*, [Rozalén](#)¹⁶⁸ (Nivo B2).

Dodatna, peta didaktička jedinica posvećena je Mocartu (nivo A2), kao predstavniku klasične muzike, a čije se ime pominje u udžbenicima koji su predmet analize ovog istraživanja.

U predloženim didaktičkim jedinicama, postoji opcija skeniranja [QR koda](#) mobilnim telefonom ili tabletom kako bi se pristupilo pesmi koju treba poslušati Takođe, pesmi se može pristupiti i klikom na reč [canción](#) na samom početku svake od didaktičkih jedinica.

¹⁶⁷ Španski pop pevač.

¹⁶⁸ Španska pevačica, kompozitorka i muzičarka.

JULIETA VENEGAS, LIMÓN Y SAL (A1)

COMPRENSIÓN AUDITIVA

ESCUCHA LA CANCIÓN Y COMPLETA:

TENGO QUE CONFESAR QUE A VECES
NO ME GUSTA TU FORMA DE SER
LUEGO TE ME DESAPARECES
Y NO _____ MUY BIEN POR QUÉ

NO DICES NADA ROMÁNTICO
CUANDO LLEGA EL ATARDECER
TE _____ DE UN HUMOR EXTRAÑO
CON CADA LUNA LLENA AL MES

PERO A TODO LO DEMÁS
LE GANA LO BUENO QUE ME DAS
SOLO TENERTE CERCA
_____ QUE VUELVO A EMPEZAR

YO TE QUIERO CON LIMÓN Y SAL
YO TE QUIERO TAL Y COMO ESTÁS
NO HACE FALTA CAMBIARTE NADA
YO TE QUIERO SI VIENES O SI _____
SI SUBES Y BAJAS, SI NO ESTÁS
SEGURO DE LO QUE SIENTES

TENGO QUE CONFESARTE AHORA
NUNCA CREÍ EN LA FELICIDAD
A VECES, ALGO SE LE _____
PERO ES PURA CASUALIDAD

LUEGO ME _____ A ENCONTRAR
CON TUS OJOS, ME DAN ALGO MÁS
SOLO TENERTE CERCA
SIENTO QUE _____ A EMPEZAR

YO TE QUIERO CON LIMÓN Y SAL
YO TE QUIERO TAL Y COMO ESTÁS
NO HACE FALTA CAMBIARTE NADA
YO TE QUIERO SI VIENES O SI VAS
SI SUBES, SI BAJAS, SI NO ESTÁS
SEGURO DE LO QUE _____

YO TE QUIERO CON LIMÓN Y SAL
YO TE QUIERO TAL Y COMO ESTÁS
NO HACE FALTA CAMBIARTE NADA
YO TE QUIERO SI _____ O SI VAS
SI SUBES, SI BAJAS, SI NO ESTÁS
SEGURO DE LO QUE SIENTES
SOLO TENERTE CERCA
SIENTO QUE VUELVO A EMPEZAR

VOCABULARIO

DESCRIPCIÓN FÍSICA

ELIGE LA OPCIÓN CORRECTA:

TENGO EL PELO :

- A) RIZADO
- B) LISO

MI PELO ES:

- A) CORTO
- B) LARGO

ÉL ES:

- A) DELGADO
- B) GORDO

MI PADRE TIENE LOS
OJOS:

- A) AZULES
- B) VERDES

ÉL LLEVA:

- A) BARBA
- B) BIGOTE

ELLAS SON:

- A) BAJAS
- B) ALTAS

ELLA ES :

- A) RUBIA
- B) MORENA

ELLA LLEVA:

- A) GAFAS
- B) UN BOLSO

ELLA TIENE LOS

LABIOS:

- A) FINOS
- B) GRUESOS

ÉL TIENE LA CARA:

- A) REDONDA
- B) OVALADA

ELLOS SON:

- A) FUERTES
- B) DÉBILES

ÉL ES:

- A) CALVO
- B) PELIRROJO

DESCRIPCIÓN DEL CARACTER

UNE LOS CONTRARIOS:

TACAÑO/A
VALIENTE
INTROVERTIDO/A
TRISTE
SINCERO/A
ORGULLOSO/A
PEREZOSO/A
NERVIOSO
ANTIPÁTICO/A
IDEALISTA
PESIMISTA

MIEDOSO/A
TRABAJADOR
TRANQUILO/A
EXTROVERTIDO/A
SIMPÁTICO/A
HUMILDE
GENEROSO/A
REALISTA
OPTIMISTA
HIPÓCRITA
ALEGRE

GRAMÁTICA

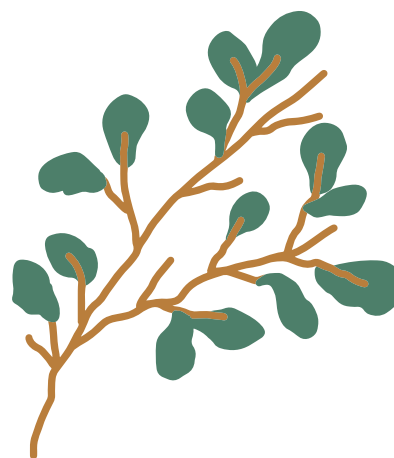
CLASIFICA TODOS LOS VERBOS DE LA CANCIÓN EN ESTOS DOS GRUPOS:

VERBOS REGULARES

VERBOS IRREGULARES

AHORA, PRACTICA:

1. ¿QUÉ _____ (SERVIR) LOS CAMAREROS?
2. LOS ESTUDIANTES _____ (QUERER) VIAJAR EN VERANO.
3. YO SIEMPRE _____ (PEDIR) UNA LIMONADA.
4. LO _____ (SENTIR, YO), PERO NO PUEDO QUEDAR ESTE SÁBADO.
5. MIS PADRES _____ (VOLVER) DE MADRID MAÑANA.
6. LOS NIÑOS _____ (PONER) LA MESA ANTES DE CENAR.
7. ¿A QUÉ HORA _____ (EMPEZAR) EL PARTIDO ESTA NOCHE?
8. ¿ME _____ (DEVOLVER, TÚ) EL LIBRO MAÑANA?
9. LOS OSOS _____ (DORMIR) MUCHO EN INVIERNO.
10. LOS AVIONES _____ (VOLAR) A UNA ALTURA DE DE 10000 METROS.

EXPRESIÓN ESCRITA

ESCRIBE TRES PROFESIONES DEBAJO DE CADA CATEGORÍA:

TRABAJO CREATIVOS

TRABAJO CON IDIOMAS

TRABAJO ESTRESANTES

TRABAJO AL AIRE LIBRE

TRABAJO PELIGROSOS

TRABAJO SANITARIOS

ADIVINA LA PROFESIÓN:

ES UNA PROFESIÓN RELACIONADA CON EL TURISMO. ELLOS TRABAJAN CUANDO TODOS ESTÁN RELAJADOS O DE VACACIONES. SUELEN SER JÓVENES Y TRABAJAN POR TURNOS. SIRVEN LA COMIDA Y LA BEBIDA. GENERALMENTE SON COMUNICATIVOS Y AMABLES.

NO ES UN TRABAJO FÁCIL. TRABAJAN EN EQUIPO LAS 24 HORAS AL DÍA. CUIDAN DE LAS PERSONAS CUANDO ESTÁN ENFERMAS. NORMALMENTE TRABAJAN EN CLÍNICAS Y HOSPITALES.

ES UN TRABAJO CREATIVO, PERO CON MUCHA RESPONSABILIDAD. TRABAJAN EN DISTINTOS LUGARES, USAN VARIOS TIPOS DE MATERIALES Y TAMBIÉN TRABAJAN EN EQUIPO. DISEÑAN Y CONSTRUYEN PUENTES, CARRETERAS Y EDIFICIOS.

AHORA ESCRIBE:

¿CUÁL ES LA PROFESIÓN DE TUS SUEÑOS?

¿PREFIERES TRABAJAR EN EQUIPO O SOLO/A? EXPLICA.

¿QUÉ CUALIDADES DEBE TENER UN BUEN TRABAJADOR?

COMPRENSIÓN LECTORA

LEE LA BIOGRAFÍA DE JULIETA VENEGAS Y CONTESTA SI ES VERDADERO O FALSO:

JULIETA VENEGAS ES UNA CANTANTE, COMPOSITORA Y ACTIVISTA MEXICANA. ESTÁ DIVORCIADA. JULIETA ES DE MEDIA ESTATURA. ES MORENA. TIENE EL PELO LARGO Y LISO. TIENE LOS OJOS MARRONES. ES DELGADA Y TIENE LOS LABIOS FINOS. MUCHAS VECES LLEVA PENDIENTES. TIENE UNA HERMANA GEMELA. SUS PADRES SON FOTÓGRAFOS. JULIETA TIENE MUCHO TALENTO: TOCA EL PIANO, EL ACORDEÓN, LA GUITARRA Y EL VIOLONCHELO. HABLA TRES IDIOMAS: ESPAÑOL, INGLÉS Y PORTUGUÉS. ES VEGANA. ACTUALMENTE VIVE EN ARGENTINA CON SU HIJA.

JULIETA VENEGAS ES ARGENTINA.

VERDADERO

FALSO

TIENE DOS HIJOS.

VERDADERO

FALSO

SUS PADRES SON ARTISTAS.

VERDADERO

FALSO

TOCA VARIOS INSTRUMENTOS.

VERDADERO

FALSO

ES POLÍGLOTA.

VERDADERO

FALSO

JULIETA NO COME CARNE.

VERDADERO

FALSO

WILLIE COLÓN, EL GRAN VARÓN (A2)

COMPRENSIÓN AUDITIVA

ESCUCHA LA CANCIÓN Y RELLENA LOS ESPACIOS EN BLANCO:

EN LA SALA DE UN HOSPITAL
A LAS 9:43 NACIÓ SIMÓN
ES EL VERANO DEL '56
EL ORGULLO DE DON ANDRÉS, POR SER VARÓN
FUE _____ COMO LOS DEMÁS
CON MANO DURA, CON _____, NUNCA OPINÓ
"CUANDO CREZCAS VAS A ESTUDIAR
LA MISMA VAINA QUE TU PAPÁ, ÓYELO BIEN
TENDRÁS QUE SER
UN GRAN VARÓN"

AL EXTRANJERO SE FUE SIMÓN
LEJOS DE CASA, SE LE OLVIDÓ AQUEL _____
CAMBIÓ LA FORMA DE CAMINAR
USABA FALDA, _____, Y UN CARTERÓN
CUENTA LA GENTE QUE UN DÍA EL PAPÁ
FUE A VISITARLO _____, VAYA QUÉ ERROR
Y UNA MUJER LE HABLÓ AL PASAR
LE DIJO: "HOLA, ¿QUÉ TAL PAPÁ, CÓMO TE VA?
NO ME CONOCES YO SOY SIMÓN
SIMÓN, TU HIJO, EL GRAN VARÓN"

(NO SE PUEDE CORREGIR A LA _____
PALO QUE NACE _____, JAMÁS SU TRONCO ENDEREZA)
(NO SE PUEDE CORREGIR A LA NATURALEZA
_____ QUE NACE DOBLADO, JAMÁS SU TRONCO ENDEREZA)
(NO SE PUEDE CORREGIR A LA NATURALEZA
PALO QUE NACE DOBLADO, JAMÁS SU TRONCO _____)

SE DEJÓ LLEVAR POR LO QUE DICE LA GENTE
SU PADRE JAMÁS LE HABLÓ, LO ABANDONÓ PARA SIEMPRE

(NO SE PUEDE CORREGIR A LA NATURALEZA
PALO QUE NACE DOBLADO, JAMÁS SU TRONCO ENDEREZA)
NO TE QUEJES ANDRÉS, NO TE QUEJES POR NADA
SI DEL CIELO TE CAEN _____ APRENDE A HACER LIMONADA
(NO SE PUEDE CORREGIR A LA NATURALEZA
PALO QUE NACE DOBLADO, _____ SU TRONCO ENDEREZA)

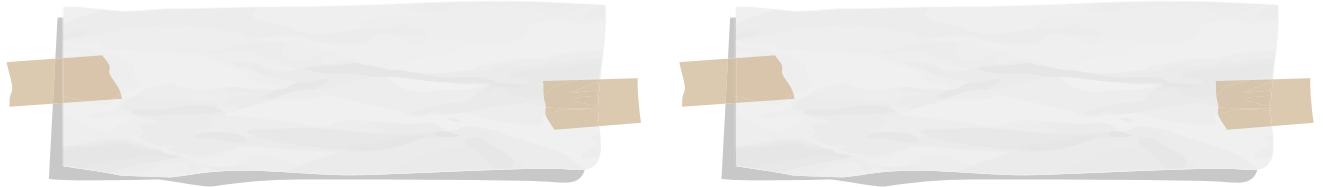
Y MIENTRAS PASAN LOS AÑOS, EL VIEJO CEDIENDO UN POCO
SIMÓN YA NI LE ESCRIBÍA, ANDRÉS ESTABA FURIOSO

(NO SE PUEDE CORREGIR A LA NATURALEZA
PALO QUE NACE DOBLADO, JAMÁS SU TRONCO ENDEREZA)
POR FIN _____ NOTICIAS DE DÓNDE SU HIJO ESTABA
ANDRÉS NUNCA OLVIDÓ EL DÍA DE ESA TRISTE _____

EN LA SALA DE UN HOSPITAL
DE UNA EXTRAÑA ENFERMEDAD, MURIÓ SIMÓN
ES EL VERANO DEL '86
AL _____ DE LA CAMA 10 NADIE LLORÓ
SIMÓN, SIMÓN
SIMÓN

VOCABULARIO

LOS REFRANES SON DICHOS POPULARES QUE CONTIENEN UNA ENSEÑANZA.
MUCHOS REFRANES TIENEN PALABRAS QUE RIMAN.
EN LA CANCIÓN APARECEN DOS REFRANES. ENCUÉNTRALOS.

RELACIONA LOS SIGUIENTES REFRANES CON SUS SIGNIFICADOS CORRESPONDIENTES. EN TU IDIOMA, ¿EXISTEN ALGUNOS REFRANES PARECIDOS? ¿EN QUÉ CONTEXTO PODRÍAS USARLOS? DA UN EJEMPLO PARA CADA UNO DE ELLOS.

Árbol que nace
torcido, jamás su
tronco endereza.

A

Desde pequeñito se
endereza el
arbolito.

B

Del árbol enfermizo
no esperes fruto
rollizo.

C

El que quiera la
fruta, tendrá que
tregar al árbol.

D

Lo que se hereda,
no se hurta.

E

De tal palo, tal
astilla.

F

- SIGNIFICA QUE UNA PERSONA NO PUEDE CAMBIAR SU FORMA DE SER.
- EXPRESA LA IMPORTANCIA DE IR POCO A POCO, CRECIENDO Y APRENDIENDO.
- HACE REFERENCIA A LA IMPORTANCIA DE ASUMIR LOS RIESGOS PARA CONSEGUIR LO QUE SE DESEA.
- HACE REFERENCIA A LA HERENCIA OBLIGATORIA, A VECES DE FORMA PEYORATIVA.
- SIGNIFICA QUE LAS COSAS QUE SE HEREDAN DEBEN SER RESPETADAS Y CUIDADAS.
- HACE ALUSIÓN A LA IMPORTANCIA DE ESPERAR LO JUSTO DE CADA PERSONA Y NO EXIGIR NADA MÁS DE LA CUENTA.

GRAMÁTICA

BUSCA EN LA CANCIÓN LOS MARCADORES TEMPORALES DEL PRETÉRITO INDEFINIDO:

CLASIFICA LOS VERBOS:

PRETÉRITO INDEFINIDO

PRETÉRITO IMPERFECTO

AHORA, PRACTICA LOS PASADOS:

1. AYER _____ (TOMAR, YO) UN CAFÉ CON MI COMPAÑERO DE TRABAJO.
2. EL FIN DE SEMANA PASADO _____ (COMER, NOSOTROS) EN UN RESTAURANTE MEXICANO.
3. EL AÑO PASADO _____ (VENDER, ÉL) SU COCHE.
4. EN 2003 _____ (NACER) MIS SOBRINOS.
5. ¿AYER _____ (CORTARSE, TÚ) EL PELO?
6. ¿CON QUIÉN _____ (DISCUTIR, VOSOTROS) EL OTRO DÍA?

REPASA LOS VERBOS IRREGULARES Y COMPLETA:

1. ¿QUÉ _____ (LEER, TÚ) AYER?
2. ¿CUÁNDO _____ (HACER, ELLA) LA TARTA, EL SÁBADO O EL DOMINGO?
3. _____ (PONERSE, YO) EL VESTIDO NUEVO PARA LA BODA DE ANDRÉS.
4. NOSOTROS _____ (IR) AL CONCIERTO DE LENNY KRAVITZ EL AÑO PASADO.
5. LOS NIÑOS _____ (DORMIRSE) ENSEGUIDA.
6. ¿QUÉ LIBROS _____ (TRADUCIR, VOSOTROS) EL AÑO PASADO?

SUBRAYA LA OPCIÓN CORRECTA:

1. CUANDO TUVE / TENÍA 18 AÑOS, VIVÍ / VIVÍA LEJOS DE MI FAMILIA.
2. MIS PADRES SE CASARON / CASABAN EN 1981.
3. EL FIN DE SEMANA PASADO FUIMOS / ÍBAMOS A UNA FIESTA Y NOS LO PASAMOS / PASÁBAMOS GENIAL.
4. ANTES VIAJÉ / VIAJABA MUCHO POR TRABAJO HASTA QUE ME DESPIDIERON / DESPEDÍAN.
5. MI MARIDO PASÓ / PASABA CADA DÍA TRES HORAS EN EL TRANSPORTE PÚBLICO.
6. MIENTRAS ESPERÉ / ESPERABA A MI HERMANO, ME ENCONTRÉ / ENCONTRABA CON UN VIEJO AMIGO.

EXPRESIÓN ESCRITA

INFLUENCIAS DE LA FAMILIA, LA SOCIEDAD Y LA CULTURA

TODOS SOMOS, EN CIERTO MODO, EL RESULTADO DE LAS DINÁMICAS FAMILIARES, SOCIALES Y CULTURALES. NUESTRA CULTURA INTERNA REPRESENTA UN MODO PARTICULAR DE ENTENDER EL MUNDO E INTERACTUAR CON ÉL.

ESCRIBE UNA REDACCIÓN DE ENTRE 130 Y 150 PALABRAS SOBRE LAS INFLUENCIAS QUE MARCARON TU NIÑEZ O ADOLESCENCIA. NO OLVIDES INCLUIR LOS SIGUIENTES ELEMENTOS:

- CUÁNDO Y DÓNDE NACISTE;
- QUÉ IDEAS, VALORES O COSTUMBRES TE TRANSMITIÓ TU FAMILIA;
- QUIÉN FUE UNA BUENA INFLUENCIA EN TU VIDA;
- QUÉ APRENDISTE DE ESA PERSONA.

APUNTES CULTURALES

COMPRENSIÓN LECTORA

LEE EL TEXTO CON ATENCIÓN :

LA CANCIÓN "SIMÓN, EL GRAN VARÓN", ES UNA SALSA ESCRITA EN 1986 POR EL COMPOSITOR PANAMEÑO OMAR ALFANNO E INTERPRETADA POR WILLIE COLÓN EN SU ÁLBUM TOP SECRET. LA SALSA ALCANZÓ EL PRIMER PUESTO EN LAS LISTAS MUSICALES EN DIEZ PAÍSES Y SE ENCUENTRA ENTRE LAS 50 MEJORES CANCIONES LATINAS DE TODOS LOS TIEMPOS.

NARRA LA HISTORIA DE SIMÓN, UNA MUJER TRANS, RECHAZADA POR ANDRÉS, SU PADRE. SIMÓN VIAJA A ESTADOS UNIDOS DONDE INICIA SU TRANSICIÓN. SU PADRE LO REPUDIA Y AL FINAL, SIMÓN MUERE DEL SIDA EN UN HOSPITAL. SEGÚN ALFANNO, LA CANCIÓN ES LA BIOGRAFÍA DE UNA AMIGA SUYA DE LA ADOLESCENCIA. "EL GRAN VARÓN" FUE LA PRIMERA CANCIÓN EN CASTELLANO EN TRATAR EL TEMA DEL VIH/SIDA. EN EL MOMENTO DE SU LANZAMIENTO FUE PROHIBIDA EN MUCHAS EMISORAS.

HAY DOS VERSIONES HECHAS POR WILLIE COLÓN: UNA, EN LA QUE SIMÓN NACE EN EL '56 Y MUERE EN EL '86 Y LA OTRA EN LA QUE SIMÓN NACE EN EL '63 Y MUERE TREINTA AÑOS MÁS TARDE. MUCHOS GRUPOS MUSICALES HAN HECHO SUS VERSIONES DE ESTA CANCIÓN, TANTO EN SALSA COMO EN OTROS ESTILOS MUSICALES. LA PELÍCULA MEXICANA "SIMÓN, EL GRAN VARÓN", INSPIRADA EN EL TEMA DE LA CANCIÓN, SE ESTRENÓ EN 2002.

CONTESTA SI ES VERDADERO O FALSO

LA CANCIÓN FUE ESCRITA EN EL SIGLO XXI.	V	F
LA CANCIÓN FUE UN ÉXITO INTERNACIONAL.	V	F
EL TEMA QUE TRATA LA CANCIÓN ES MUY RECURRENTE.	V	F
EXISTE MÁS DE UNA VERSIÓN DE LA CANCIÓN.	V	F
LA PELÍCULA "SIMÓN, EL GRAN VARÓN" FUE PROHIBIDA.	V	F
LA HISTORIA QUE TRATA LA CANCIÓN ES FRUTO DE LA IMAGINACIÓN DEL COMPOSITOR.	V	F

RELACIONA EL BAILE CON EL PAÍS CORRESPONDIENTE

SALSA
CUMBIA
TANGO
FLAMENCO
SAMBA
BACHATA

COLOMBIA
ARGENTINA
BRASIL
REPÚBLICA DOMINICANA
ESPAÑA
CUBA

NINO BRAVO, UN BESO Y UNA FLOR B1

COMPRENSIÓN AUDITIVA

ESCUCHA LA CANCIÓN Y COMPLETA:

----- MI TIERRA POR TI
----- MIS CAMPOS Y ME -----
LEJOS DE AQUÍ
----- LORANDO EL JARDÍN
Y CON TUS RECUERDOS -----
LEJOS DE AQUÍ

DE DÍA -----
PENSANDO EN TUS SONRISAS
DE NOCHE LAS ESTRELLAS ME -----
----- COMO UNA LUZ
QUE ALUMBRE MI CAMINO
ME VOY PERO TE JURO QUE MAÑANA -----

AL PARTIR UN BESO Y UNA FLOR
UN "TE QUIERO", UNA CARICIA Y UN ADIÓS
ES LIGERO EQUIPAJE
PARA TAN LARGO VIAJE
LAS PENAS PESAN EN EL CORAZÓN

MÁS ALLÁ DEL MAR ----- UN LUGAR
DONDE EL SOL CADA MAÑANA BRILLE MÁS
----- MI DESTINO
LAS PIEDRAS DEL CAMINO
LO QUE NOS ES QUERIDO SIEMPRE QUEDA ATRÁS

----- UN HOGAR PARA TI
DONDE EL CIELO SE UNE CON EL MAR
LEJOS DE AQUÍ
CON MIS MANOS Y CON TU AMOR
----- ENCONTRAR OTRA ILUSIÓN
LEJOS DE AQUÍ

DE DÍA -----
PENSANDO EN TUS SONRISAS
DE NOCHE LAS ESTRELLAS ME -----
----- COMO UNA LUZ
QUE ALUMBRE MI CAMINO
ME VOY PERO TE JURO QUE MAÑANA -----

AL PARTIR UN BESO Y UNA FLOR
UN "TE QUIERO", UNA CARICIA Y UN ADIÓS
ES LIGERO EQUIPAJE
PARA TAN LARGO VIAJE
LAS PENAS PESAN EN EL CORAZÓN

MÁS ALLÁ DEL MAR ----- UN LUGAR
DONDE EL SOL CADA MAÑANA BRILLE MÁS
----- MI DESTINO
LAS PIEDRAS DEL CAMINO
LO QUE NOS ES QUERIDO SIEMPRE QUEDA ATRÁS

FUTURO SIMPLE

REPASA LOS VERBOS IRREGULARES DEL FUTURO SIMPLE:

<u>HACER</u>	<u>QUERER</u>	<u>DECIR</u>	<u>HABER</u>	<u>TENER</u>	<u>PONDER</u>	<u>PODER</u>	<u>SALIR</u>
HARÉ	QUERRÉ	DIRÉ	HABRÉ	TENDRÉ	PONDRÉ	PODRÉ	SALDRÉ
HARÁS	QUERRÁS	DIRÁS	HABRÁS	TENDRÁS	PONDRÁS	PODRÁS	SALDRÁS
HARÁ	QUERRÁ	DIRÁ	HABRÁ	TENDRÁ	PONDRÁ	PODRÁ	SALDRÁ
HAREMOS	QUERREMOS	DIREMOS	HABREMOS	TENDREMOS	PONDREMOS	PODREMOS	SALDREMOS
HARÉIS	QUERRÉIS	DIRÉIS	HABRÉIS	TENDRÉIS	PONDRÉIS	PODRÉIS	SALDRÉIS
HARÁN	QUERRÁN	DIRÁN	HABRÁN	TENDRÁN	PONDRÁN	PODRÁN	SALDRÁN

GRAMÁTICA

COMPLETA CON LA FORMA ADECUADA DEL FUTURO SIMPLE:

MÁS TARDE _____ (PONER, YO) LA MESA Y NOS _____ (SENTAR, NOSOTROS) A COMER.

MIS HERMANOS _____ (SALIR) DE FIESTA EL PRÓXIMO FIN DE SEMANA.

TÚ TE _____ (LEVANTAR) MAÑANA A LAS 7.

VOSOTROS NO _____ (IR) AL CONCIERTO.

LOS ALUMNOS _____ (TENER) EXÁMENES EN JUNIO.

EL PRESIDENTE _____ (RECIBIR) AL PRIMER MINISTRO.

A VOSOTROS NO OS _____ (PERMITIR, ELLOS) ENTRAR.

CREO QUE NO _____ (HABER) MUCHA GENTE EN LA FIESTA.

PEDRO, ¿_____ (VENIR, TÚ) CON TU NOVIA?

USTEDES _____ (LEER) EL INFORME DESPUÉS DE LA CONFERENCIA.

LOS NOVIOS _____ (HACER) MUCHAS FOTOS EN EL VIAJE.

NUNCA TE _____ (DECIR, YO) LA VERDAD.

LOS DEPORTISTAS _____ (PARTICIPAR) EN LOS JUEGOS OLÍMPICOS.

LA PROFESORA OS _____ (DECIR) ALGO MAÑANA.

VOCABULARIO

TACHA EL INTRUSO EN CADA GRUPO DE PALABRAS

CASA - HOGAR - APARTAMENTO - PENA

VIAJE - EQUIPAJE - FLOR - DESTINO

CIELO - MAR - SOL - ESTRELLA

BESO - CAMPO - TIERRA - JARDÍN

CLASIFICA LAS PALABRAS SEGÚN EL TEMA:

☐ VIAJE

☐ DESPEDIDA

☐ EQUIPAJE

A PESAR DE QUE SE PREPARA PARA "UN LARGO VIAJE", NINO BRAVO VIAJA "LIGERO DE EQUIPAJE".
¿QUÉ ARTÍCULOS NO PUEDEN FALTAR EN TU MALETA?

ANTIFAZ
ALMOHADA DE VIAJE
MOCHILA
PASAPORTE
CUADERNO DE VIAJE
TAZA TÉRMICA
TRÍPODE
DINERO
ROPA
LIBROS
TELÉFONO
GAFAS DE SOL

EXPRESIÓN ESCRITA

PLANIFICA TU PRÓXIMA AVENTURA. INVESTIGA SOBRE EL DESTINO AL QUE TE DIRIGES. TOMA NOTAS SOBRE LA CULTURA, COSTUMBRES, GASTRONOMÍA Y LUGARES DE INTERÉS. ORGANIZA TODA LA INFORMACIÓN Y ESCRIBE UNA REDACCIÓN DESCRIPTIVA USANDO EL VOCABULARIO DE VIAJE:

ALOJARSE
RESERVAR
VISITAR
LLEGAR
HACER LA MALETA
ORGANIZAR
VOLVER

PASARLO BIEN
ALQUILAR
DESPEGAR
ATERRIZAR
HACER ESCALA
NECESITAR
LLEVAR
COMPRAR

FASCINANTE
RELAJANTE
INCREÍBLE
IMPRESIONANTE
AGOTADOR
INTERESANTE
ABURRIDO
INOLVIDABLE

HOTEL, COCHE, TREN, PLAYA, COSTA, MONTAÑA, JARDÍN,
TIENDA DE CAMPAÑA, VUELO, COMIDA, SOL, NIEVE, PISCINA

A large, hand-drawn rectangular box with a thick black border, intended for writing a descriptive paragraph. It has small dots along the top and bottom edges, suggesting a space for lines of text.

COMPRENSIÓN LECTORA

LEE LA BIOGRAFÍA DE NINO BRAVO Y CONTESTA SI ES VERDADERO O FALSO:

NINO BRAVO ES UNA DE LAS MEJORES VOCES DE TODOS LOS TIEMPOS. MURIÓ A LOS 28 AÑOS EN UN ACCIDENTE DE TRÁFICO, PERO DEJÓ UN LEGADO QUE VA DE GENERACIÓN EN GENERACIÓN. Y ES QUE EN APENAS UNOS AÑOS, DESDE MEDIADOS DE 1969 HASTA ABRIL DE 1973, NINO BRAVO GRABÓ UN TOTAL DE 63 CANCIONES. NACIÓ EN VALENCIA. SU NOMBRE ARTÍSTICO FUE IDEA DE SU PRIMER MÁNAGER. LA CANCIÓN "LIBRE" DE NINO BRAVO PARA MUCHOS FUE UN HIMNO DE LUCHA DEL PUEBLO CHILENO CONTRA LA DICTADURA DE PINOCHET. SE CASÓ EN SECRETO EN 1971 CON MARÍA AMPARO. ELLA FUE SU GRAN INSPIRACIÓN. SIN EMBARGO, NINO NO SIEMPRE SE DEDICÓ A LA MÚSICA. ANTES DE CONVERTIRSE EN UNO DE LOS MEJORES CANTANTES DE LA HISTORIA, TRABAJÓ DESDE MUY JOVEN COMO JOYERO. NINO ES MUY CONOCIDO EN EL MUNDO. SEIS CALLES LLEVAN SU NOMBRE EN ESPAÑA. ADEMÁS, TIENE UN MONOLITO EN EL PALAU DE LA MÚSICA DE VALENCIA. TAMBIÉN, TIENE UN MUSEO EN SU CIUDAD NATAL DONDE SE PUEDE ENCONTRAR TODA LA INFORMACIÓN SOBRE EL CANTANTE, ASÍ COMO SU VESTUARIO, DOCUMENTOS Y MUCHO MÁS.

NINO BRAVO ES SU NOMBRE ARTÍSTICO.

VERDADERO FALSO

NO ESTABA CASADO.

VERDADERO FALSO

TRABAJABA EN UNA JOYERÍA.

VERDADERO FALSO

ES CONOCIDO SOLO EN ESPAÑA.

VERDADERO FALSO

GRABÓ POCAS CANCIONES.

VERDADERO FALSO

EXISTEN MONUMENTOS EN SU HONOR.

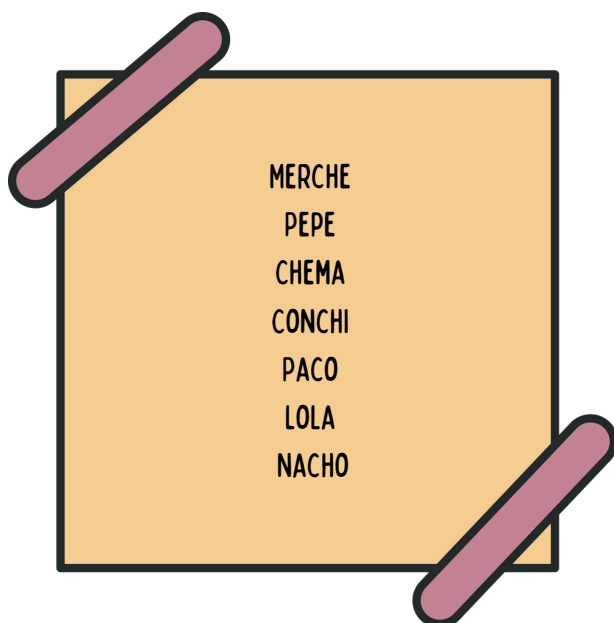
VERDADERO FALSO

APUNTES CULTURALES

APODOS

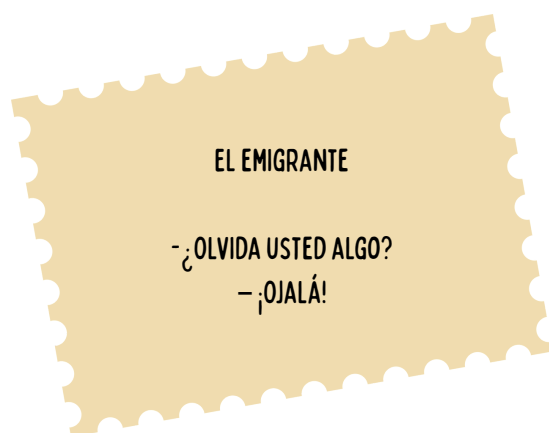
NINO BRAVO ERA SU NOMBRE ARTÍSTICO. SU VERDADERO NOMBRE ERA LUIS MANUEL. LOS APODOS SON FORMAS DIMINUTIVAS, ABREVIADAS O INFANTILES QUE SE USAN COMO DESIGNACIÓN CARIÑOSA, FAMILIAR O EUFEMÍSTICA Y SON MUY FRECUENTES EN ESPAÑA.

RELACIONA LOS NOMBRES CON SUS CORRESPONDIENTES APODOS:

EXPRESIÓN ORAL

A CONTINUACIÓN VAS A LEER EL MICRORRELATO "EL EMIGRANTE" ESCRITO POR EL AUTOR MEXICANO LUIS FELIPE LOMELÍ.

CON SOLO CUATRO PALABRAS, O SEIS, SI CONTAMOS EL TÍTULO, EL ESCRITOR CONSIGUE CONTARNOS TODA UNA EXPERIENCIA HUMANA.

1. ¿QUÉ IMPRESIONES TE CAUSA ESTE TEXTO?
2. ¿QUÉ ASPECTOS DE LA VIDA ABARCA EL RELATO? (ASPECTOS SOCIALES, HISTÓRICOS, FILOSÓFICOS, PSICOLÓGICOS, ETC.)
3. SEGÚN TU OPINIÓN, ¿CUÁL ES LA EMOCIÓN DOMINANTE EN ESTE CUENTO BREVE?

AHORA, BUSCA INFORMACIÓN EN INTERNET SOBRE LOS SIGUIENTES CONCEPTOS Y CREA UN PERSONAJE FICTICIO. DESPUÉS, PONTE EN SU LUGAR Y HABLA DE TU ORIGEN, TUS MOTIVOS PARA EMIGRAR Y LAS DIFICULTADES CON LAS QUE TE HAS ENCONTRADO EN EL CAMINO. TU HISTORIA PUEDE TENER UN FINAL FELIZ O NO. TÚ DECIDES. COMPARTE TU HISTORIA CON OTROS COMPAÑEROS.

ORIGEN
PAÍS O REGIÓN
NIVEL DE ESTUDIOS
GÉNERO

FACTORES
ECONÓMICOS
DEMOGRÁFICOS
POLÍTICOS
AMBIENTALES
SOCIALES Y CULTURALES

DIFICULTADES
EMOCIONALES
LEGALES
LINGÜÍSTICAS
DEPORTACIÓN

MOTIVOS
VOLUNTARIOS
INVOLUNTARIOS (FORZOSOS)

ROZALÉN, OCHENTA VECES (B2)

COMPRENSIÓN AUDITIVA

ESCUCHA LA CANCIÓN Y COMPLETA:

HOY ME HE PREGUNTADO 80 VECES
QUE POR QUÉ SIGO _____
QUE POR QUÉ SIGO PENSANDO
QUE ERES TÚ QUIEN ME HARÁ FELIZ
SI NO ME APORTAS NADA, NO TE _____ NADA
EN LO ÚNICO QUE PIENSAS ES EN TI

NO ME CREO QUE NO APARECIERAS EN AQUEL CONCIERTO
NO ME CREO TENERTE TAN CERCA Y A LA VEZ TAN LEJOS
NO ME CREO QUE NO SEAS _____ DE ECHARME DE MENOS
ESA FACILIDAD PARA TACHAR RECUERDOS
QUE NO TE GUSTEN LOS BESOS
NO ME CREO QUE SEAS TAN _____ Y NO CUMPLAS PROMESAS
QUE ME HAYAS ANULADO Y DESAPARECIERAS
QUE ESTÉ LLORANDO POR TI

MAÑANA AL SALIR EL SOL
SE HABRÁ BORRADO PARA SIEMPRE DEL _____ TU OLOR
QUE 80 SON LAS VECES QUE AL DÍA ME ACUERDO DE TI
LAS MISMAS QUE RECUERDO QUE TE TENGO QUE OLVIDAR

HOY ME HE PREGUNTADO 80 VECES
QUE POR QUÉ SIGUES _____ EN MÍ
QUE POR QUÉ SIGO CREYENDO
QUE TIENES QUE SER TÚ QUIEN ME _____
SI NO ME APORTAS NADA, NO TE IMPORTO NADA
EN LO ÚNICO QUE PIENSAS ES EN TI

NO ME CREO HABER GANADO UN _____
NO ME CREO QUE SE HAYA ESFUMADO TU MIEDO A LA SOLEDAD
NO ME CREO QUE NO SEAS CAPAZ DE ECHARME DE MENOS
ESA FACILIDAD PARA _____ RECUERDOS
QUE NO TE GUSTEN LOS BESOS
NO ME CREO QUE SEAS TAN COBARDE Y NO CUMPLAS PROMESAS
QUE ME HAYAS ANULADO Y DESAPARECIERAS
QUE ESTÉ LLORANDO POR TI

MAÑANA AL SALIR EL SOL
SE HABRÁ BORRADO PARA SIEMPRE DEL COLCHÓN TU OLOR
QUE 80 SON LAS VECES QUE AL DÍA ME ACUERDO DE TI
LAS MISMAS QUE _____ QUE TE TENGO QUE OLVIDAR

VOCABULARIO

UNE LAS DOS PARTES DEL REFRÁN:

AFORTUNADO EN EL JUEGO...
CON EL ROCE...
NUNCA FALTA UN ROTO...
OJOS QUE NO VEN...
DEL AMOR AL ODIO...
EN LA GUERRA Y EN EL AMOR...
PARA EL AMOR...
QUIEN BIEN TE QUIERE...

TE HARÁ LLORAR.
NO HAY EDAD.
HAY UN PASO.
TODO VALE.
DESAFORTUNADO EN AMORES.
NACE EL CARÍÑO.
PARA UN DESCOSIDO.
CORAZÓN QUE NO SIENTE.

COMPLETA CON LA PALABRA O EXPRESIÓN ADECUADA:

PASIÓN – MARIPOSAS – ROMPER EL CORAZÓN – LIGAR – AMOR PLATÓNICO – AMOR NO CORRESPONDIDO – TONTEO

EN EL MUNDO DE LAS RELACIONES INTERPERSONALES, EL _____ SECRETO ES UNA HERRAMIENTA QUE MUCHAS PERSONAS UTILIZAN PARA EXPRESAR INTERÉS ROMÁNTICO EN OTRA PERSONA.

¿CÓMO ENCONTRAR TU _____ EN LA VIDA?

PROCURA NO _____ A NADIE PORQUE ES EL ÚNICO QUE TIENE.

----- EN UN BAR, A TRAVÉS DE UNA APLICACIÓN O INCLUSO EN REDES SOCIALES ES ALGO FRECUENTE.

LA EXPRESIÓN "SENTIR _____ EN EL ESTÓMAGO" SE ASOCIA AL ENAMORAMIENTO.

EL _____ ES UN CONCEPTO QUE SE REFIERE AL AMOR BASADO EN LA FANTASÍA.

HAY MUCHAS CANCIONES ESCRITAS SOBRE EL _____.

GRAMÁTICA

LEE LA LETRA DE LA CANCIÓN OTRA VEZ Y ESCRIBE LOS VERBOS EN LA CASILLA CORRESPONDIENTE:

	INDICATIVO	SUBJUNTIVO	GERUNDIO
PRESENTE			
PRETÉRITO PERFECTO			
PRETÉRITO INDEFINIDO			
PRETÉRITO IMPERFECTO			
FUTURO SIMPLE			
FUTURO COMPUESTO			

EXPRESIÓN ESCRITA

A CONTINUACIÓN VAS A LEER LA CARTA QUE UN HOMBRE HA ENVIADO A UN CONSULTORIO SENTIMENTAL. LÉELA CON ATENCIÓN*.

Tengo 30 años, estoy casado y amo a mi mujer, pero estoy bastante confundido y no sé qué hacer. Llevamos cinco años casados y todo ha funcionado muy bien hasta hace unos meses. Todo comenzó con un juego. Resulta que, por motivos de trabajo trasladaron a mi mujer a Venezuela y yo me quedé en Madrid, hasta que encontráramos una vivienda para los dos y yo pudiera tener alguna perspectiva de trabajo allí. Mientras solucionábamos nuestra situación, la mejor manera para comunicarnos era Internet y lo hacíamos a diario. Yo me conectaba en casa al salir del trabajo, y hablábamos a través de un canal de chat. Un día chateando contacté con otra mujer. La verdad es que me pareció simpática y enseguida empezamos a hablar con frecuencia. Desde el principio vi que ella se interesaba por mí y que me entendía muy bien. Para evitar malentendidos, le dije que estaba casado y muy enamorado de mi mujer y que no tenía ninguna intención de dejar de estarlo. A ella eso no pareció preocuparle. La verdad es que pronto empecé a sentirme atraído por ella y sobre todo estaba muy confuso sobre mi relación con mi mujer. Entonces decidí contárselo, porque ante todo, quería ser franco y sincero y porque tampoco le daba mucha importancia a esa nueva relación. Mi sorpresa fue cuando mi mujer, me confesó que ella misma se había hecho pasar por la otra mujer para ver si podía de nuevo enamorarme. La verdad es que su idea y su juego no me ha gustado nada. Me siento traicionado y creo que mi mujer ha estado jugando conmigo y que, en realidad, ha intentado probarme. La quiero, pero estoy muy confundido y no sé qué hacer. Estoy desesperado.

AHORA, LOCALIZA EL PROBLEMA E INTENTA DARLE CONSEJOS Y SUGERENCIAS PARA SUPERAR ESA SITUACIÓN. NO OLVIDES UTILIZAR LAS SIGUIENTES ESTRUCTURAS:

IRA

NO ME GUSTA...
ME FRUSTR...
ESTOY INDIGNADO...
ME FASTIDIA...
QUIERO...

TRISTEZA

ESTOY DECEPCIONADO/A...
ME ENTRISTECE...
ME DUELE...
QUERÍA...
DESEO...

TEMOR

ESTOY PREOCUPADO/A...
TEMO...
ME DA MIEDO...
(NO) QUIERO...
NECESITO...

ARREPENTIMIENTO

ME AVERGÜENZA...
ME ARREPIENTO DE...
LAMENTO...
NO QUERÍA...
QUIERO...

AMOR

ME ENCANTA...
COMPRENDO...
APRECIO...
TE AGRADEZCO...
SÉ...

APUNTES CULTURALES

COMPRENSIÓN LECTORA

LEE LA ENTREVISTA CON ROZALÉN* Y CONTESTA SI ES VERDADERO O FALSO:

LA ARTISTA HA IDO SALTANDO DE ESCENARIO EN ESCENARIO PARA PRESENTAR SU DISCO MÁS PERSONAL, SENCILLO —A LA VEZ QUE COMPLEJO— Y SINCERO, CANTANDO EN CADA CIUDAD AL AMOR Y A LA AUSENCIA DESDE EL ABRAZO QUE SOLO ALGUIEN QUE ENTIENDE LA MÚSICA COMO ELLA PUEDE DAR. POR ESO, ROZALÉN ATIENDE POR PRIMERA VEZ A MONDO SONORO DESDE LA CARRETERA, CAMINO DE CÓRDOBA, PUES ES EL ÚNICO MODO DE HACERSE CON ELLA EN MEDIO DE TODO EL FUROR DE UNA GIRA COMO LA SUYA.

EN MÁS DE UNA DECLARACIÓN EXPLICABAS QUE TENÍAS UNA CRISIS CREATIVA Y UN SÍNDROME DE LA IMPOSTORA CONSIDERABLES, PERO HAS RECIBIDO UN PREMIO DE LA FUNDACIÓN "SGAE", TAMBIÉN ACTUASTE EN LOS PREMIOS ONDAS DEL PÓDCAST, ESTÁS DE GIRA... ¿HA MEJORADO LA COSA AHORA QUE LLEVAS MÁS RODAJE?

A VER, YO CREO QUE ESTO ES UNA COSA QUE ME HA PASADO MÁS O MENOS SIEMPRE Y QUE ESPERO QUE EN ALGÚN MOMENTO SEPA GESTIONARLA. PERO A LAS MUJERES NOS PASA BASTANTE. YO TENGO MUCHOS COMPAÑEROS QUE TE DICEN "BUA, ACABO DE HACER LA MEJOR CANCIÓN DE MI VIDA". YO CREO QUE NUNCA ME ESCUCHARÁS DICIENDO ESTO PORQUE SIEMPRE VOY COMO PIDIENDO PERDÓN: SI ALGO ME VA BIEN, PIENSO QUE A LO MEJOR OTRA GENTE SE LO MERECE MÁS... PERO ES COMO QUE ME CUESTA MUCHO AUTOPIROPEARME Y DECIR "OYE, PUES TENGO TALENTO Y SOY SUPERTRABAJADORA".

*ADAPTADO DE: [HTTPS://WWW.MONDOSONORO.COM/ENTREVISTAS/ROZALEN/](https://www.mondosonoro.com/entrevistas/rozalen/)

ANTES DECÍAS ESTAR EN UNA ETAPA EN LA QUE REGRESAS A LO SENCILLO, A LO ESENCIAL... PERO, REALMENTE, EL DISCO ABARCA MUCHÍSIMO EN CUANTO A CONCEPTOS Y EMOCIONES. ¿QUÉ ES PARA TI ESTO ESENCIAL, ESTO SIMPLE?

BUENO, ES QUE LO SIMPLE ES LO MÁS COMPLEJO. PERO NO SÉ SI ES QUE ME ESTOY HACIENDO MAYOR, SI ME ESTOY CUESTIONANDO MUCHÍSIMO QUÉ ES REALMENTE LA VIDA O A QUÉ LE QUIERO DEDICAR MI TIEMPO... PORQUE ANTES, PARA MÍ, LA VIDA ERA NO PERDERME UNA, NO ESTAR NUNCA EN CASA, VIVÍRTELO TODO, NO DORMIR, CONOCER MUCHÍSIMA GENTE... Y AHORA ESTOY DESEANDO ESTAR EN CASA: VIVO EN EL CAMPO, ESTOY OBSESIONADA CON MI HUERTA. CUANDO TENGO A MIS ANIMALES CERCA ES COMO "OSTRAS, QUÉ BIEN SE ESTÁ". ME SOPORTO EN SOLEDAD, ME GUSTA EL SILENCIO...

EN TODAS LAS CANCIONES ABARCAS EL AMOR EN TODAS SUS FORMAS, PERO TAMBIÉN ABRAZAS CON AMOR LAS AUSENCIAS Y LAS DESPEDIDAS. ¿CÓMO CONSIGUES ENFOCARLO DE ESTA FORMA?

CREO QUE SON LAS FORMAS UNIVERSALES, EN GENERAL, EL AMOR Y LA MUERTE. Y ESTÁ TAN RELACIONADO... CUANDO TÚ TIENES UN DUELO ES PORQUE QUIERES MUCHO A ALGUIEN QUE YA NO ESTÁ. A LA VEZ, CUANDO EMPIEZAS A ENTENDER QUE LA MUERTE Y LA ENFERMEDAD SIN VICTIMISMO FORMAN PARTE DE LA VIDA, AMAS MÁS EL PRESENTE Y A QUIENES TE RODEAN. YO ESTOY HASTA MÁS CARIÑOSA. PIENSAS QUE AHORA LO QUE TIENES QUE HACER ES HONRAR TU VIDA POR LOS QUE YA NO ESTÁN, QUE TANTO AMABAN ELLOS LA SUYA. PUEDE SER EL CONCEPTO QUE PARECE MÁS SIMPLE DE TODOS LOS DISCOS, PERO ES EL MÁS COMPLEJO.

HABLEMOS UN POCO TAMBIÉN DE LAS LETRAS. EN EL DISCO, LAS CANCIONES TIENEN UNA CARGA SIMBÓLICA BASTANTE GRANDE, INCLUSO MÍSTICA. ¿DE DÓNDE SACAS LA INSPIRACIÓN PARA ESCRIBIR ASÍ?

ESO SÍ QUE CREO QUE ES ALGO QUE ME PUEDE DEFINIR DESDE EL PRINCIPIO. LAS LETRAS CREO QUE SON LO QUE CADA VEZ INTENTO MIMAR MÁS Y MÁS. AUNQUE SEAN CANCIONES DIVERTIDAS O BAILABLES, SIEMPRE ME FIJO MUCHO EN LO QUE DIGO Y EN CÓMO LO DIGO. ES QUE CLARO, POR EJEMPLO, EN LA CANCIÓN DE "CENIZA", EN LA QUE NARRO CÓMO MURIÓ MI ABUELA, QUERÍA, A TRAVÉS DE UN CUENTO DE FANTASÍA, EXPLICAR CÓMO EN UNA PLANTA DE PALIATIVOS ENTRA LA MUERTE EN FORMA DE MUJER Y ESTÁ CONVIVIENDO CON MI MADRE, CON MI ABUELA Y CONMIGO Y ME VA EXPLICANDO LAS COSAS. NO SÉ, YO FANTASEO MUCHO. Y TODAS LAS METÁFORAS LAS VOY HACIENDO CON COSAS DEL FIRMAMENTO, ENTONCES ME ROMPO LA CABEZA MUCHÍSIMO CON LAS LETRAS, Y CADA UNA ES DE SU PADRE Y DE SU MADRE.

CONTESTA SI ES VERDADERO O FALSO:

1. ROZALÉN DIO LA ENTREVISTA EN UN PROGRAMA DE TELEVISIÓN.	VERDADERO	FALSO
2. LA ÚLTIMA CANCIÓN QUE HA HECHO ES LA MEJOR DE SU VIDA.	VERDADERO	FALSO
3. ESTÁ MUY A GUSTO EN SU CASA DE CAMPO.	VERDADERO	FALSO
4. CUANDO ESCRIBE, SOLO LE IMPORTA QUE LAS CANCIONES SEAN DIVERTIDAS Y BAILABLES.	VERDADERO	FALSO
5. ROZALÉN HA PERDIDO A UN FAMILIAR.	VERDADERO	FALSO

Wolfgang Amadeus MOZART (A2)

1. Completa el texto* con pretérito indefinido:

El compositor tal vez más famoso de la historia _____ (nacer) el 27 de enero de 1756 en la ciudad de Salzburgo, Austria. Este niño prodigio _____ (comenzar) su carrera musical a los 5 años. _____ (viajar) por Europa con su hermana y _____ (tocar, ellos) juntos en las más prestigiosas cortes de Europa.

_____ (componer) su primera sinfonía a los 8 años y su primera ópera completa a los 14 años. Además, _____ (escribir) 33 de sus 68 sinfonías entre los 8 y los 19 años. Sus obras más famosas son: *La flauta mágica*, *Las bodas de Fígaro* y *Don Giovanni*.

El piano _____ (ser) uno de los instrumentos en los que Mozart destacó desde sus primeros años. Mozart no soportaba el sonido de la flauta y, por eso, solamente compuso conciertos para este instrumento por encargo. Según Mozart, “lo único peor que una flauta son dos flautas”.

Fue diagnosticado con el síndrome de Tourette. _____ (tener) muchas dificultades para comunicarse con las personas, pero su comunicación a través de la música _____ (ser) espectacular.

A pesar de sus éxitos, _____ (tener) problemas económicos y a los 35 años _____ (morir) en circunstancias misteriosas, probablemente de una fiebre reumática aguda.

La vida y obra de Mozart han tenido un impacto profundo en la cultura. Sus luchas personales y su trágica muerte han sido fuente de inspiración para novelas, óperas y películas.

2. Lee otra vez el texto y contesta si es verdadero o falso:

1. Mozart era alemán.

2. Viajó con su familia por todo el mundo.

3. Empezó a componer cuando tenía 5 años.

4. No tenía problemas de salud.

5. Todos los instrumentos le gustaban por igual.

3. Elige *jugar o tocar*:

Mis amigos y yo _____ al baloncesto los fines de semana.

A mi hijo le encanta _____ la guitarra.

Los niños _____ al fútbol en el colegio.

En mi clase, nadie _____ ningún instrumento.

¿Quieres _____ a las cartas conmigo?

Marcos _____ muy bien la flauta.

Yo no _____ el piano, mi hermano sí.

4. Clasifica los instrumentos en el grupo correspondiente:

*guitarra – tambor – saxofón – violín – platillos – piano – clarinete – trompeta –
contrabajo – flauta*

1	INSTRUMENTOS DE VIENTO
2	INSTRUMENTOS DE CUERDA
3	INSTRUMENTOS DE PERCUSIÓN

5. Relaciona la imagen con su significado:

1. Es la profesión consistente en dirigir una orquesta.
2. Es un gran conjunto musical que combina instrumentos de diferentes familias.
3. Es un género de música teatral que une solistas, coro, artes escénicas, etc.
4. Es el espacio destinado únicamente a la representación de las diversas artes.

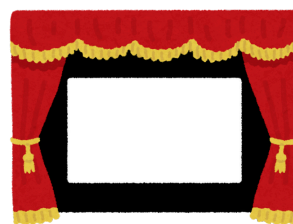
ópera

orquesta

director de orquesta

escenario

6. Completa las frases:

cuerdas – concierto – grupo – baladas – gira – coro – conservatorio

1. El viernes fuimos a un _____ de rock.
2. Mi _____ musical favorito tocó el mes pasado en Madrid.
3. María trabajó en el _____ de Córdoba.
4. Los niños de mi barrio son miembros del _____ de la iglesia.
5. Enrique Iglesias estuvo de _____ por Europa.
6. Las _____ son canciones de ritmo lento y con temática amorosa.
7. El bajo eléctrico tiene cuatro _____.

7. Completa con la preposición adecuada (a, de, en, con, por):

Procedente _____ una familia humilde, Beethoven se crió bajo la admiración de su padre _____ la música clásica y Mozart.

La *Novena Sinfonía*, una de las obras más conocidas de Beethoven, fue declarada Patrimonio de la Humanidad _____ la UNESCO.

Los problemas _____ audición comenzaron _____ 1797 y el compositor escribió esta obra ya completamente sordo.

Sin embargo, la presentó _____ una de las mayores orquestas, con la ayuda _____ un director musical.

8. Busca información en internet y redacta un texto sobre tu músico favorito. Debes incluir la siguiente información:

- cuándo y dónde nació;
- cuándo empezó a dedicarse a la música;
- cómo fueron sus comienzos;
- premios;
- algún dato curioso.

O autorki

Sanja M. Maričić Mesarović je rođena 1982. godine. Diplomirala je na Katedri za iberijske studije na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu 2005. Godine, gde je i doktorirala 2015. godine. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu radi od 2009. U zvanje vanrednog profesora za užu naučnu oblast Romanistika izabrana je 2021. godine. Izvodi nastavu na Odseku za italijanske i iberoameričke studije iz predmeta španske lingvistike. Učestovala je na preko dvadeset međunarodnih i nacionalnih konferencija u svojstvu izlagača, moderatora, te člana naučnog i organizacionog odbora. Ima preko trideset objavljenih radova iz oblasti metodike nastave, primenjene lingvistike, hispanskih kultura, sociolingvistike i pragmatike. Urednica je nekoliko tematskih zbornika radova i član je uređivačkog odbora časopisa *Metodički vidici* Filozofskog fakulteta u Novom Sadu.

Izvod iz recenzija

Rukopis *Didaktizacija muzičkih sadržaja u nastavi španskog kao stranog jezika* predstavlja važan dokument i inovativni didaktički alat baziran na jasno utemeljenom interdisciplinarnom teorijskom okviru. Teorijski okvir uključuje značaj muzike u poimanju i upotrebi jezika, vezu između muzike i ludičkih aktivnosti u procesu usvajanja jezika, konstruisanje komunikativne kompetencije kroz upotrebu različitih vrsta jezičkih sadržaja, među kojima muzika i igra imaju veoma značajnu ulogu, te vezu između stilova učenja i vrste motivacije sa ishodima učenja jezika, kao i značaj prisustva elemenata kulture ciljnog jezika u kurikulumu stranog ili drugog jezika. Isto tako, moram navesti da je rukopis pred nama na prvom mestu inovativan u formalnom smislu, jer, kao što autorka u predgovoru navodi, objavljuje se kao elektronska knjiga koja zbog svog formata otvara široke mogućnosti za multimedijalno čitanje i ukrštanje značenja i sadržaja prema potrebama ciljane publike.

Prof. dr Jelena Filipović, Filološki fakultet u Beogradu

Rukopis *Didaktizacija muzičkih sadržaja u nastavi španskog kao stranog jezika* predstavlja originalno delo iz oblasti primenjene lingvistike i, konkretnije, didaktike nastave stranog jezika (španskog kao stranog jezika). Sadrži rezultate istraživanja sprovedenog na jasno definisanom i kreiranom korpusu, i na bogatoj, relevantnoj i aktuelnoj literaturi na više jezika. Jasno definisan teorijsko-pojmovni aparat i predlog didaktičkih jedinica i aktivnosti zasnovanih na upotrebi pesama u nastavi stranog jezika omogućiće budućim nastavnicima da svoje časove jezika obogate zanimljivim, modernim i interaktivnim sadržajima, bliskim učenicima, čime će pozitivno uticati i na njihovu motivaciju za učenje jezika. Knjiga je urađena u vidu elektronske monografije, u kojoj su hiperlinkovani najvažniji termini relevantni za teorijsko-metodološki aparat, ali i drugi pojmovi važni za razumevanje analiziranih sadržaja (na primer, vrsta pesme ili plesa, izvođači i slično).

Prof. dr Anđelka Pejović, Filološki fakultet u Beogradu

Monografija Sanje Maričić Mesarović predstavlja značajan doprinos oblasti metodike nastave španskog kao stranog jezika u našoj zemlji. Autorka sa izuzetnom sistematičnošću i pedagoškom osetljivošću analizira ulogu muzike u procesu učenja i podučavanja jezika, polazeći od činjenice da je španska muzika već godinama prisutna na globalnoj medijskoj sceni i da je njena popularnost među učenicima širom sveta nesporna. Takva popularnost muzike na španskom jeziku pruža nastavnicima priliku da, kroz pažljivo odabrane i osmišljene aktivnosti, dodatno motivišu učenike i obogate nastavni proces. Posebnu vrednost predstavlja integracija tradicionalnih i digitalnih resursa, što odgovara savremenim zahtevima nastave stranog jezika. Monografija *Didaktizacija muzičkih sadržaja u nastavi španskog kao stranog jezika* uspeva da spoji teoriju i praksu na način koji je od koristi i istraživačima i nastavnicima, ali i svima koji se bave pitanjem integracije kulturoloških sadržaja u nastavu jezika. Rad se odlikuje preciznošću, sistematičnošću i pedagoškom relevantnošću, a zaključci koje autorka izvodi pružaju dobru osnovu za dalje istraživanje i unapređenje nastavne prakse.

Prof. dr Ana Jovanović, Filološki fakultet u Beogradu

Elektronička knjiga *Didaktizacija muzičkih sadržaja u nastavi španskog kao stranog jezika* izvanredne profesorice Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu inovativan je i vrijedan priručnik iz područja primijenjene lingvistike, tačnije, podučavanja španjolskog kao stranog jezika, jedinstven u regiji. Načinjen na temelju impozantnog korpusa koji je autorica sama izradila, ovaj rukopis donosi i vrijedan pregled kulturnih glazbenih hispanofonih sadržaja koji može poslužiti za daljnja istraživanja kanona hispanske kulture, ali i pruža vrijedan uvid u različite aspekte (inter)kulturne kompetencije učenika i studenata španjolskoga jezika. Poseban doprinos monografiji predstavljaju autoričine vizualno atraktivne, digitalne i interaktivne didaktičke jedinice u prilogu rukopisa

Prof. dr Ivana Lončar, Sveučilište u Zadru

UNIVERZITET U NOVOM SADU
FILOZOFSKI FAKULTET
21000 Novi Sad
Dr Zorana Đinđića 2
<https://www.ff.uns.ac.rs/>

Elektronsko izdanje

<https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2025/978-86-6065-930-1>

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

37.016::811.134.2(075.8)

МАРИЧИЋ Месаровић, Сања, 1982-

Didaktizacija muzičkih sadržaja u nastavi španskog kao stranog jezika [Elektronski izvor] / Maričić Mesarović Sanja.
- Novi Sad : Filozofski fakultet, 2025

Dostupno i na: <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2025/978-86-6065-930-1>. - Nasl. sa naslovnog ekrana. - Opis zasnovan na stanju na dan 22. 09. 2025.

ISBN 978-86-6065-930-1

а) Шпански језик -- Настава -- Музика

COBISS.SR-ID 175997193
